

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Στο σχέδιο νόμου «Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών, υπηρεσιών και έργων στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Α. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Ι. Το πλαίσιο της νομοθετικής πρωτοβουλίας

Το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις συμβάσεις στρατιωτικού εξοπλισμού αποτελείται από τους ν.3978/11 (Α' 137), ν.3433/06 (Α' 20) και ν.3883/10 (Α' 167) καθώς και τις κανονιστικές διατάξεις που εκδόθηκαν δυνάμει αυτών.

Βασικός νόμος είναι ο ν.3978/11 ο οποίος εισήχθη στο εθνικό δίκαιο με σκοπό την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ. Η Οδηγία αναφέρεται στον τρόπο διενέργειας των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων με αντικείμενο το στρατιωτικό εξοπλισμό, αποσκοπώντας στην προαγωγή του ελεύθερου ανταγωνισμού και των ίσων ευκαιριών των οικονομικών φορέων των κρατών μελών (κ-μ). Ο ανωτέρω νόμος συμπληρώνεται, δια παραπομπών, με διατάξεις των προγενέστερων αυτού, ν.3883/10 (άρθρα 72-76) για θέματα προγραμματισμού των προμηθειών στρατιωτικού εξοπλισμού και ν.3433/06 για θέματα σχετικά με την εκτέλεση των συμβάσεων προμηθειών στον αμυντικό τομέα.

Το εν λόγω πλαίσιο όμως, χρησιμοποιείται από το 2011 κατά τρόπο μη ικανοποιητικό και στις τρεις φάσεις της αμυντικής προμήθειας (ήτοι τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση συμβάσεων), μη επιτυγχάνοντας να εξυπηρετήσει τον σκοπό για τον οποίο συντάχθηκε, δηλαδή την αποτελεσματική ικανοποίηση των αναγκών των ΕΔ. Τα ισχνά αποτελέσματα και οι καταγεγραμμένες παρατηρήσεις των φορέων οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η εφαρμογή του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου οδήγησε σε γενικές γραμμές στη γραφειοκρατικοποίηση του όλου συστήματος προμηθειών σε βάρος της αποτελεσματικότητας. Τα ευρήματα συνοψίζονται στη διόγκωση της διοικητικής διαδικασίας σε όλες τις φάσεις της προμήθειας και στην αδυναμία προσέλκυσης οικονομικών φορέων λόγω των υπέρμετρων, καθ' υπέρβαση των προβλέψεων της ΕΕ, απαιτήσεων της αναθέτουσας αρχής.

Η λογική της αναθεώρησης του νομοθετικού πλαισίου κινείται στην κατεύθυνση θεραπείας των προβλημάτων αυτών, στοχεύοντας στην αποκατάσταση της ισορροπίας μεταξύ των απαιτήσεων της αναθέτουσας αρχής και των σύγχρονων συνθηκών στην αγορά και στη δημόσια διοίκηση, κυρίως όμως, στην αποτελεσματικότητα της διαδικασίας προμηθειών για την προάσπιση των εθνικών συμφερόντων.

Για μεθοδολογικούς λόγους, η προμήθεια στρατιωτικού εξοπλισμού διακρίνεται κάθετα (όπως και στην πράξη αλλά και στην ισχύουσα νομοθεσία) σε α) προγραμματισμό (έως την εντολή διενέργειας προμήθειας υπό τον τίτλο εντολή ενεργοποίησης προγράμματος), β) διενέργεια προμήθειας (ακολουθητέα διαδικασία έως και την κατακύρωση σύμβασης σε ανάδοχο) και γ) υλοποίηση προμήθειας (εκτέλεση της σύμβασης προμήθειας).

Ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο αποτελούν η Οδηγία 2009/81/ΕΚ και οι κατευθυντήριες οδηγίες/συστάσεις που έχουν εκδοθεί για την εφαρμογή της, καθώς και ο πρόσφατος

ν.4412/16 (Α' 147) για τις δημόσιες εν γένει συμβάσεις. Το νομικό πλαίσιο για τις συμβάσεις έχει εξελιχθεί σημαντικά κατά το διεθνές διάστημα από την έκδοση του ν.3978/11, αποτελώντας βάση αναφοράς για το προωθούμενο νομοθέτημα, με την εισαγωγή σύγχρονων διατάξεων προσαρμοσμένων αναλογικά στις ιδιαίτερες απαιτήσεις των προμηθειών των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ.).

Οι αρχές που διέπουν τη σύνταξη του σχεδίου νόμου είναι η απλοποίηση της διοικητικής διαδικασίας, η ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων ελέγχου/διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας της προμήθειας, η ρύθμιση εστιασμένων θεμάτων, η ενοποίηση σε ενιαίο νόμο του μέχρι σήμερα ισχύοντος νομικού πλαισίου, η αναλογικότητα στην προσέγγιση των απαιτήσεων (καθημερινές απαιτήσεις λειτουργίας και υποστήριξης σε αντιδιαστολή με την απόκτηση νέων μειζόνων οπλικών συστημάτων), η αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων των φορέων, η ευθυγράμμιση με το ευρύτερο νομικό πλαίσιο που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις αξιοποιώντας χαρακτηριστικά και εμπειρία (σύγχρονες συμβατικές μορφές και μέσα) στο βαθμό που συνάδουν με την ιδιαιτερότητα των Ε.Δ., η συμμόρφωση με το ενωσιακό δίκαιο σε επίπεδο τυπικό (νομοτεχνικό) και ουσιαστικό (τελεολογικό) και η υλοποίηση της Εθνικής Αμυντικής Βιομηχανικής Στρατηγικής, διασφαλίζοντας τις παραμέτρους που οδηγούν στην επίτευξη των στόχων ενίσχυσης της Εθνικής Άμυνας σε ένα κράτος δικαίου.

α. Αρχές – Στόχοι

Επιδίωξη του σχεδίου νόμου είναι η βελτίωση της διοικητικής διαδικασίας σε όλες τις φάσεις προμήθειας στρατιωτικού εξοπλισμού (προγραμματισμός, σύναψη και υλοποίηση συμβάσεων) με σκοπό την αποτελεσματική εξυπηρέτηση των αναγκών των Ενόπλων Δυνάμεων στο πλαίσιο που προσδιορίζεται από τις σύγχρονες συνθήκες της αγοράς, το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο και τις απαιτήσεις ελέγχου και διαφάνειας. Η επιδίωξη αυτή επιτυγχάνεται με την κατάργηση του ισχύοντος νομικού πλαισίου και την κριτική ενσωμάτωση των διατάξεών του στο σχέδιο νόμου υπό το πρίσμα των ανωτέρω αρχών.

β. Δομή

Η βασική δομή του νόμου ακολουθεί σε αδρές γραμμές τρεις θεματικές ενότητες, που αντιστοιχούν στις φάσεις της προμήθειας στρατιωτικού εξοπλισμού. Ειδικότερα, περιλαμβάνει α) τον προγραμματισμό, που αφορά στις διαδικασίες προσδιορισμού των απαιτήσεων και ένταξής τους σε ενιαίο προγραμματισμό (επιχειρησιακό και χρηματοδοτικό) έως την απόφαση για υλοποίηση της προμήθειας, β) τη σύναψη συμβάσεων, που αφορά στις διαγωνιστικές διαδικασίες που οδηγούν στην επιλογή οικονομικού φορέα ως αναδόχου και τη σύναψη της σχετικής σύμβασης, και, τέλος, γ) την εκτέλεση, που αφορά στις διαδικασίες παρακολούθησης και ελέγχου για την ομαλή εκτέλεση της σύμβασης έως την ολοκλήρωσή της. Όπως προαναφέρθηκε, η δομή αυτή ανταποκρίνεται σε γενικές γραμμές στο περιεχόμενο των ν.3978/11, 3883/10 και 3433/06 αντίστοιχα.

γ. Προγραμματισμός

Αναφέρεται στο πλαίσιο στο οποίο εκφράζονται, ιεραρχούνται και χρηματοδοτούνται οι απαιτήσεις των Ενόπλων Δυνάμεων. Η διαδικασία προγραμματισμού των συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού (προμήθειες, υπηρεσίες, έργα) βασίζεται στα άρθρα 72 έως 76 του ν.3883/10 και σε κανονιστικά κείμενα [Εθνικός Αμυντικός Σχεδιασμός (ΕΑΣ)], ενώ δεν υπόκειται σε ρύθμιση από την Οδηγία 2009/81/ΕΚ, ούτε από άλλα ρυθμιστικά κείμενα αναγκαστικής ισχύος της ΕΕ. Γενική διαπίστωση, αποτελεί το γεγονός ότι οι προβλέψεις για την εκπόνηση Μακροπρόθεσμου και Κυλιόμενου Προγραμματισμού δεν εφαρμόστηκαν ως ένα βαθμό λόγω εννοιολογικών ασαφειών (εύρος, χρηματοδότηση κλπ.), οδηγώντας σε μεμονωμένες ενεργοποιήσεις υποπρογραμμάτων με επανάληψη των κύκλων έγκρισης για κάθε πρόγραμμα ξεχωριστά. Ταυτόχρονα, οι διαδικασίες ενεργοποίησης υποπρογραμμάτων ήταν ανοικτές σε πολλαπλές ερμηνευτικές προσεγγίσεις οι οποίες εν τέλει οδήγησαν σε μη ομοιόμορφη εφαρμογή και διόγκωση της διοικητικής διαδικασίας σε βάρος της αποτελεσματικότητας.

Στο προωθούμενο σχέδιο νόμου επιχειρείται στοχευμένη επαναδιατύπωση των οικείων άρθρων προς όφελος της διοικητικής διαδικασίας, με σκοπό να καταστεί ευχερής η έγκαιρη εκπόνηση τόσο του Μακροπρόθεσμου όσο και του Κυλιόμενου Προγραμματισμού, αλλά και ανεξάρτητα από την κατάρτισή τους, να απλοποιηθεί η διαδικασία ενεργοποίησης (υπο)προγράμματος. Στο πλαίσιο αυτό, διευκρινίστηκε ο ορισμός του μέσου που εντάσσεται στη Δομή Δυνάμεων, ο Μακροπρόθεσμος Προγραμματισμός έγινε 12ετής από 15ετής και ο αντίστοιχος Κυλιόμενος Προγραμματισμός των Συμβάσεων Στρατιωτικού Εξοπλισμού (ΚΠΣΣΕ) 4ετής από 3ετής. Επιπλέον, ο Μακροπρόθεσμος Προγραμματισμός επαναπροσδιορίστηκε ως εργαλείο προγραμματισμού, ενώ ο ΚΠΣΣΕ εναρμονίστηκε (περιοδικότητα 4 ετών) με το Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Δημοσιονομικής Προσαρμογής και διευκρινίστηκε η ένταξη σε αυτόν μόνο των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από τον Προϋπολογισμό Εξοπλισμών.

Ως προς τη διαδικασία ενεργοποίησης (υπο)προγράμματος, διευκρινίζεται ότι εφαρμόζεται όταν η κάλυψη αναγκών χρηματοδοτείται από τον αναπτυξιακό προϋπολογισμό και ότι η απαίτηση για εκπόνηση εκτεταμένων μελετών αφορά στις περιπτώσεις προμήθειας νέων μέσων ή εκσυγχρονισμό/αναβάθμιση υφισταμένων, δίνοντας την απαιτούμενη ευελιξία στα Γενικά Επιτελεία για ταχύτερη προώθηση των απαιτήσεων υποστήριξης. Παράλληλα, διατηρείται η δυνατότητα ενεργοποίησης από τους Αρχηγούς των Γενικών Επιτελείων προγραμμάτων κάτω των χρηματικών ορίων της ΕΕ, η οποία εισήχθη με την τροποποίηση του ν.3978/11, βάσει του ν.4407/16 (Α' 134).

Οι αρμοδιότητες της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων της Βουλής των Ελλήνων (ΒτΕ) συστηματοποιήθηκαν σε ένα άρθρο και εξορθολογίστηκαν οι απαιτήσεις διατύπωσης γνώμης-ενημέρωσής της, ήτοι -μέχρι την κατάρτιση του ΚΠΣΣΕ- για μεμονωμένα προγράμματα άνω των 10.000.000€. Μετά την κατάρτιση του ΚΠΣΣΕ προβλέπεται μεμονωμένη ενημέρωσή της για προγράμματα άνω των 30.000.000€, όριο που τέθηκε (σε αντικατάσταση του ορίου 50.000.000€) για υποχρεωτική ενημέρωση ΚΥΣΕΑ. Για τα λοιπά προγράμματα προβλέπεται εξαμηνιαία συγκεντρωτική ενημέρωση, εκτός εάν κατά περίπτωση κρίνει διαφορετικά ο ΥΕΘΑ. Ομοίως για την κατακύρωση (υπο)προγράμματος, προβλέπεται υποχρεωτική ενημέρωση της ΒτΕ για προγράμματα άνω των 30.000.000€ και συγκεντρωτικά-απολογιστικά για τα λοιπά σε εξαμηνιαία βάση. Ειδικά για διακρατικές συμφωνίες, προβλέπεται ενημέρωση κατά την ενεργοποίηση του προγράμματος, ενώ στη φάση της κατακύρωσης για συμβάσεις αξίας άνω των 10.000.000€.

δ. Αρμοδιότητες φορέων

Βασική επιλογή για την οργάνωση του συστήματος προμηθειών στρατιωτικού εξοπλισμού, αποτελεί η κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ της ΓΔΑΕΕ και των Γενικών Επιτελείων ως Υπηρεσιών που συνάπτουν αλλά και παρακολουθούν την εκτέλεση των συμβάσεων επ' ωφελεία των Ενόπλων Δυνάμεων. Η επιλογή αυτή αφορά σε αρμοδιότητες τόσο κατά το στάδιο της σύναψης, όσο και κατά το στάδιο υλοποίησης της σύμβασης, αποτελεί δε εθνική επιλογή μη υποκείμενη σε περιορισμούς (φύσης και αξίας σύμβασης) από την ευρωπαϊκή νομοθεσία και άπτεται, κατά βάση, των αρχών της αποτελεσματικότητας και του ελέγχου.

Η επιλογή που προκρίθηκε στο σχέδιο νόμου είναι ο οριζόντιος διαχωρισμός βάσει αξίας σύμβασης με κριτήριο τα χρηματικά όρια που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Με τον τρόπο αυτό, η σύναψη και παρακολούθηση συμβάσεων αξίας ίσης και ανώτερης των ορίων της ΕΕ ανατίθεται στη ΓΔΑΕΕ ανεξάρτητα από τη νομική φύση της σύμβασης (εμπορική σύμβαση, διακρατική συμφωνία κλπ), ενώ αντίστροφα, η σύναψη και παρακολούθηση συμβάσεων αξίας κάτω των ορίων της ΕΕ, ανατίθεται στα Γενικά Επιτελεία. Από τον κανόνα αυτό εξαιρούνται τα έργα και οι μελέτες που ανατίθενται στα Γενικά Επιτελεία και τα Προγράμματα Έρευνας και Ανάπτυξης που ανατίθενται κατά περίπτωση, ενώ είναι δυνατή η ανάληψη των σχετικών αρμοδιοτήτων από τη ΓΔΑΕΕ και για συμβάσεις κάτω των ορίων, εφόσον κριθεί απαραίτητο κατά περίπτωση.

Τα συλλογικά εκτελεστικά όργανα (Επιτροπές) συστηματοποιήθηκαν και επικαιροποιήθηκαν, χωρίς ιδιαίτερες αποκλίσεις από τα έως τώρα καθοριζόμενα, με εξαίρεση την πρόβλεψη για επιτροπές διαπραγματεύσεων και την ανάθεση στη ΓΔΑΕΕ και στα Γενικά Επιτελεία, κατά περίπτωση, της αρμοδιότητας (που ανήκε στον ΕΟΕ) για τη συγκρότηση των συλλογικών οργάνων. Τέλος, όσον αφορά στην αρμοδιότητα λήψης απόφασης κατά την εκτέλεση των συμβάσεων (λ.χ. έκπτωση αναδόχου, παρατάσεις, τροποποιήσεις κλπ.) αυτή ανατίθεται στον εκάστοτε ΕΟΕ (ΥΕΘΑ/ΑΝΥΕΘΑ/Αρχηγό Γενικού Επιτελείου) ανάλογα με την αξία της σύμβασης.

ε. Διαγωνιστική διαδικασία

Η διαγωνιστική διαδικασία εν πολλοίς καθορίζεται από την Οδηγία 2009/81/ΕΚ και ως εκ τούτου δεν υπήρξε περιθώριο, αλλά ούτε και διαπιστώθηκε ανάγκη για ευρεία επικαιροποίηση. Εν τούτοις έγιναν στοχευμένες παρεμβάσεις διαδικαστικού τύπου. Η πλέον αξιοσημείωτη τροποποίηση στη διαγωνιστική διαδικασία επέρχεται με την πρόβλεψη για χρήση του καθιερωμένου πλέον στις εν γένει δημόσιες συμβάσεις (με το ν.4412/16) Ενιαίου Ευρωπαϊκού Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ) και τη δυνατότητα χρήσης Τυποποιημένου Εντύπου Υπεύθυνης Δήλωσης (ΤΕΥΔ), κατ' αντιστοιχία του εκδοθέντος από την Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων για τις συμβάσεις του ν.4412/2016, για τις συμβάσεις κάτω των χρηματικών ορίων της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ. Η εν λόγω πρόβλεψη στοχεύει στη μείωση του χρόνου και στην απλοποίηση της διαδικασίας συλλογής πληροφοριών και ελέγχου πιστοποιητικών, απαλλάσσοντας την αρμόδια Υπηρεσία και τους εμπλεκόμενους οικονομικούς φορείς από δυσανάλογο διοικητικό βάρος κατά το στάδιο που προηγείται της επιλογής του υποψηφίου αναδόχου. Σημειωτέον ότι η δυνατότητα χρησιμοποίησης του ΕΕΕΣ, ως προκαταρκτικής απόδειξης πλήρωσης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής από τους υποψηφίους/συμμετέχοντες, περιλαμβάνεται και

στη «Σύσταση (ΕΕ) 2018/624 της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 2018, για τη διασυνοριακή πρόσβαση των υποπρομηθευτών και των ΜΜΕ του τομέα της άμυνας στην αγορά». Επισημαίνεται, επίσης, η μείωση του ανώτατου ορίου εγγύησης συμμετοχής από 5% στο 2% και η κατάργηση της εγγύησης συμμετοχής στις συμφωνίες-πλαίσιο, ρυθμίσεις που κρίθηκαν απαραίτητες στο πλαίσιο ενθάρρυνσης των οικονομικών φορέων για ευρύτερη συμμετοχή στις διαδικασίες ανάθεσης.

στ. Διαφάνεια και έλεγχος

Το κεφάλαιο της διαφάνειας αναθεωρείται με κριτήριο την επαναφορά της ισορροπίας προβλέψεων σε σχέση με την οικονομική ελευθερία των ιδιωτών (επιχειρήσεων, εταιρειών κλπ.), την ισότιμη μεταχείριση των οικονομικών φορέων αδιακρίτως εθνικότητας, την αναγκαιότητα άσκησης ελέγχου από την αναθέτουσα αρχή προς διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος, σταθμίζοντας το διοικητικό κόστος και την αποτελεσματικότητα επί τη βάση της αρχής της αναλογικότητας (αναγκαιότητας και προσφορότητας κάθε επαχθούς διοικητικού μέτρου). Στο πλαίσιο αυτό, αφαιρέθηκαν προβλέψεις πρακτικά ανεφάρμοστες που δρούσαν αρνητικά στην προσέλκυση οικονομικών φορέων, τόσο ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων όσο και εύρωστων εταιρειών της αλλοδαπής. Οι όροι αυτοί, όπως διατυπώνονταν στο ν.3978/11, δεν προέκυπταν από μεταφορά της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ, αλλά αποτελούσαν αμιγώς ρύθμιση του εθνικού νομοθέτη. Περαιτέρω, διατηρήθηκαν οι προβλέψεις για προσυμβατικό έλεγχο από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα και με τον ισχύοντα νόμο για τη λειτουργία του.

ζ. Εκτέλεση συμβάσεων

Η συσσωρευμένη εμπειρία από την εκτέλεση και παρακολούθηση των συμβάσεων οδήγησε σε πλήθος διαπιστώσεων που ανάγονται στην εφαρμογή του ν.3433/06, ο οποίος κρίθηκε ως πεπαλαιωμένος και σε δυσαρμονία με τις σύγχρονες πρακτικές της αγοράς και της δημόσιας διοίκησης, όπως αυτές αποτυπώνονται στον πρόσφατο ν.4412/16 για τις δημόσιες συμβάσεις. Σημειώνεται ότι οι προβλέψεις που αφορούν στην εκτέλεση της σύμβασης μεταφέρονται στους ειδικούς όρους των συμβάσεων που περιλαμβάνονται στις διακηρύξεις των διαγωνισμών και ως εκ τούτου σημεία που δημιουργούν προβλήματα κατά την εκτέλεση, λειτουργούν και αποτρεπτικά στην προσέλευση υποψηφίων.

Οι παρατηρήσεις αυτές, συνδυαζόμενες με τις προβλέψεις του ν.4412/16, οδήγησαν στην επαναδιατύπωση των περισσότερων άρθρων του ν.3433/06 κατά την ενσωμάτωσή τους στο νέο νόμο. Αναφέρεται η μείωση του ύψους των εγγυητικών επιστολών και η υπό αυστηρές προϋποθέσεις δυνατότητα αποδοχής εταιρικών εγγυητικών επιστολών, καθώς και η εισαγωγή προβλέψεων για τις τροποποιήσεις συμβάσεων, τους τρόπους διευθέτησης των συμβατικών διαφορών, την έκπτωση του αναδόχου, τις επιβαλλόμενες κυρώσεις/ποινές, τη δυνατότητα αντικατάστασης των χρηματικών προστίμων με παροχές σε είδος υπό αυστηρές προϋποθέσεις, τις εγγυήσεις λειτουργίας και τον περιορισμό ευθύνης του αναδόχου.

η. Οργάνωση

Υιοθετούνται οργανωτικά μέτρα με σκοπό τον εκσυγχρονισμό της διαγωνιστικής διαδικασίας, τη μείωση της γραφειοκρατίας και των καθυστερήσεων. Συγκεκριμένα καταρτίζεται ηλεκτρονικά το Ενιαίο Μητρώο Επιχειρήσεων Αμυντικού Τομέα (ΕΜΕΑΤ), παρέχεται δυνατότητα πρόσβασης στο Επιγραμμικό Αποθετήριο Πιστοποιητικών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (E-CERTIS) και προβλέπεται η ίδρυση Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων Αμυντικού Τομέα (ΗΜΔΗΣΑΤ), ως ενιαίας μηχανογραφικής βάσης, με σκοπό την ηλεκτρονική παρακολούθηση των συμβάσεων και τη διενέργεια ηλεκτρονικών διαγωνισμών.

θ. Αξιοποίηση υλικού

Αναθεωρείται ριζικά το σχετικό άρθρο, με γνώμονα την αποσαφήνιση, την απλοποίηση και την επιτάχυνση της διαδικασίας αξιοποίησης του στρατιωτικού εξοπλισμού που χαρακτηρίζεται ως μη επιχειρησιακά αναγκαίος.

ι. Εθνική Αμυντική Βιομηχανική Στρατηγική (ΕΑΒΣ)

Η ΕΑΒΣ έχει εγκριθεί ως στρατηγικό κείμενο και μεταφέρεται η εφαρμογή των προβλέψεών της στην εθνική έννομη τάξη, εντός του πλαισίου του ενωσιακού δικαίου. Σημειώνεται η προσθήκη του άρθρου 135 σχετικά με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία προσφυγής στην εξαίρεση του άρθρου 346 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ (ΣΛΕΕ).

ια. Υπεργολαβία

Οι προβλέψεις περί υπεργολαβίας ενσωματώθηκαν στην έννομη τάξη με τα άρθρα 34, 69 έως και 71 του ν.3978/11 κατά τη μεταφορά της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ στο εθνικό δίκαιο. Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι κατά τη μεταφορά τους οι εν λόγω προβλέψεις αυστηροποιήθηκαν από τον εθνικό νομοθέτη με αποτέλεσμα να προκαλέσουν τριβές με τους οικονομικούς φορείς και ασάφειες που οδήγησαν διαγωνισμούς σε αποτυχία λόγω της αναποτελεσματικής πρακτικής εφαρμογής τους. Με τις προωθούμενες διατάξεις, επιχειρείται εκ νέου μεταφορά με παράλληλη τήρηση των προβλέψεων της Οδηγίας.

ιβ. Ειδικές περιπτώσεις

Οι ΕΔ έχουν διακριτές ανάγκες λόγω της ιδιάζουσας φύσης της αποστολής τους, οι οποίες όμως αντιμετωπίζονται χωρίς τον απαιτούμενο βαθμό διάκρισης στο ισχύον νομικό πλαίσιο, οδηγώντας σε ανορθολογική κάλυψη των εφοδιαστικών και επιχειρησιακών αναγκών τους. Οι ανάγκες αυτές αφορούν ιδίως στην εν συνεχεία υποστήριξη (ΕΣΥ) των οπλικών συστημάτων, στην ασφάλεια εφοδιασμού, στην έρευνα και ανάπτυξη, ακόμα και στις εξαιρετικές περιπτώσεις κρίσης ή πολέμου. Για την κάλυψη αυτών των ιδιαιτεροτήτων συγκεντρώνονται ειδικές προβλέψεις στο όγδοο μέρος του προωθούμενου νομοσχεδίου. Επιπλέον, για περιπτώσεις που δεν εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2009/8/ΕΚ (άρθρο 4 περί εξαιρέσεων), αλλά η πραγματικότητα δείχνει ότι αποτελούν κύρια

πηγή προμηθειών (λχ. διακρατικές συμφωνίες), διατυπώνονται ειδικές προβλέψεις για το χειρισμό τους (άρθρο 140).

II. Τα βασικά χαρακτηριστικά του νόμου

Ο νόμος δομείται σε εννέα μέρη ακολουθώντας σε αδρές γραμμές την αλληλουχία των φάσεων της αμυντικής προμήθειας με εμβόλιμα κεφάλαια/μέρη, όπου κρίθηκε κατάλληλο για τη νομοτεχνική και λογική συνέχεια και την ομαδοποίηση προβλέψεων που αφορούν σε διαφορετικές φάσεις της προμήθειας.

Στο πρώτο μέρος οριοθετείται το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής του νόμου, παρατίθενται οι σχετικοί ορισμοί, καθώς και οι εξαιρέσεις και ο τρόπος διαχείρισής τους. Σημειώνεται ότι ο νόμος αφορά στο στρατιωτικό εξοπλισμό υπό την έννοια που προσδιορίζεται στους ορισμούς, ενώ οι εξαιρέσεις αφορούν εξαιρέσεις από τις προβλέψεις της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ.

Το δεύτερο μέρος αφορά στον προγραμματισμό και την εποπτεία των προγραμμάτων αμυντικών προμηθειών. Περιγράφονται η Δομή Δυνάμεων, ο Μακροπρόθεσμος Προγραμματισμός και ο Κυλιόμενος Προγραμματισμός που αποτελούν το επιχειρησιακό και χρηματοδοτικό πλαίσιο για τη διαδικασία προμήθειας. Η διαδικασία προσδιορισμού, τεκμηρίωσης και έγκρισης της προμήθειας περιγράφεται στο άρθρο για την ενεργοποίηση του προγράμματος προμήθειας, ώστε η υπό έγκριση προμήθεια να λάβει την απαιτούμενη τυπική μορφή για τη συνέχιση της διαδικασίας. Στο μέρος αυτό περιλαμβάνονται επίσης άρθρα για την Εθνική Αμυντική Βιομηχανική Στρατηγική και την Εν Συνεχεία Υποστήριξη των Οπλικών Συστημάτων, καθώς αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για τη διαμόρφωση τόσο του συνολικού προγραμματισμού αλλά και των χαρακτηριστικών κάθε προμήθειας στρατιωτικού εξοπλισμού. Περιλαμβάνεται επίσης η πρόβλεψη για έλεγχο της διαδικασίας από την αρμόδια Επιτροπή εξοπλιστικών προγραμμάτων της ΒΤΕ.

Στο τρίτο μέρος περιλαμβάνονται σε δύο κεφάλαια οι αρμοδιότητες των φορέων του ΥΠΕΘΑ και οι κανόνες διαφάνειας και ελέγχου που διέπουν τις σχέσεις με οικονομικούς φορείς – αναδόχους, τις υποχρεώσεις αυτών και τις δυνατότητες ελέγχου του ΥΠΕΘΑ, ως και τον προσυμβατικό έλεγχο από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Σημειώνεται ότι τα περιεχόμενα του μέρους αυτού αφορούν και διέπουν το σύνολο της αμυντικής προμήθειας (όλες τις φάσεις) και υπ' αυτήν την έννοια αποτελούν το κανονιστικό πλαίσιο δεοντολογίας εντός του οποίου είναι δυνατή η υλοποίησή της.

Στο τέταρτο μέρος περιλαμβάνονται τρία κεφάλαια που αναφέρονται σε γενικές αρχές σύναψης συμβάσεων, σε οργανωτικά θέματα και σε βασικές συμβατικές προβλέψεις. Οι προβλέψεις του μέρους αυτού πηγάζουν σχεδόν στο σύνολό τους από τις οικείες προβλέψεις της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ, εκτός από μικρό αριθμό διαδικαστικών - οργανωτικών θεμάτων που δεν ρυθμίζονται από την εν λόγω Οδηγία. Στο κεφάλαιο Α' συνοψίζονται οι βασικές αρχές διενέργειας όλων των συμβάσεων (ισότιμης μεταχείρισης, δίχως διακρίσεις και με διαφάνεια), προσδιορίζονται οι δικαιούμενοι συμμετοχής οικονομικοί φορείς, καθορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της εκτιμώμενης οικονομικής αξίας των συμβάσεων, η δυνατότητα προσφυγής σε τεχνικό διάλογο, η υποχρέωση εμπιστευτικότητας και προστασίας διαβαθμισμένων πληροφοριών που δεσμεύουν τόσο την αναθέτουσα αρχή όσο και τους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς, καθώς επίσης ρυθμίζεται η διαδικασία και οι προϋποθέσεις χρήσης της τεχνικής της συμφωνίας-πλαίσιο.

Στο κεφάλαιο Β΄ περί οργάνωσης περιλαμβάνονται προβλέψεις για ηλεκτρονικό σύστημα μητρώου συμβάσεων αμυντικού τομέα (ΗΜΔΗΣΑΤ), εργαλεία και στατιστικές υποχρεώσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, καθώς και μητρώα οικονομικών φορέων σε εθνικό (ΕΜΕΑΤ) και ευρωπαϊκό επίπεδο. Στο κεφάλαιο Γ΄ περιλαμβάνονται οδηγίες και υποχρεώσεις της αναθέτουσας αρχής για τα έγγραφα της σύμβασης και βασικές πρόνοιες περί υπερβολαβίας, ασφάλειας πληροφοριών και εφοδιασμού, καθώς και συμμόρφωσης με φορολογικές, περιβαλλοντικές, κοινωνικοασφαλιστικές και εργασιακές υποχρεώσεις, σε συμμόρφωση πάντοτε με τις προβλέψεις της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ.

Το πέμπτο μέρος περιλαμβάνει δύο κεφάλαια, τα οποία αναφέρονται αντίστοιχα στις ακολουθητέες διαδικασίες σύναψης συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία ίση ή ανώτερη και κατώτερη από τα όρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για τις συμβάσεις προεκτιμώμενης αξίας ίσης ή άνω των χρηματικών ορίων της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ, ακολουθείται η ενωσιακή τυπολογία διάκρισης σύμφωνα με την εν λόγω Οδηγία, ενώ για τις συμβάσεις προεκτιμώμενης αξίας κάτω των ορίων ακολουθείται η εθνική τυπολογία. Τα αναφερόμενα στον παρόντα νόμο ισχύουν για τις συμβάσεις αμφοτέρων των κεφαλαίων, εκτός των περιπτώσεων που αναφέρονται ρητά ως εξαίρεση στο δεύτερο κεφάλαιο.

Το έκτο μέρος περιλαμβάνει προβλέψεις για τη διεξαγωγή των διαγωνισμών συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού. Ειδικότερα περιλαμβάνει τα στάδια της γνωστοποίησης εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής για την έναρξη της διαδικασίας (δημοσίευση προκήρυξης, πρόσκληση υποψηφίων), της ποιοτικής αξιολόγησης των συμμετεχόντων, της τεχνικής και οικονομικής αξιολόγησης των προσφορών τους, έως και την επιλογή του/των υποψηφίου/-ων αναδόχου/-ων, την κατακύρωση και την υπογραφή της σύμβασης, καθώς και την έννομη προστασία που συνοδεύει τα προαναφερθέντα στάδια μέχρι τη σύναψη της σύμβασης. Συγκεκριμένα, τα κεφάλαια Α΄ έως Δ΄ αναφέρονται στα διαδοχικά στάδια μιας διαγωνιστικής διαδικασίας και σε μεγάλο βαθμό προσδιορίζονται από τις οικείες προβλέψεις της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ, με επιμέρους διαδικαστικά θέματα να ρυθμίζονται από την παρούσα εθνική νομοθεσία, ενώ το κεφάλαιο Ε΄ περί εννόμου προστασίας προέρχεται στην ολότητά του από την Οδηγία 2009/81/ΕΚ. Σημειώνεται ότι το μέρος αυτό έχει εφαρμογή σε όλες τις διαδικασίες που περιλαμβάνονται στο πέμπτο μέρος (άνω και κάτω των χρηματικών ορίων), εκτός των περιπτώσεων που ρητά ορίζεται στο νόμο διαφορετικά.

Το έβδομο μέρος αναφέρεται στην εκτέλεση σύμβασης στρατιωτικού εξοπλισμού και ρυθμίζει όλα τα θέματα που αφορούν στην πιθανή εξέλιξή της, όπως εφαρμοστέο δίκαιο, τροποποιήσεις, παρακολούθηση, διασφάλιση ποιότητας, παραλαβές, κυρώσεις κλπ. Το μέρος αυτό συνιστά προσαρμογή του ν.3433/06 και δεν εμπίπτει – πέραν των γενικών αρχών – στις προβλέψεις της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ. Σημειώνεται ότι η μεταφορά των προβλέψεων του παρόντος μέρους (στο εύρος και βαθμό που προσδιορίζει κάθε άρθρο) στα έγγραφα των συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού αποτελεί υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής.

Το όγδοο μέρος περιλαμβάνει ειδικές περιπτώσεις συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού, οι οποίες είτε δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ, είτε εμπίπτουν στις εξαιρέσεις της. Ειδικότερα, στο κεφάλαιο Α΄ περιλαμβάνονται προβλέψεις για την αξιοποίηση του εύχρηστου μη επιχειρησιακά αναγκαίου στρατιωτικού εξοπλισμού, στο κεφάλαιο Β΄ περιλαμβάνονται ειδικότερες διατάξεις για τα προγράμματα και τις συμβάσεις έρευνας και ανάπτυξης, ενώ στο κεφάλαιο Γ΄ παρατίθεται περιπτωσιολογία εξαιρέσεων, εξειδικευμένα στη φύση της αποστολής των ΕΔ, όπως η επίκληση του άρθρου 346 ΣΛΕΕ για την προστασία ουσιωδών συμφερόντων ασφαλείας

της χώρας, ειδικές προβλέψεις για την ασφάλεια εφοδιασμού και την εν συνεχεία υποστήριξη των οπλικών συστημάτων και έκτακτες διαδικασίες για περιόδους κρίσης ή πολέμου.

Τέλος, στο ένατο μέρος ρυθμίζονται οι μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις, παραθέτοντας κατά κύριο λόγο ρητά την κατάργηση των ν.3978/11, 3433/06 και 3883/10 (άρθρα 72-76).

B. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Γενικές αρχές – Πεδίο εφαρμογής

Άρθρο 1

Αντικείμενο

Καθορίζεται το αντικείμενο του νόμου. Η εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2009/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13^{ης} Ιουλίου 2009 (L 216) έχει επιτευχθεί με την θέσπιση του νόμου ν.3978/11 και διατηρείται με τον παρόντα νόμο.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Δίνονται με αλφαβητική σειρά οι ορισμοί εννοιών που χρησιμοποιούνται ευρέως στον παρόντα νόμο, σύμφωνα με τις αντίστοιχες έννοιες που εισάγει η Οδηγία 2009/81/ΕΚ.

Άρθρο 3

Πεδίο εφαρμογής

Οριοθετείται το πεδίο εφαρμογής του νόμου. Ειδικότερα:

Όλες οι συμβάσεις που ανατίθενται στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας και δεν εξαιρούνται ρητά, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου, ανεξαρτήτως προϋπολογισμού. Υφίσταται ωστόσο επιφύλαξη για τα άρθρα 36, 51, 52, 62 και 346 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα οποία προβλέπονται ειδικές εξαιρέσεις από την εφαρμογή των αρχών που θεσπίζονται στην Συνθήκη και κατά συνέπεια από την εφαρμογή του παράγωγου δικαίου που βασίζεται στις εν λόγω αρχές. Ως εκ τούτου, καμία διάταξη του παρόντος δεν πρέπει να απαγορεύει την επιβολή ή την εφαρμογή μέτρων που θεωρούνται αναγκαία για τη διασφάλιση των συμφερόντων που έχουν αναγνωρισθεί ως νόμιμα από τις εν λόγω διατάξεις της Συνθήκης. Τούτο σημαίνει ειδικότερα ότι η σύναψη συμβάσεων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του νόμου, μπορεί να εξαιρείται από αυτό για λόγους δημόσιας ασφάλειας ή για λόγους προστασίας των ουσιωδών συμφερόντων ασφάλειας του κράτους. Τούτο ισχύει στην περίπτωση συμβάσεων στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας, οι οποίες καθορίζουν τόσο υπέρμετρα αυστηρές απαιτήσεις για την ασφάλεια του εφοδιασμού ή οι οποίες είναι τόσο εμπιστευτικές ή σημαντικές για την εθνική κυριαρχία, ώστε ακόμη και οι ειδικές διατάξεις του νόμου δεν επαρκούν για τη διασφάλιση των ουσιωδών συμφερόντων ασφάλειας, ο καθορισμός των οποίων εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του κράτους.

Καινοτομία του νέου νόμου αποτελεί ότι οι ειδικότερες προϋποθέσεις και διαδικασία προσφυγής στο άρθρο 346 ΣΛΕΕ καθορίζονται στο άρθρο 135 αυτού, το οποίο

εναρμονίζεται πλήρως με τη Σύσταση της ΕΕ για την εφαρμογή της εν λόγω εξαίρεσης από το ενωσιακό δίκαιο. Σε κάθε περίπτωση, η δυνατότητα εφαρμογής των εν λόγω εξαιρέσεων πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο, ώστε τα αποτελέσματά τους να μην εκτείνονται πέραν του απολύτως αναγκαίου για την προστασία των ουσιωδών συμφερόντων ασφάλειας του κράτους. Η μη εφαρμογή του νόμου πρέπει να είναι ανάλογη προς τους επιδιωκόμενους στόχους και να περιορίζει στο ελάχιστο αναγκαίο μέτρο την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών και την ελευθερία παροχής υπηρεσιών.

Στο πεδίο εφαρμογής του νόμου εμπίπτουν: α) οι συμβάσεις προμήθειας στρατιωτικού και ευαίσθητου εξοπλισμού, β) οι συμβάσεις προμηθειών, υπηρεσιών και έργων που αφορούν άμεσα τον στρατιωτικό και ευαίσθητο εξοπλισμό και μάλιστα οποιαδήποτε στοιχεία του κύκλου ζωής τους (κύριες συμβάσεις και συμβάσεις εν συνεχεία υποστήριξης), γ) οι συμβάσεις υπηρεσιών και έργων για ειδικούς στρατιωτικούς σκοπούς, καθώς και δ) οι συμβάσεις ευαίσθητων υπηρεσιών και ευαίσθητων έργων. Διευκρινίζεται ότι στο πεδίο εφαρμογής του νόμου περιλαμβάνονται τόσο οι συμβάσεις για τις βασικές μονάδες, όσο και οι συμβάσεις αρχικής και εν συνεχεία υποστήριξης, δηλαδή όλος ο κύκλος ζωής του εκάστοτε προϊόντος, περιλαμβανομένης της έρευνας, ανάπτυξης, βιομηχανικής ανάπτυξης, παραγωγής, επισκευής, εκσυγχρονισμού, τροποποίησης, συντήρησης, διοικητικής μέριμνας, εκπαίδευσης, δοκιμής, απόσυρσης και διάθεσης.

Η έννοια του «στρατιωτικού εξοπλισμού», κομβική έννοια του παρόντος νόμου, χρησιμοποιείται ως συνώνυμη της έννοιας του «αμυντικού υλικού», όρου που απαντάται στην κείμενη νομοθεσία και περιλαμβάνει όχι μόνο τις κύριες μονάδες αλλά και μέρη, επιμέρους στοιχεία, συναρμολογούμενα ή μη τμήματα, κατασκευαστικά μέρη, υποσυγκροτήματα, ανταλλακτικά και απαρτία. Ως στρατιωτικός εξοπλισμός νοούνται κατ' αρχήν οι τύποι προϊόντων που περιλαμβάνονται στον κατάλογο όπλων, πυρομαχικών και πολεμικού υλικού, ο οποίος εγκρίθηκε με την απόφαση του Συμβουλίου 255/58 της 15ης Απριλίου 1958 (Έγγραφο 368/58, Πρακτικά της 15ης Απριλίου 1958). Ωστόσο, επειδή ο κατάλογος αυτός είναι γενικός, πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο ευρύ, με γνώμονα τον εξελισσόμενο χαρακτήρα της τεχνολογίας, την πολιτική σύναψη συμβάσεων και τις στρατιωτικές απαιτήσεις που οδηγούν στην ανάπτυξη νέων τύπων εξοπλισμού, ιδίως βάσει του εκάστοτε ισχύοντος Κοινού Στρατιωτικού Καταλόγου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επισημαίνεται ότι στην έννοια του «στρατιωτικού εξοπλισμού» υπάγονται επίσης και τα λεγόμενα υλικά διττής χρήσης (dual use), δηλαδή υλικά, τα οποία μολονότι αρχικώς είχαν σχεδιασθεί για πολιτική χρήση, αργότερα προσαρμόσθηκαν ή δύνανται να προσαρμοστούν σε στρατιωτικούς σκοπούς για να χρησιμοποιηθούν ως όπλα, πυρομαχικά ή πολεμικό υλικό. Επομένως, και οι συμβάσεις που αφορούν στα διττής χρήσης υλικά, υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του νόμου.

Στον τομέα της μη στρατιωτικής ασφάλειας, ο νόμος εφαρμόζεται και σε συμβάσεις που έχουν χαρακτηριστικά παρόμοια με εκείνα των συμβάσεων άμυνας και είναι εξίσου ευαίσθητες, ιδίως σε τομείς στους οποίους οι Ένοπλες Δυνάμεις συνεργάζονται με τα Σώματα Ασφαλείας για την εκπλήρωση των ίδιων αποστολών ή όταν ο σκοπός της σύμβασης είναι η προστασία των συμφερόντων της χώρας ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός της Ελληνικής Επικράτειας ή και πέραν αυτής κατά σοβαρών απειλών από μη στρατιωτικούς ή μη κυβερνητικούς παράγοντες. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει για παράδειγμα την φύλαξη των συνόρων, δραστηριότητες αστυνόμευσης, αποστολές διαχείρισης κρίσεων κ.ο.κ. Επιπλέον, οι διατάξεις του νόμου εφαρμόζονται και σε συμβάσεις, οι οποίες, αν και δεν συνδέονται άμεσα με την προμήθεια στρατιωτικού

εξοπλισμού ή ευαίσθητου εξοπλισμού, είναι απαραίτητες για την υλοποίηση ορισμένων στρατιωτικών απαιτήσεων ή απαιτήσεων ασφάλειας.

Ειδικά για τις συμβάσεις των στρατιωτικών έργων, μελετών και τεχνικών υπηρεσιών του αμυντικού τομέα, εφαρμόζονται κατ' αρχήν οι διατάξεις του νόμου και αναλογικά οι διατάξεις του ν.4412/2016 (Α' 147) καθώς και το π.δ. 378/1987 (Α' 168) για τα στρατιωτικά δημόσια έργα. Ως στρατιωτικά δημόσια έργα νοούνται ιδίως τα έργα που αφορούν στην εξυπηρέτηση-λειτουργία στρατιωτικού εξοπλισμού, αλλά και τα έργα τα οποία, αν και δεν σχετίζονται άμεσα με στρατιωτικό εξοπλισμό, ωστόσο εξυπηρετούν και επιδιώκουν αποκλειστικά και αυτοτελώς στρατιωτικό σκοπό, όπως ιδίως έργα που αφορούν στην κατασκευή στρατιωτικών φυλακίων ή στην κατασκευή διαδρόμου προσγείωσης και απογείωσης στρατιωτικών αεροσκαφών κ.ο.κ.

Άρθρο 4

Εξαιρέσεις – Χρήση εξαιρέσεων

Οι διατάξεις του τέταρτου, πέμπτου και έκτου μέρους, καθώς και των άρθρων 136 και 139 δεν εφαρμόζονται στις ειδικές κατηγορίες συμβάσεων που αναφέρονται στο άρθρο. Ειδικότερα, οι συμβάσεις των περιπτώσεων α', β' και γ' εξαιρούνται από τις προαναφερθείσες διατάξεις, λόγω εφαρμογής ειδικών κανόνων σύναψης συμβάσεων, οι οποίοι απορρέουν είτε από διεθνείς συμφωνίες ή ρυθμίσεις μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών, είτε από συμφωνίες ή διακανονισμούς που σχετίζονται με τη στάθμευση στρατευμάτων από ένα κράτος-μέλος σε άλλο ή σε τρίτη χώρα ή με τη στάθμευση στρατευμάτων από τρίτη χώρα σε κράτος μέλος, είτε από κανόνες διεθνών οργανισμών, όταν οι τελευταίοι αγοράζουν για δικούς τους σκοπούς ή υποχρεώνουν κράτη μέλη να αγοράζουν σύμφωνα με αυτούς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της περίπτωσης α' αποτελεί η σύναψη συμβάσεων μέσω της νατοϊκής υπηρεσίας NATO SUPPORT AND PROCUREMENT AGENCY (NSPA). Διευκρινίζεται ότι η εφαρμογή των ανωτέρω, προϋποθέτει ότι η υπό ανάθεση σύμβαση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής διεθνούς συμφωνίας ή διακανονισμού, ότι η εν λόγω διεθνής συμφωνία ή διακανονισμός έχει συναφθεί μεταξύ ενός ή περισσότερων κρατών μελών και ενός ή περισσότερων τρίτων χωρών και ότι η διεθνής συμφωνία ή διακανονισμός εμπεριέχει ειδικούς διαδικαστικούς κανόνες αναφορικά με την σύναψη της συγκεκριμένης σύμβασης.

Η περίπτωση δ' αναφέρεται στις συμβάσεις, για τις οποίες η εφαρμογή των διατάξεων του νόμου θα υποχρέωνε την Ελλάδα να παράσχει πληροφορίες η αποκάλυψη των οποίων θεωρεί ότι είναι αντίθετη προς τα ουσιώδη συμφέροντα ασφαλείας της, ενώ η περίπτωση ε' αναφέρεται στις συμβάσεις για σκοπούς δραστηριοτήτων συλλογής πληροφοριών. Πράγματι, στον τομέα της άμυνας και ασφαλείας μερικές συμβάσεις είναι τόσο ευαίσθητες, ώστε δεν θα άρμοζε η εφαρμογή του παρόντος νόμου, παρά τον ειδικό χαρακτήρα του. Πρόκειται για συμβάσεις υψηλής διαβάθμισης που σχετίζονται αποκλειστικά με μη στρατιωτική ασφάλεια, ιδίως συμβάσεις που ανατίθενται από τις υπηρεσίες πληροφοριών ή για κάθε είδους δραστηριότητα συγκέντρωσης πληροφοριών, περιλαμβανομένων των δραστηριοτήτων αντικατασκοπείας. Τούτο ισχύει ιδίως σε συμβάσεις στις οποίες το υπό προμήθεια αντικείμενο έχει αποκλειστικό σκοπό τη συλλογή πληροφοριών, ανεξαρτήτως του χρήστη αυτού, και όχι γενικά σε συμβάσεις για τον εξοπλισμό των υπηρεσιών που ασχολούνται κατ' αρμοδιότητα και γενικά με συλλογή πληροφοριών. Ισχύει επίσης για άλλες, ιδιαίτερα ευαίσθητες αγορές που απαιτούν εξαιρετικά υψηλό επίπεδο εμπιστευτικότητας, όπως αγορές οι οποίες προορίζονται για την προστασία των συνόρων ή την καταπολέμηση της τρομοκρατίας ή του οργανωμένου εγκλήματος, αγορές οι οποίες σχετίζονται με κρυπτογράφηση ή προορίζονται ειδικά για

μυστικές δραστηριότητες ή άλλες εξίσου ευαίσθητες δραστηριότητες που εκτελούνται από την αστυνομία και τις δυνάμεις ασφαλείας.

Η περίπτωση στ' αναφέρεται στις συμβάσεις που ανατίθενται στο πλαίσιο προγραμμάτων συνεργασίας βάσει έρευνας και ανάπτυξης, που εκτελείται από κοινού από τουλάχιστον δύο κράτη-μέλη της Ε.Ε. και, ενδεχομένως σε συνεργασία με τρίτες χώρες. Ως προς τα ειδικότερα ζητήματα υλοποίησης τέτοιων προγραμμάτων, γίνεται ειδική αναφορά στο άρθρο 133.

Η περίπτωση ζ' αναφέρεται στην περίπτωση που οι ΕΔ ή οι δυνάμεις ασφαλείας του κράτους διεξάγουν επιχειρήσεις εκτός των συνόρων της ΕΕ και αναγκάζονται, επειδή αυτό επιβάλλεται από επιχειρησιακές απαιτήσεις, να συνάπτουν συμβάσεις με οικονομικούς φορείς που βρίσκονται στην περιοχή των επιχειρήσεων, περιλαμβανομένων και των μη στρατιωτικών αγορών.

Η περίπτωση η' αναφέρεται στις συμβάσεις υπηρεσιών που έχουν ως αντικείμενο την κτήση ή τη μίσθωση, με οποιαδήποτε χρηματοδοτικά μέσα, γης, υφιστάμενων κτισμάτων ή άλλων ακινήτων ή αφορούν σε άλλα δικαιώματα επ' αυτών. Οι συμβάσεις αυτές εξαιρούνται λόγω των ιδιαζόντων χαρακτηριστικών τους, τα οποία καθιστούν απρόσφορη την εφαρμογή των κανόνων σύναψης συμβάσεων του νόμου.

Η περίπτωση θ' αναφέρεται στις διακρατικές συμφωνίες που έχουν ως αντικείμενο α) την προμήθεια στρατιωτικού εξοπλισμού ή ευαίσθητου εξοπλισμού, β) έργα και υπηρεσίες που συνδέονται άμεσα με τέτοιο εξοπλισμό ή γ) έργα και υπηρεσίες ειδικά για στρατιωτικούς σκοπούς ή ευαίσθητα έργα και ευαίσθητες υπηρεσίες, ιδίως προγράμματα Στρατιωτικών Πωλήσεων Εξωτερικού (FMS). Στην περίπτωση αυτή οι όροι των συμβάσεων, οι διαδικασίες σύναψης και ο τρόπος υλοποίησής τους καθορίζονται κάθε φορά μετά από διαπραγματεύσεις μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών, υπό την επιφύλαξη της αρχής της αμοιβαιότητας.

Η περίπτωση ι' αναφέρεται στις υπηρεσίες διαιτησίας και συμβιβασμού. Οι εν λόγω συμβάσεις εξαιρούνται, διότι οι υπηρεσίες διαιτησίας και συμβιβασμού παρέχονται συνήθως από οργανισμούς ή πρόσωπα τα οποία ορίζονται ή επιλέγονται κατά τρόπο που δεν είναι δυνατόν να υπόκεινται σε κανόνες σύναψης συμβάσεων.

Η περίπτωση ια' αναφέρεται στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, εκτός των υπηρεσιών ασφάλισης, συμβάσεις οι οποίες ομοίως εξαιρούνται από την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου, δεδομένου ότι ανατίθενται σε πρόσωπα ή υπηρεσίες δυνάμει όρων που δεν είναι συμβατοί με την εφαρμογή των κανόνων σύναψης συμβάσεων.

Η περίπτωση ιβ' αναφέρεται στις συμβάσεις εργασίας, οι οποίες συνάπτονται αποκλειστικά βάσει των κείμενων διατάξεων για την πρόσληψη του στρατιωτικού και του πολιτικού προσωπικού του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

Η περίπτωση ιγ' αναφέρεται στις υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης, πλην εκείνων τα οφέλη των οποίων ανήκουν αποκλειστικά στην αναθέτουσα αρχή για ιδία χρήση κατά την άσκηση της δραστηριότητάς της, εφόσον η αμοιβή για την παροχή της υπηρεσίας καταβάλλεται εξ ολοκλήρου από την αναθέτουσα αρχή. Για την σύναψη των εν λόγω συμβάσεων θεσπίζονται ειδικοί κανόνες στο άρθρο 131 του νόμου.

Τέλος, ορίζεται ρητά ότι η επίκληση των εξαιρέσεων που προαναφέρθηκαν δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιείται για την καταστράτηγηση των διατάξεων του νόμου, ενώ προβλέπεται ότι στις εν λόγω συμβάσεις εφαρμόζονται οι διατάξεις του έβδομου μέρους στο μέτρο που επιτρέπεται από τη φύση και το σκοπό τους.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Προγραμματισμός και εποπτεία αμυντικών επενδύσεων και εξοπλισμών

Τα άρθρα 72-76 του ν.3883/2010, που άπτονταν του προγραμματισμού υλοποίησης των εξοπλιστικών προγραμμάτων των Ενόπλων Δυνάμεων και των αρμοδιοτήτων της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων της Βουλής συνδέθηκαν με τις διατάξεις του ν.3978/2011 μέσω των άρθρων 1 και 2 του νόμου αυτού. Ωστόσο, στα 8 χρόνια που μεσολάβησαν από την εφαρμογή του εντοπίστηκαν πολλά κρίσιμα σημεία, που αναφέρονται συνοπτικά ακολούθως και για τα οποία απαιτείται νομοθετική παρέμβαση και αποσαφήνιση, η οποία επέρχεται με τα άρθρα 5 έως 9 του παρόντος νόμου. Αναλυτικότερα:

α. Μη εκπόνηση του προβλεπόμενου από τα άρθρα 72 έως 76 του ν.3883/2010 προγραμματισμού προμηθειών, με αποτέλεσμα όλα τα υποπρογράμματα να ενεργοποιούνται μεμονωμένα, αυξάνοντας έτσι τον απαιτούμενο χρόνο.

β. Δυσχέρεια στη σύναψη συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών υποστήριξης μη κύριου στρατιωτικού εξοπλισμού και στη σύναψη συμβάσεων προμηθειών ή συμβάσεων υποστήριξης κύριου στρατιωτικού εξοπλισμού που δεν είναι ενταγμένες στο Τριετές Κυλιόμενο Πρόγραμμα Πληρωμών και Παραλαβών των Προμηθειών Αμυντικού Υλικού (είτε από ΥΠΕΘΑ είτε από υπηρεσία προμηθειών των ΕΔ).

γ. Απουσία διαδικασιών για έκτακτες περιπτώσεις (κρίση, πόλεμος, έκτακτες ανάγκες).

δ. Χρονοβόρες διαδικασίες έκδοσης των αποφάσεων ενεργοποίησης προγραμμάτων προμηθειών,

ε. Το γεγονός ότι εμπíπτουν στην ίδια διαδικασία έγκρισης από την Ειδική Διαρκή Επιτροπή Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων της ΒτΕ και υποπρογράμματα κάτω του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ προ ΦΠΑ και συνεπώς η «εξομοίωσή» τους κατά τύπο και ουσία με τα αντίστοιχα μείζονος οικονομικής σημασίας, προκαλώντας άσκοπη γραφειοκρατία.

στ. Μη προσδιορισμός του φορέα εκπόνησης των προγραμματισμών προμηθειών.

Άρθρο 5

Δομή Δυνάμεων

Με το άρθρο 5 διατηρείται η εφαρμοζόμενη ειδική διαδικασία για τη διαμόρφωση της δομής σε προσωπικό και μέσα των Ενόπλων Δυνάμεων, ώστε να μπορούν να διαμορφωθούν οι Μακροπρόθεσμοι Προγραμματισμοί Εξοπλισμών και οι Κυλιόμενοι Προγραμματισμοί Συμβάσεων Στρατιωτικού Εξοπλισμού κατά τρόπο διαφανή και κοινοβουλευτικά ελέγξιμο, προκειμένου να υπάρχει ένα ολοκληρωμένο μοντέλο οργάνωσης και λειτουργίας των Ενόπλων Δυνάμεων και όχι αποσπασματικά προωθούμενες εξοπλιστικές ανάγκες. Διευκρινίζεται ότι στην έννοια του «μέσου» της δομής των Ενόπλων Δυνάμεων, όπως αποτυπώνεται στους ορισμούς του άρθρου 2, περιλαμβάνεται το υλικό εκείνο που αφορά στο βασικό εξοπλισμό, στον οποίο υπάγονται μεγάλες και μείζονος σημασίας μονάδες υλικού, που προορίζονται να εκπληρώσουν κύρια πολεμική αποστολή, ως και μονάδες άμεσης ή έμμεσης υποστήριξης της αποστολής αυτής, όπως αεροσκάφη, πολεμικά πλοία, άρματα μάχης, πυροβόλα, συγκροτήματα εκτόξευσης πυραύλων, οχήματα ειδικά και μη, σταθμοί RADAR ή ασύρματοι, εκπαιδευτικά συγκροτήματα και άλλα συναφή ως και εκσυγχρονισμοί αυτών.

Στην παράγραφο 1 ορίζεται ότι την τελική απόφαση για τη δομή σε προσωπικό και μέσα των Ενόπλων Δυνάμεων λαμβάνει, μετά από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, το Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας, ο δε Υπουργός, για την υποβολή της πρότασής του, λαμβάνει υπ' όψιν του την εισήγηση του Συμβουλίου Αρχηγών Γενικών Επιτελείων, στο οποίο εισάγεται, για διατύπωση γνώμης, συνολική πρόταση του Αρχηγού ΓΕΕΘΑ. Κάθε κλάδος υποβάλλει τις δικές του μελέτες και εισηγήσεις οι οποίες εγκρίνονται με απόφαση του οικείου Ανωτάτου Συμβουλίου. Στην πρόταση του Αρχηγού ΓΕΕΘΑ συντίθενται οι ανάγκες των Κλάδων και καθορίζεται η σειρά προτεραιότητας των οπλικών συστημάτων ή άλλων μέσων. Με την παράγραφο 2 διευκρινίζεται ότι η Δομή Δυνάμεων απορρέει από τα βασικά κείμενα της αμυντικής πολιτικής, δηλαδή από την Πολιτική Εθνικής Άμυνας, την Εθνική Στρατιωτική Στρατηγική και τη Γενική Σχεδίαση Άμυνας της Χώρας και περιγράφει ένα συνολικό σχήμα οργάνωσης και λειτουργίας που ανταποκρίνεται στην ρεαλιστική εκτίμηση της απειλής και στην πρόγνωση των τρόπων με τους οποίους αυτή ενδέχεται να εκδηλωθεί. Στην παράγραφο 3 ορίζεται ότι η δομή, σε προσωπικό και μέσα, των Ενόπλων Δυνάμεων, καθορίζεται στη βάση της πλήρους καταγραφής των υπάρχοντων μέσων, της τεκμηριωμένης αξιολόγησης του βαθμού ενσωμάτωσής τους, καθώς και της αποτίμησης των αποκτηθέντων μέσων της τελευταίας εικοσαετίας. Η καταγραφή και η αποτίμηση αυτή περιλαμβάνει εκτίμηση της επιχειρησιακής κατάστασης των οπλικών συστημάτων και άλλων μέσων, της εναπομείνουσας διάρκειας ζωής, της ανάγκης εκσυγχρονισμού ή αναβάθμισης, των διαθέσιμων ανταλλακτικών και πυρομαχικών, των δυνατοτήτων συντήρησης και εν γένει υποστήριξης και κάθε άλλο συναφές στοιχείο. Η παράγραφος 4 προσδιορίζει το χρόνο επαναξιολόγησης και επικαιροποίησης της Δομής Δυνάμεων ως προς τα απαιτούμενα μέσα. Στην παράγραφο 5 ορίζεται ο σκοπός της όλης διαδικασίας, και συγκεκριμένα η εξασφάλιση της διακλαδικότητας, η επίτευξη συνεργειών και οικονομιών κλίμακας, η αύξηση της αποτελεσματικότητας των Ενόπλων Δυνάμεων και η αξιοποίηση των συγκριτικών στοιχείων των Ενόπλων Δυνάμεων, των κρατών-μελών του ΝΑΤΟ, και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με τη διάταξη της παραγράφου 6 θεσπίζεται ως θεμελιώδης παράμετρος της όλης διαδικασίας η συμμετοχή της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, η οποία σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό της Βουλής, διατυπώνει γνώμη για όλα τα στάδια της διαδικασίας.

Άρθρο 6

Μακροπρόθεσμος Προγραμματισμός Αμυντικών Εξοπλισμών των Ενόπλων Δυνάμεων

Με τη διάταξη της παραγράφου 1 ορίζεται ότι με βάση τη Δομή Δυνάμεων, καταρτίζεται ο Μακροπρόθεσμος Προγραμματισμός Αμυντικών Εξοπλισμών των Ενόπλων Δυνάμεων με δωδεκαετή διάρκεια και ετήσια επικαιροποίηση. Η παράγραφος 2 αποσαφηνίζει ότι στον Μακροπρόθεσμο Προγραμματισμό αποτυπώνεται ο σχεδιασμός των ανά Γενικό Επιτελείο αναγκών σε νέα μέσα και υποστήριξη υφιστάμενων μέσων, με το συνολικό εκτιμώμενο κόστος και τη σειρά προτεραιότητας υλοποίησης αυτών. Στην παράγραφο 3 προβλέπεται ότι στο Μακροπρόθεσμο Προγραμματισμό περιλαμβάνονται όλα τα αναγκαία προγράμματα, ανεξάρτητα από την προβλεπόμενη πηγή χρηματοδότησης. Στην παράγραφο 4 ορίζεται ότι για την κατάρτιση και επικαιροποίηση του Μακροπρόθεσμου Προγραμματισμού εφαρμόζονται η διαδικασία και τα κριτήρια που ισχύουν για τη Δομή Δυνάμεων. Τέλος, στην παράγραφο 5 καθορίζονται οι διαδικασίες που εφαρμόζονται περαιτέρω για την έγκριση υλοποίησης των προγραμμάτων, με κριτήριο την προβλεπόμενη πηγή χρηματοδότησης.

Άρθρο 7

Κυλιόμενος Προγραμματισμός Πληρωμών και Παραλαβών των Συμβάσεων Στρατιωτικού Εξοπλισμού

Στην παράγραφο 1 ορίζεται ότι για την υλοποίηση του Μακροπρόθεσμου Προγραμματισμού Εξοπλισμών καταρτίζεται ο Τετραετής Κυλιόμενος Προγραμματισμός Συμβάσεων Στρατιωτικού Εξοπλισμού των Ενόπλων Δυνάμεων, ενώ με τη διάταξη της παραγράφου 2 καθορίζεται ότι και στην περίπτωση αυτή ακολουθείται η διαδικασία που ισχύει για τη Δομή Δυνάμεων, η οποία όμως ολοκληρώνεται με απόφαση του ΥΕΘΑ, μετά τη διατύπωση γνώμης της αρμόδιας κοινοβουλευτικής επιτροπής, καθώς και ότι κινείται στο πλαίσιο των σχετικών προβλέψεων του κρατικού προϋπολογισμού. Στην παράγραφο 3 αποσαφηνίζεται ότι ο Κυλιόμενος Προγραμματισμός αφορά στις συμβάσεις προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται στο σύνολο ή εν μέρει από τις πιστώσεις που έχουν εγγραφεί ή/και προβλέπεται να εγγραφούν σε ΚΑΕ του ΥΠΕΘΑ για υλοποίηση Εξοπλιστικών Προγραμμάτων των Ενόπλων Δυνάμεων, με κριτήριο τις τεθείσες οροφές εκάστου έτους για την εν λόγω ομάδα. Τέλος στην παράγραφο 4 καθορίζεται η διάρθρωση και το περιεχόμενο του Κυλιόμενου Προγραμματισμού.

Άρθρο 8

Ενεργοποίηση Προγράμματος Στρατιωτικού Εξοπλισμού

Στο άρθρο 8 καθορίζεται η διαδικασία ενεργοποίησης ενός προγράμματος στρατιωτικού εξοπλισμού. Ειδικότερα:

Στην παράγραφο 1 καθορίζεται η διαδικασία ενεργοποίησης προγράμματος στρατιωτικού εξοπλισμού του Μακροπρόθεσμου Προγραμματισμού, βάσει της εκτιμώμενης αξίας και του τρόπου υλοποίησής, προκειμένου να ενταχθεί στον Κυλιόμενο Προγραμματισμό, ενώ στην παράγραφο 2 ορίζεται ειδικά ότι στην περίπτωση προγράμματος προμήθειας νέου μέσου ή εκσυγχρονισμού/αναβάθμισης υφιστάμενου μέσου, η έναρξη της διαδικασίας ενεργοποίησης προϋποθέτει εκπόνηση συγκεκριμένης μελέτης από το οικείο Γενικό Επιτελείο. Στις παραγράφους 3 και 4 περιγράφεται η διαδικασία ενεργοποίησης έκτακτων προγραμμάτων που δεν είναι ενταγμένα στον Μακροπρόθεσμο Προγραμματισμό αλλά κρίνονται αναγκαία για σοβαρούς λόγους, καθώς και προγραμμάτων που είναι αναγκαία μέχρι την κατάρτιση του πρώτου Μακροπρόθεσμου και Κυλιόμενου Προγραμματισμού.

Στην παράγραφο 5 προβλέπεται ότι η διαδικασία ενεργοποίησης προγράμματος ολοκληρώνεται με την έκδοση σχετικής απόφασης του Έχοντος την Οικονομική Εξουσία (ΕΟΕ), με την οποία καθορίζονται η διαδικασία και οι ειδικοί όροι υλοποίησης και δίνεται η εντολή στην αρμόδια υπηρεσία για τη διενέργεια των διαδικασιών σύναψης των απαιτούμενων συμβάσεων. Τέλος, στην παράγραφο 6 ορίζεται ότι σε εξαιρετικές περιπτώσεις κρίσης, πολέμου και εκτάκτων κατεπειγουσών επιχειρησιακών αναγκών μετά από αιτιολογημένη απόφαση του οικείου Γενικού Επιτελείου, παρέχεται η δυνατότητα έκδοσης απόφασης ενεργοποίησης χωρίς την τήρηση μέρους ή και του συνόλου των προβλεπόμενων διαδικασιών ενεργοποίησης προγράμματος.

Άρθρο 9

Αρμοδιότητες της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων της Βουλής των Ελλήνων

Στην παράγραφο 1 προσδιορίζονται τα στάδια της διαδικασίας σύναψης συμβάσεων του αμυντικού τομέα στα οποία απαιτείται συμμετοχή της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων της Βουλής, ενώ με τη διάταξη

της παραγράφου 2 καθίσταται υποχρεωτική η ενημέρωση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, σε κάθε τακτική σύνοδο, σχετικά με την εξέλιξη του Μακροπρόθεσμου και του Κυλιόμενου Προγραμματισμού.

Άρθρο 10

Εθνική Αμυντική Βιομηχανική Στρατηγική

Με το άρθρο 10 διατηρείται η υποχρέωση των Ενόπλων Δυνάμεων για την εκπόνηση Εθνικής Αμυντικής και Βιομηχανικής Στρατηγικής (ΕΑΒΣ), στην οποία καθορίζονται οι γενικές αρχές, κατευθύνσεις και κυρίως τα κατάλληλα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται για την προστασία των ουσιωδών συμφερόντων ασφαλείας της χώρας, μέσω της ταχείας και απρόσκοπτης λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού των Ενόπλων Δυνάμεων, ιδίως σε περιπτώσεις πολέμου και κρίσεων.

Ειδικότερα, στην παράγραφο 1 ορίζεται ότι η ΕΑΒΣ αποτελεί τη βάση για τη χάραξη της εθνικής πολιτικής στον τομέα της αμυντικής τεχνολογίας και βιομηχανίας, με στόχο την διατήρηση και ενίσχυση της εθνικής αμυντικής τεχνολογικής-βιομηχανικής βάσης. Στην ΕΑΒΣ κατά πρώτον καταγράφονται και αξιολογούνται οι ανάγκες των Ενόπλων Δυνάμεων για την πρόσκτηση αναγκαίων υλικών και μέσων και κάθε είδους υποστήριξη αυτών στη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, ανάλογα με τις επιχειρησιακές συνθήκες και ανάγκες, και κατά δεύτερον προσδιορίζονται συγκεκριμένοι τομείς, στους οποίους η χώρα πρέπει να διαθέτει βιομηχανική-τεχνολογική δυνατότητα για την αποτελεσματική εξυπηρέτηση των ως άνω αναγκών.

Στη παράγραφο 2 προβλέπεται ότι η ΕΑΒΣ εγκρίνεται από το ΚΥΣΕΑ, μετά από εισήγηση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας και γνώμη της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής. Τέλος, στο πλαίσιο των προβλέψεων για την ΕΑΒΣ, με τη διάταξη της παραγράφου 3 παρέχεται η δυνατότητα σύναψης ειδικών συμβάσεων δυνάμει του άρθρου 346 της ΣΛΕΕ.

Άρθρο 11

Εν συνεχεία υποστήριξη οπλικών συστημάτων

Στο άρθρο 11 ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν στην εν συνεχεία υποστήριξη (Follow-on-Support/FOS) των οπλικών συστημάτων (Ο/Σ), η οποία είναι ιδιαίτερα σημαντική για την επιχειρησιακή αυτονομία και την ασφάλεια εφοδιασμού των Ενόπλων Δυνάμεων της χώρας. Ειδικότερα:

Στην παράγραφο 1 προσδιορίζεται το αντικείμενο των συμβάσεων FOS που μπορεί να περιλαμβάνουν προμήθεια υλικών/ανταλλακτικών/πυρομαχικών, υπηρεσίες όπως τεχνική υποστήριξη, συντήρηση, έλεγχο, επισκευή, εκπαίδευση, εκσυγχρονισμό, παράταση διάρκειας ζωής και αναβάθμιση. Στην παράγραφο 2 ορίζεται η υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να συνάπτει ταυτόχρονα με τη σύμβαση προμήθειας οπλικού συστήματος και σύμβαση FOS αυτού, με τον ίδιο ή άλλο οικονομικό φορέα, ενώ με την παράγραφο 3 προβλέπεται ότι ο χρόνος έναρξης ισχύος της σύμβασης FOS μπορεί να είναι ίδιος ή μεταγενέστερος με το χρόνο της έναρξης ισχύος της σύμβασης προμήθειας του οικείου οπλικού συστήματος.

Στην παράγραφο 4 ρυθμίζεται το θέμα της σύναψης σύμβασης FOS για υφιστάμενα οπλικά συστήματα, χωρίς να έχει συναφθεί σύμβαση εν συνεχεία υποστήριξης, καθώς και για την περίπτωση που έχουν εκκινήσει διαδικασίες για τη σύναψη σύμβασης προμήθειας οπλικού συστήματος, χωρίς να έχει προβλεφθεί η ταυτόχρονη σύναψη σύμβασης FOS. Με την παράγραφο 5 ορίζεται ρητά ότι σε κάθε περίπτωση σύναψης σύμβασης FOS πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι απαιτήσεις για την ασφάλεια πληροφοριών και την ασφάλεια

εφοδιασμού, καθώς και οι κατευθύνσεις και τα μέτρα που έχει υιοθετήσει η Εθνική Αμυντική Βιομηχανική Στρατηγική. Περαιτέρω, με την παράγραφο 6 προβλέπεται ότι ο μηχανισμός της σύναψης συμφωνίας-πλαίσιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εκπλήρωση της απαίτησης εν συνεχεία υποστήριξης, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 138.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Αρμοδιότητες – Διαφάνεια και έλεγχος

Το τρίτο μέρος του νόμου αναφέρεται σε θέματα αρμοδιοτήτων των οργάνων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και σε κανόνες διαφάνειας και ελέγχου στο πλαίσιο συμβάσεων στον τομέα της άμυνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Αρμοδιότητες – Συλλογικά όργανα ΥΠΕΘΑ

Το πρώτο Κεφάλαιο αφορά στην κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των υπηρεσιακών δομών και συλλογικών οργάνων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, για όλες τις φάσεις (προγραμματισμός, σύναψη, εκτέλεση) των συμβάσεων του παρόντος νόμου.

Άρθρο 12

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας – Γενική Διεύθυνση Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων

Στο άρθρο 12 ορίζεται ότι οι συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών στον τομέα της άμυνας συνάπτονται από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, που αποτελεί την αναθέτουσα αρχή στον υπόψη τομέα. Η Γενική Διεύθυνση Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων (ΓΔΑΕΕ) έχει την ευθύνη για τη διενέργεια των προπαρασκευαστικών και διαδικαστικών πράξεων που απαιτούνται για την σύναψη όλων των συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών της παραγράφου 1 του άρθρου 3, των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ είναι ίση ή ανώτερη από τα χρηματικά όρια του άρθρου 45. Στην ΓΔΑΕΕ ανατίθενται η παρακολούθηση της εκτέλεσης των ανωτέρω συμβάσεων, που διενεργείται από τα Γενικά Επιτελεία αλλά και ειδικά οι αρμοδιότητες που απαριθμούνται στις σχετικές υποπαραγράφους. Επιπλέον, η ΓΔΑΕΕ ορίζεται αρμόδια για τη διενέργεια των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων αξιοποίησης στρατιωτικού εξοπλισμού με εκτιμώμενη αξία ομοίως ίση ή ανώτερη από τα χρηματικά όρια του άρθρου 45. Τέλος, παρέχεται στη ΓΔΑΕΕ η δυνατότητα να εκδίδει Κατευθυντήριες Οδηγίες επί θεμάτων ερμηνείας και εφαρμογής των άρθρων του παρόντος νόμου, με σκοπό την τυποποίηση των διαδικασιών και τη διευκόλυνση του έργου των εμπλεκόμενων φορέων.

Άρθρο 13

Αρμοδιότητες των Γενικών Επιτελείων των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων

Στο άρθρο 13 προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες των Γενικών Επιτελείων των τριών Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, στο πλαίσιο εφαρμογής του παρόντος νόμου, οι οποίες αφορούν κυρίως στην εισήγηση για την τεκμηρίωση των αναγκών τους, την εισήγηση για την ενεργοποίηση ενός υποπρογράμματος, τη σύνταξη των τεχνικών προδιαγραφών, τη διενέργεια του τεχνικού διαλόγου και γενικότερα την υλοποίηση των ήδη συναφθεισών συμβάσεων, τη διενέργεια όλων των διαδικασιών που απαιτούνται για τη σύναψη των συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών εκτιμώμενης αξίας χωρίς ΦΠΑ κατώτερης από τα χρηματικά όρια του άρθρου 45, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στην απόφαση ενεργοποίησης υποπρογράμματος, τη διενέργεια των παραλαβών κατά την εκτέλεση των συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών και τη διενέργεια των διαδικασιών για τη σύναψη και την εκτέλεση των συμβάσεων έργων. Στις ανωτέρω αρμοδιότητες προστίθεται η διενέργεια των διαδικασιών για την σύναψη συμβάσεων αξιοποίησης μη επιχειρησιακά

αναγκαίου στρατιωτικού εξοπλισμού με εκτιμώμενο οικονομικό αντάλλαγμα κατώτερο από τα χρηματικά όρια του άρθρου 45, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 130. Επιπλέον, τα Γενικά Επιτελεία προβαίνουν, στο πλαίσιο των συμβάσεων εν συνεχεία υποστήριξης των στρατιωτικών εξοπλισμών που χειρίζονται, σε όλες τις ενέργειες που είναι αναγκαίες, ώστε ο εξοπλισμός αυτός να είναι στο μέγιστο δυνατό βαθμό διαθέσιμος και λειτουργικός, μεριμνώντας ιδίως για την έγκαιρη παραγγελία ανταλλακτικών, πυρομαχικών και υπηρεσιών συντήρησης και για κάθε άλλο συναφές ζήτημα. Τέλος, προβλέπεται η ad hoc επίλυση ζητημάτων καταφατικής ή αποφατικής σύγκρουσης αρμοδιοτήτων μεταξύ της ΓΔΑΕΕ και των Γενικών Επιτελείων με την έκδοση απόφασης του Υπουργού Εθνικής Άμυνας.

Άρθρο 14 Συλλογικά όργανα

Στο άρθρο 14 προβλέπονται τα συλλογικά όργανα, γνωμοδοτικά και εκτελεστικά, που είναι αρμόδια για την διενέργεια των διαδικασιών σύναψης και εκτέλεσης των συμβάσεων που ρυθμίζονται από τον παρόντα νόμο. Σημειώνεται η προσθήκη των επιτροπών διαπραγματεύσεων στα ήδη υπάρχοντα συλλογικά όργανα, καθώς κρίθηκε σκόπιμη η ρητή νομοθετική πρόβλεψη. Αναλυτικότερα, στο άρθρο ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στη συγκρότηση, σύνθεση, λειτουργία, θητεία των μελών, τίθενται σχετικοί περιορισμοί και γίνεται η απαραίτητη σύνδεση με τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, Α' 45).

Άρθρο 15 Κεντρικές - Περιφερειακές Γνωμοδοτικές Επιτροπές (ΚΓΕΠ - ΠΓΕΠ)

Στο άρθρο 15 ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την Κεντρική Γνωμοδοτική Επιτροπή της ΓΔΑΕΕ, τις Κεντρικές Γνωμοδοτικές Επιτροπές των Γενικών Επιτελείων και τις Περιφερειακές Γνωμοδοτικές Επιτροπές Προμηθειών κλιμακίων διοίκησης κατώτερων των Γενικών Επιτελείων. Αναλυτικότερα, στο άρθρο αυτό καθορίζονται τα θέματα που αφορούν στη συγκρότηση, υπαγωγή, σύνθεση και λειτουργία των εν λόγω επιτροπών. Ειδικότερα θέματα αποτελούν η επαναφορά της κατηρημένης με την παρ. 4 του άρθρου 7 του ν.3978/2011, αρμοδιότητας της ΚΓΕΠ για γνωμοδότηση πριν τη σύναψη διακρατικών συμφωνιών και η υποχρεωτική πρόσκληση αναδόχου σε περιπτώσεις που εξετάζεται θέμα έκπτωσής του.

Άρθρο 16 Αρμοδιότητες οργάνων διενέργειας διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών

Στο άρθρο 16 ορίζονται οι αρμοδιότητες των Επιτροπών Διενέργειας Διαγωνισμών, Επιτροπών Διαπραγματεύσεων, Επιτροπών Εμπειρογνομώνων και Επιτροπών Αξιολόγησης Προσφυγών. Αναλυτικότερα:

Οι Επιτροπές Διενέργειας Διαγωνισμών έχουν αρμοδιότητα για τη διεξαγωγή της προσυμβατικής διαδικασίας, την εισήγηση για κατακύρωση των διαγωνισμών, την απόρριψη προσφορών και την κατάρτιση των σχετικών συμβάσεων. Οι Επιτροπές Διαπραγματεύσεων είναι αρμόδιες για την διαπραγμάτευση και σύνταξη των όρων των συμβάσεων του άρθρου 4 ή της τροποποίησης συμβάσεων κατά το άρθρο 103. Οι Επιτροπές Εμπειρογνομώνων έχουν αρμοδιότητα για την τεχνική αξιολόγηση ή/και βαθμολογία των προσφορών και τον έλεγχο των κατασκευαστικών δυνατοτήτων των διαγωνιζομένων. Οι Επιτροπές Αξιολόγησης Προσφυγών είναι αρμόδιες για την εξέταση των προδικαστικών προσφυγών καθώς και των προσφυγών επί κυρώσεων που επιβάλλονται κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης.

Άρθρο 17

Αρμοδιότητες οργάνων εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών

Στο πλαίσιο της εκτέλεσης των συμβάσεων του παρόντος νόμου συγκροτούνται οι επιτροπές ελέγχου και παραλαβής συμβατικών αντικειμένων και οι δευτεροβάθμιες επιτροπές ελέγχου και παραλαβής συμβατικών αντικειμένων, με αρμοδιότητες σχετικά με την παραλαβή των συμβατικών αντικειμένων και την παρακολούθηση της τήρησης των συμβατικών προβλέψεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Διαφάνεια και έλεγχος

Στο δεύτερο κεφάλαιο του τρίτου μέρους έχουν συγκεντρωθεί και επικαιροποιηθεί, σαν ένας κώδικας δεοντολογίας και διαφάνειας, διατάξεις που αφορούν τόσο το προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων, όσο και τους οικονομικούς φορείς που λαμβάνουν μέρος στις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και έργων στον τομέα της άμυνας. Με τις νέες ρυθμίσεις, επιδιώκεται η καταπολέμηση φαινομένων διαφθοράς με την υιοθέτηση αυστηρών ρητρών που διασφαλίζουν την διαφάνεια ως προς τις συμβατικές σχέσεις και τις πληρωμές που γίνονται στο πλαίσιο των σχετικών συμβάσεων, χωρίς ωστόσο να επιβάλλονται μέτρα υπέρμετρα επαχθή για τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών ή έργων στον τομέα της άμυνας και χωρίς να αυξάνεται δυσανάλογα το διοικητικό βάρος της αναθέτουσας αρχής.

Ειδικότερα, σε σχέση με το προγενέστερο νομοθετικό καθεστώς, καταργείται η ρητή απαγόρευση σύναψης δημοσίων συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού με νομικές οντότητες που εδρεύουν σε χώρα μη συνεργάσιμη στο φορολογικό τομέα ή με προνομιακό φορολογικό καθεστώς, κατά τα οριζόμενα στον ισχύοντα Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (άρθρο 65 του ν.4172/2013). Σκοπός της κατάργησης της ρητής αναφοράς στην προκείμενη απαγόρευση, δεν είναι η άρση της απαγόρευσης αλλά η αποφυγή δημιουργίας σύγχυσης με άλλες διατάξεις τις ισχύουσας νομοθεσίας, οι οποίες εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση και στο χώρο των δημοσίων συμβάσεων και συγκεκριμένα στον τομέα της άμυνας, είτε υπάρχει ρητή παραπομπή σε αυτές (όπως λχ. στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος), είτε όχι. Σημειωτέον ότι και ο ν.4412/2016 για τις δημόσιες εν γένει συμβάσεις δεν κάνει ρητή μνεία στη σύναψη συμβάσεων με αντισυμβαλλόμενους από χώρες μη συνεργάσιμες στο φορολογικό τομέα ή με προνομιακό φορολογικό καθεστώς, εξυπακούεται όμως ότι εφαρμόζονται και στο χώρο ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων οι σχετικές απαγορεύσεις της εκάστοτε ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας, σύμφωνα και με τις διατάξεις του ν.3310/2005 (Α' 30), για τη διασφάλιση της διαφάνειας και την αποτροπή καταστρατηγήσεων κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων.

Επιπλέον, κρίθηκε αναγκαία η κατάργηση της υποχρεωτικής γνωστοποίησης στην αναθέτουσα αρχή όλων των σχετικών συναφθεισών ή υπό σύναψη συμβάσεων των οικονομικών φορέων, καθώς κρίνεται ως μέτρο δυσανάλογα επαχθές και περιοριστικό της οικονομικής ελευθερίας και αυτοδιάθεσης, με ειδικότερη έκφραση την ελευθερία του «συμβάλλεσθαι» των οικονομικών φορέων. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις, ενεργούν με διαφάνεια και με βάση την προστασία του δημόσιου συμφέροντος, τηρώντας όμως απαρέγκλιτα και τις αρχές της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των διοικουμένων και της ελευθερίας του ανταγωνισμού. Ο σχεδιασμός των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων στον κρίσιμο και ευαίσθητο τομέα της άμυνας δεν επιτρέπεται να γίνεται με σκοπό τον τεχνητό

περιορισμό ή και τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, απόρροια της αδικαιολόγητα ευνοϊκής ή δυσμενούς μεταχείρισης των οικονομικών φορέων και της καταχρηστικής άσκησης της δεσπόζουσας θέσης της αναθέτουσας αρχής. Σε κάθε περίπτωση όμως, στον έλεγχο ποιοτικής καταλληλότητας των υποψηφίων οικονομικών φορέων συγκαταλέγεται και η αξιολόγηση των τεχνικών και επαγγελματικών ικανοτήτων τους, η οποία πραγματοποιείται μεταξύ άλλων και με τη γνωστοποίηση των συναφθεισών συμβάσεων, δια της υποβολής καταλόγου εργασιών, προμηθειών, υπηρεσιών και παραδόσεων των τελευταίων κατά γενικό κανόνα πέντε ετών, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον παρόντα νόμο και τις εξειδικεύσεις της εκάστοτε διακήρυξης.

Ο ασφυκτικός έλεγχος των οικονομικών φορέων περιορίζει σε βαθμό πέραν του ανεκτού τις προαναφερθείσες ελευθερίες που διασφαλίζει το ευρωπαϊκό οικοδόμημα, αφού αποθαρρύνουν πλήρως από την συμμετοχή σε διαγωνιστικές διαδικασίες, με περαιτέρω συνέπεια την μη επίτευξη ελεύθερου ανταγωνισμού και ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων. Κατ'αποτέλεσμα, η συμβολή του άρθρου 9 του ν.3978/2011 στην προσπάθεια για εξασφάλιση πλήρους διαφάνειας στις εν λόγω διαδικασίες που επιδιώκεται από τον νομοθέτη, είναι δυσανάλογα μικρή σε σύγκριση με την πολυπλοκότητα της εφαρμογής του, αλλά και τις δυσεπίλυτες εστίες τριβής που προκαλεί. Η κατάργησή του, δε, δεν επηρεάζει την εξασφάλιση ενός διαφανούς πλαισίου διενέργειας των σχετικών διαδικασιών, για το οποίο θεσπίζονται ήδη επαρκείς και αποτελεσματικές εγγυήσεις στα υπόλοιπα άρθρα του ίδιου κεφαλαίου.

Ειδικότερα, οι προβλέψεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 9 του ν.3978/2011 μεταφέρονται στο άρθρο 19, ενώ η παράγραφος 3 καταργείται. Η εν λόγω κατάργηση των διατάξεων που προβλέπονται στην παράγραφο 3 για τις εξωχώριες εταιρείες δεν γίνεται με σκοπό την άρση της απαγόρευσης σύναψης δημοσίων συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού με νομικές οντότητες που εδρεύουν σε χώρα μη συνεργάσιμη στο φορολογικό τομέα ή με προνομιακό φορολογικό καθεστώς, κατά τα οριζόμενα στον ισχύοντα Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (άρθρο 65 του ν.4172/2013). Σκοπός της κατάργησης της ρητής αναφοράς στην προκείμενη απαγόρευση, ως προαναφέρθηκε ανωτέρω, είναι η αποφυγή δημιουργίας σύγχυσης με άλλες διατάξεις τις ισχύουσας νομοθεσίας, οι οποίες εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση και στο χώρο των δημοσίων συμβάσεων και συγκεκριμένα στον τομέα της άμυνας, είτε υπάρχει ρητή παραπομπή σε αυτές, είτε όχι. Συναφώς, η κατάργηση των προβλεπόμενων στις παραγράφους 4 και 5 του άρθρου 9 του ν.3978/2011 διατάξεων κρίνεται αναγκαία, διότι η υποχρεωτική γνωστοποίηση στην αναθέτουσα αρχή όλων των σχετικών συναφθεισών ή υπό σύναψη συμβάσεων των οικονομικών φορέων κρίνεται μέτρο δυσανάλογα επαχθές και περιοριστικό της οικονομικής ελευθερίας και αυτοδιάθεσης, με ειδικότερη έκφανση την ελευθερία του «συμβάλλεσθαι» των οικονομικών φορέων. Σε κάθε περίπτωση όμως, όπως προαναφέρθηκε ανωτέρω, στον έλεγχο ποιοτικής καταλληλότητας των υποψηφίων οικονομικών φορέων συγκαταλέγεται και η αξιολόγηση των τεχνικών και επαγγελματικών ικανοτήτων τους, η οποία πραγματοποιείται μεταξύ άλλων και με τη γνωστοποίηση των συναφθεισών συμβάσεων, με την υποβολή καταλόγου εργασιών, προμηθειών, υπηρεσιών και παραδόσεων των τελευταίων κατά γενικό κανόνα πέντε ετών, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον παρόντα νόμο και τις εξειδικεύσεις της εκάστοτε διακήρυξης. Περαιτέρω, οι προβλέψεις της παραγράφου 6 του άρθρου 9 του ν.3978/2011 για την απασχόληση του στρατιωτικού και πολιτικού προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων μεταφέρθηκαν στο άρθρο 18.

Καταργούνται επίσης τα υπέρμετρα επαχθή μέτρα για τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών ή έργων στον τομέα της άμυνας του άρθρου 11 του ν.3978/2011, τα οποία αύξαναν χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα και το διοικητικό βάρος της αναθέτουσας αρχής. Πλέον τούτων, εγείρετο και ζήτημα ασυμβατότητας των υφιστάμενων ρυθμίσεων με ανώτερης τυπικής ισχύος διατάξεις, όπως αυτές του Συντάγματος και του Ευρωπαϊκού Δικαίου, στο βαθμό που αυτές επιβάλλουν την κατάργηση οποιασδήποτε άμεσης ή έμμεσης δυσμενούς διάκρισης ή περιορισμού στην οικονομική ελευθερία (ελευθερία εγκατάστασης, ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων). Η κατάργηση των εν λόγω διατάξεων κρίνεται σκόπιμη, καθώς ο ασφυκτικός έλεγχος των οικονομικών φορέων περιορίζει σε βαθμό πέραν του ανεκτού τις οικονομικές ελευθερίες που διασφαλίζει το ευρωπαϊκό οικοδόμημα, αποθαρρύνοντας από την συμμετοχή σε διαγωνιστικές διαδικασίες, με περαιτέρω συνέπεια την μη επίτευξη ελεύθερου ανταγωνισμού και ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων. Η συμβολή, εξάλλου, του άρθρου αυτού στην προσπάθεια για εξασφάλιση πλήρους διαφάνειας στις εν λόγω διαδικασίες που επιδιώχθηκε από τον νομοθέτη, υπήρξε δυσανάλογα μικρή σε σύγκριση με την πολυπλοκότητα της εφαρμογής του. Η κατάργησή της, δε, δεν επηρεάζει την εξασφάλιση ενός διαφανούς πλαισίου διενέργειας των σχετικών διαδικασιών, για το οποίο θεσπίζονται ήδη επαρκείς και αποτελεσματικές εγγυήσεις στα υπόλοιπα άρθρα του ίδιου κεφαλαίου.

Άρθρο 18

Κανόνες διαφάνειας και δεοντολογίας που εφαρμόζουν τα όργανα των Ενόπλων Δυνάμεων

Το άρθρο 18 στοχεύει στη διασφάλιση της αμεροληψίας και αντικειμενικότητας των υπηρεσιακών οργάνων που εμπλέκονται στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, μέσω της εισαγωγής ενός σαφούς και διαφανούς θεσμικού πλαισίου. Συγκεκριμένα, θεσπίζονται ειδικοί κανόνες δεοντολογικής συμπεριφοράς για το πολιτικό και το στρατιωτικό προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων που εμπλέκεται στη διενέργεια διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στον τομέα της άμυνας, ρυθμίζονται θέματα που αφορούν επαφές και σχέσεις με οικονομικούς φορείς και καθορίζονται σχετικές κυρώσεις. Επιπλέον, εισάγεται ρητή απαγόρευση για την κάθε είδους απασχόληση προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων σε οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στη σύναψη και εκτέλεση συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού, για όσο χρονικό διάστημα υπηρετούν σε θέση εξαιτίας της οποίας εμπλέκονται σε ζητήματα σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού καθώς και για χρονικό διάστημα τουλάχιστον τριών ετών μετά την ημερομηνία αποχώρησής του από τη σχετική θέση.

Άρθρο 19

Ρήτρα ακεραιότητας

Ο ανάδοχος δεσμεύεται από τη ρήτρα ακεραιότητας, η οποία προβλέπει ότι απαγορεύονται οι παράνομες πληρωμές που γίνονται πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη λήξη της σύμβασης, με αποδέκτες ένα ευρύτατο φάσμα, προσώπων, όπως υπαλλήλους, συλλογικά όργανα της αναθέτουσας αρχής, πολιτικά κόμματα, βουλευτές ή αιρετά όργανα της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης, υπουργούς, καθώς και τους συγγενείς, τους συνεργάτες τους και τρίτους που λειτουργούν ως ενδιάμεσοι για τη διοχέτευση αυτών των χρηματικών ποσών. Η μη τήρηση της ρήτρας ακεραιότητας επισύρει αυστηρές κυρώσεις.

Η υποχρεωτική υπογραφή της ρήτρας ακεραιότητας είναι ιδιαίτερα χρήσιμη ακόμη κι όταν υπάρχουν και εφαρμόζονται νόμοι που αντιμετωπίζουν τη διαφθορά. Κι αυτό γιατί

αυτή δεν αντικαθιστά ούτε αντιγράφει τον νόμο, αλλά βοηθάει στην συμμόρφωση με αυτόν, εξασφαλίζοντας ισότιμους όρους ανταγωνισμού και διαβεβαιώνοντας τους διαγωνιζομένους ότι όλοι δρουν υπό τις ίδιες συνθήκες. Κατ' αυτόν τον τρόπο, μειώνονται οι συγκρούσεις και η δυσπιστία που ενδεχομένως υπάρχει μεταξύ των συμβαλλομένων ενώ αυξάνεται η αξιοπιστία και η νομιμότητα της διαδικασίας. Μέσω της αυξημένης πληροφόρησης και ευθύνης που προσπαθεί να επιβάλλει και της επιβεβαίωσης της σωστής εφαρμογής των διαδικασιών, επιδιώκει να αυξήσει την εμπιστοσύνη των πολιτών στον νόμο και τους κυβερνητικούς θεσμούς. Επίσης προβλέπεται ρητά ότι απαγορεύεται στους οικονομικούς φορείς ή στους νόμιμους εκπροσώπους τους που συμμετέχουν στις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών ή έργων στον τομέα της άμυνας να διαθέτουν και να χρησιμοποιούν οποιονδήποτε ενδιάμεσο, μεσάζοντα ή πράκτορα κατά τη διαδικασία σύναψης και εκτέλεσης της σύμβασης. Οι οικονομικοί φορείς λαμβάνουν επαγγελματικές συμβουλευτικές υπηρεσίες σε σχέση με τη σύμβαση μόνο από δικηγορικά γραφεία, φορολογικούς, τεχνικούς και οικονομικούς συμβούλους.

Άρθρο 20

Μεταβολές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς και στη διοίκηση του οικονομικού φορέα

Το άρθρο 20 προβλέπει την υποχρέωση των οικονομικών φορέων να γνωστοποιούν μετά τη σύναψη μίας σύμβασης στον τομέα της άμυνας οποιαδήποτε μεταβολή στο ιδιοκτησιακό καθεστώς τους, στη διοίκηση ή τον εταιρικό μετασχηματισμό τους. Η αναθέτουσα αρχή δικαιούται καταρχήν να αντιταχθεί στη γνωστοποιηθείσα συμμετοχή ή μεταβολή ή εταιρικό μετασχηματισμό, όταν πιθανολογεί ότι συντρέχουν λόγοι εθνικής ασφάλειας ή δημόσιου συμφέροντος και να ζητήσει από τον οικονομικό φορέα τα κατά την κρίση της απαιτούμενα στοιχεία και πληροφορίες, τάσσοντας εύλογη προθεσμία που δεν υπερβαίνει τους δύο μήνες. Μετά την εξέταση των στοιχείων αυτών, η αναθέτουσα αρχή δικαιούται, εφόσον διαπιστώσει ότι συντρέχουν λόγοι εθνικής ασφάλειας ή δημόσιου συμφέροντος, να καταγγείλει τη σύμβαση. Η μη έγκαιρη, ακριβής ή πλήρης υποβολή των ζητηθέντων στοιχείων από τον ανάδοχο δίνει στην αναθέτουσα αρχή το δικαίωμα να καταγγείλει, άνευ ετέρου, τη σύμβαση. Επίσης, παρέχεται στην αναθέτουσα αρχή η δυνατότητα να αντιταχθεί στη γνωστοποιηθείσα συμμετοχή ή μεταβολή ή εταιρικό μετασχηματισμό, εφόσον διαπιστώσει ότι συντρέχουν λόγοι εθνικής ασφάλειας ή δημόσιου συμφέροντος και να καταγγείλει απευθείας τη σύμβαση. Διευκρινίζεται ότι λόγο δημόσιου συμφέροντος συνιστά ιδίως η πιθανολόγηση ότι τα πρόσωπα που πραγματοποίησαν τη συμμετοχή ή ασκούν έλεγχο στον ανάδοχο, περιλαμβανομένων και των φυσικών προσώπων που ελέγχουν, άμεσα ή έμμεσα, τα συμμετέχοντα νομικά πρόσωπα, δεν είναι κατάλληλα για να εγγυηθούν την οικονομική βιωσιμότητα του αναδόχου και να εξασφαλίσουν την ορθή διαχείριση της υπό εκτέλεση σύμβασης μέχρι την ολοκλήρωση της ή να εξασφαλίσουν την αποτροπή καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων ή επιρροών που δυνητικά θα μπορούσαν να βλάψουν τα εθνικά συμφέροντα ή εάν η αναθέτουσα αρχή διατηρεί αμφιβολίες για τη νομιμότητα προέλευσης, την αληθή κυριότητα ή την επάρκεια των οικονομικών πόρων των προσώπων που πραγματοποίησαν τη συμμετοχή ή ασκούν έλεγχο στον ανάδοχο, καθώς και των φυσικών προσώπων που ελέγχουν άμεσα ή έμμεσα τα πρόσωπα αυτά. Η καταγγελία της σύμβασης σύμφωνα με τα ανωτέρω γίνεται με απόφαση του ΥΕΘΑ και ισχύει από την κοινοποίησή της στον οικονομικό φορέα, όπως προβλέπει η σχετική σύμβαση. Με την ίδια απόφαση μπορεί να επιβάλλονται επιπλέον στον οικονομικό φορέα κατάπτωση των εγγυητικών επιστολών και αποκλεισμός από τους

διαγωνισμούς του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας για χρονικό διάστημα κατ' ελάχιστον τριών ετών.

Άρθρο 21

Προσυμβατικός έλεγχος Ελεγκτικού Συνεδρίου

Το άρθρο 21 προβλέπει τη διενέργεια από το Ελεγκτικό Συνέδριο του προληπτικού ελέγχου νομιμότητας των συμβάσεων που ρυθμίζονται από τον παρόντα νόμο. Στο πεδίο εφαρμογής του ελέγχου υπάγονται κύριες και τροποποιητικές συμβάσεις, των οποίων η συνολική προεκτιμώμενη αξία υπερβαίνει το ποσό του ενός εκατομμυρίου ευρώ (1.000.000 €) εκτός ΦΠΑ.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Θέματα σύναψης συμβάσεων

Στο Μέρος Τέταρτο διατυπώνονται οι γενικές αρχές και κανόνες που διέπουν τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων του παρόντος σχεδίου νόμου (Κεφάλαιο Α'), διευκρινίζονται θέματα οργάνωσης του τρόπου διενέργειας των διαδικασιών σύναψης των συμβάσεων αυτών (Κεφάλαιο Β') και αντιμετωπίζονται επιμέρους θέματα που αφορούν στα έγγραφα της σύμβασης, με παράλληλη θέσπιση ειδικών ρυθμίσεων ως προς τις τεχνικές προδιαγραφές, την υπεργολαβία, την ασφάλεια εφοδιασμού, την ασφάλεια πληροφοριών, τη φορολογία, την προστασία του περιβάλλοντος και τα θέματα προστασίας της απασχόλησης και των συνθηκών εργασίας (Κεφάλαιο Γ').

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Γενικές αρχές και κανόνες

Άρθρο 22

Αρχές που διέπουν τη σύναψη συμβάσεων

Στο άρθρο 22 του σχεδίου νόμου ορίζεται ρητά ότι η αναθέτουσα αρχή αντιμετωπίζει τους οικονομικούς φορείς ισότιμα, χωρίς διακρίσεις και ενεργεί με διαφάνεια. Η ισότιμη μεταχείριση των οικονομικών φορέων και η διαφάνεια αποτελούν θεμελιώδεις αρχές του ενωσιακού δικαίου δημοσίων συμβάσεων. Επί τη βάση των αρχών της ισότητας και της διαφάνειας υποχρεούται η αναθέτουσα αρχή να μην εισάγει διακρίσεις ανάμεσα στους οικονομικούς φορείς με βάση την εθνικότητά τους (βλ. και την παράγραφο 1 του άρθρου 24 του παρόντος σχεδίου νόμου). Επισημαίνεται ότι η εν λόγω διατάξη υπήρχε και στο άρθρο 20 του ν.3978/11 και αποτέλεσε τη βάση για τη ρητή κατάργηση (με το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 105 του νόμου αυτού) των διατάξεων του ν.3433/06 περί Εγχώριας Βιομηχανικής Συμμετοχής (ΕΒΣ), Ελληνικής Προσπιθέμενης Αξίας (ΕΠΑ) και Αντισταθμιστικών Ωφελημάτων (ΑΩ) και όσων κανονιστικών πράξεων είχαν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση αυτών. Με το νόμο και επί τη βάση της διάταξης του άρθρου 22, εννοείται ότι απαγορεύεται σε συμβάσεις, οποιαδήποτε επίκληση όρων ΕΒΣ, ΕΠΑ και ΑΩ, ενώ προσφυγή στην εγχώρια βιομηχανική συμμετοχή επιτρέπεται μόνον υπό τις οριζόμενες στο νόμο και επιτρεπόμενες από το ενωσιακό δίκαιο αυστηρές προϋποθέσεις (βλ. άρθρα 10, 131 και 135 του παρόντος νόμου).

Άρθρο 23

Κεντρική Αρχή Προμηθειών

Με το άρθρο 23 διατηρείται η υφιστάμενη και από το ν.3978/11 δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής να αποκτά προϊόντα, υπηρεσίες ή έργα από ή μέσω Κεντρικών Αρχών Προμηθειών. Με τον τρόπο αυτό, επιτυγχάνεται μείωση των διοικητικών βαρών, επιτάχυνση των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων και σημαντικές οικονομίες κλίμακας. Επισημαίνεται ότι στην παρούσα διατάξη, ως Κεντρική Αρχή Προμηθειών νοείται,

σύμφωνα και με τον ορισμούς του άρθρου 2, μία αναθέτουσα αρχή κατά το άρθρο 223 του ν.4412/2016 (άρθρο 3 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ) ή ένας αναθέτων φορέας κατά το άρθρο 224 του ν.4412/2016 (άρθρο 4 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ), ή μια ευρωπαϊκή δημόσια υπηρεσία που αποκτά προϊόντα ή/και υπηρεσίες που προορίζονται για αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς, ή αναθέτει συμβάσεις ή συνάπτει συμφωνίες–πλαίσιο για προϊόντα, υπηρεσίες ή έργα που προορίζονται για αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς.

Άρθρο 24

Οικονομικοί φορείς – Δικαιούμενοι συμμετοχής

Στο άρθρο 24 προβλέπεται ότι οι οικονομικοί φορείς, οι οποίοι, δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους-μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένοι, έχουν δικαίωμα να διενεργούν τη συγκεκριμένη παροχή, δεν επιτρέπεται να αποκλείονται με την αιτιολογία ότι θα έπρεπε να είναι είτε φυσικά είτε νομικά πρόσωπα, κατά την ελληνική νομοθεσία (παράγραφος 1). Η εν λόγω βασική διάταξη αποτελεί εξειδίκευση των προαναφερθεισών στο άρθρο 22 αρχών της μη διάκρισης των οικονομικών φορέων με βάση την εθνικότητά τους και της ισότιμης μεταχείρισης αυτών. Διευκρινίζεται επίσης, ότι η αναθέτουσα αρχή διαθέτει τη διακριτική ευχέρεια να προβλέπει στα έγγραφα της σύμβασης ότι γίνεται δεκτή και η συμμετοχή οικονομικών φορέων από τρίτες χώρες, που έχουν δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους εγκατάστασής τους το δικαίωμα να διενεργούν τη συγκεκριμένη παροχή (παράγραφος 2).

Προβλέπεται επιπλέον η δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής να ζητά από τους ενδιαφερόμενους να αποδείξουν ότι διαθέτουν τα κατάλληλα επαγγελματικά προσόντα για την ανάληψη της συγκεκριμένης σύμβασης, κάθε φορά που το αντικείμενο αυτής περιλαμβάνει την εκτέλεση εργασιών ή την παροχή υπηρεσιών (παράγραφος 3). Περαιτέρω, για λόγους ενίσχυσης του ανταγωνισμού, μέσω της συμμετοχής στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων μεγαλύτερου αριθμού οικονομικών φορέων, ιδίως από τον χώρο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), περιορίζεται η ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής να επιβάλλει την περιβολή συγκεκριμένης νομικής μορφής στις ενώσεις προσώπων οικονομικών φορέων, με την πρόβλεψη ότι αυτή επιτρέπεται μόνον εφόσον η ένωση προσώπων ανακηρυχθεί ανάδοχος της σύμβασης και στο μέτρο που η περιβολή είναι αναγκαία για την ορθή εκτέλεση της σύμβασης, σε καμία δε περίπτωση δεν πρέπει να τίθεται ως όρος για να γίνει δεκτή μία ένωση προσώπων στο διαγωνισμό (παράγραφος 4).

Περαιτέρω, διευκρινίζεται για τους σκοπούς του νόμου, ότι οι οικονομικοί φορείς που συνιστούν ένωση προσώπων για να αναλάβουν τη σύμβαση, ή οι οικονομικοί φορείς που συνδέονται με τους φορείς αυτούς, δεν θεωρούνται τρίτοι (παράγραφος 5). Κατά συνέπεια, σύμφωνα και με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 41, η ανάθεση συμβάσεων από τον προσφέροντα στους ανωτέρω οικονομικούς φορείς δεν θεωρείται υπερβολαβία και επομένως δεν συνυπολογίζεται στο ελάχιστο ποσοστό υπερβολαβίας που ενδεχομένως επιβάλλει στον ανάδοχο η αναθέτουσα αρχή, ούτε υπόκειται εν γένει στις διατάξεις του παρόντος νόμου περί υπερβολαβικής ανάθεσης τμήματος ή ποσοστού της σύμβασης σε τρίτους μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας (παράγραφος 6). Τέλος διευκρινίζεται ότι, στις περιπτώσεις υποβολής προσφοράς από ένωση προσώπων οικονομικών φορέων, όλα τα μέλη της ευθύνονται έναντι της αναθέτουσας αρχής αλληλέγγυα και εις ολόκληρον, ενώ σε περίπτωση ανάθεσης της σύμβασης στην ένωση προσώπων, η ευθύνη αυτή εξακολουθεί μέχρι την ολοκλήρωση εκτέλεσης της σύμβασης (παράγραφος 7).

Άρθρο 25 Τεχνικός διάλογος

Με το άρθρο 25 παρέχεται στην αναθέτουσα αρχή η δυνατότητα χρήσης της διαδικασίας του τεχνικού διαλόγου. Πριν από την έναρξη μιας διαδικασίας σύναψης μιας σύμβασης, κρίνεται σκόπιμο και αμοιβαία επωφελές, τόσο για τις Ένοπλες Δυνάμεις, όσο και για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην συγκεκριμένη, ειδική αγορά, να επιτρέπεται στην αναθέτουσα αρχή, μέσω του τεχνικού διαλόγου, να ζητά ή να δέχεται συμβουλές που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για τον καθορισμό των τεχνικών πτυχών της σύμβασης, ιδίως δε για τον καθορισμό των τεχνικών προδιαγραφών της σύμβασης, υπό τον όρο ότι οι συμβουλές αυτές δεν έχουν ως αποτέλεσμα την παρακώλυση του ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο αυτό, ορίζεται ένας ελάχιστος βαθμός δημοσιότητας που πρέπει να τηρεί η αναθέτουσα αρχή προς εξασφάλιση της αναγκαίας διαφάνειας και τάσσονται εύλογες προθεσμίες για τη διενέργεια του διαλόγου, ώστε να διασφαλίζεται η συμμετοχή ενός ικανοποιητικού αριθμού οικονομικών φορέων.

Άρθρα 26

Υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας - Προστασία διαβαθμισμένων πληροφοριών

Το άρθρο 26 προβλέπει υποχρεώσεις, τόσο εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής όσο και εκ μέρους των οικονομικών φορέων, για πληροφορίες που χαρακτηρίζονται ως εμπιστευτικές/διαβαθμισμένες είτε από την αναθέτουσα αρχή είτε από τους οικονομικούς φορείς. Αφενός η αναθέτουσα αρχή δεν πρέπει να αποκαλύπτει πληροφορίες, τις οποίες έχουν διαβιβάσει οι οικονομικοί φορείς και τις έχουν χαρακτηρίσει εμπιστευτικές, με το σκεπτικό ότι η γνωστοποίησή τους ενδέχεται να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα οικονομικών φορέων ή τις συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ αυτών (ενδεικτικά αναφέρονται τα τεχνικά και εμπορικά απόρρητα ή άλλες εμπιστευτικές πτυχές των προσφορών), αφετέρου, για λόγους προστασίας διαβαθμισμένων πληροφοριών σχετικών με την άμυνα και ασφάλεια της χώρας, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιβάλλει στους οικονομικούς φορείς και στους υπεργολάβους αυτών, τους όρους που κρίνονται απαραίτητοι για την προστασία διαβαθμισμένων πληροφοριών, οι οποίες πρέπει, δυνάμει νομοθετικής ή κανονιστικής ισχύος διατάξεων της εσωτερικής έννομης τάξης, να προστατεύονται από μη επιτρεπόμενη πρόσβαση για λόγους εθνικής ασφάλειας.

Άρθρο 27

Μέθοδοι υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας των συμβάσεων και των συμφωνιών-πλαίσιο

Το άρθρο 27 του νόμου προβλέπει τις μεθόδους υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας των συμβάσεων και των συμφωνιών-πλαίσιο, σύμφωνα και με τα οριζόμενα στο άρθρο 9 της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ. Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, εκτός ΦΠΑ, όπως εκτιμάται από την αναθέτουσα αρχή. Η εκτίμηση αυτή πρέπει να ισχύει τη στιγμή της αποστολής της προκήρυξης του διαγωνισμού. Διευκρινίζεται ότι τυχόν δικαιώματα προαίρεσης, παρατάσεων, χρηματικών βραβείων ή προκαταβολών λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό της συνολικά εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Διατυπώνεται επίσης ως γενική αρχή ο κανόνας ότι κανένα σχέδιο έργου, προμηθειών ή υπηρεσιών δεν μπορεί να κατατμηθεί σε περισσότερα τμήματα με σκοπό τη δημιουργία πανομοιότυπων χωριστών συμβάσεων και απώτερη επιδίωξη την αποφυγή εφαρμογής των διατάξεων του νόμου. Τέλος, παρατίθεται αναλυτική περιπτωσιολογία σε σχέση με τις μεθόδους υπολογισμού της προεκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης, ανάλογα με το είδος και το αντικείμενο αυτής.

Άρθρο 28

Κανόνες που εφαρμόζονται στις συμβάσεις υπηρεσιών

Το άρθρο 28 διευκρινίζει τους κανόνες που εφαρμόζονται ειδικά στις συμβάσεις υπηρεσιών, με βάση τη διάκρισή τους ανά κατηγορίες σύμφωνα με τα Παραρτήματα I και II του παρόντος νόμου, που αποτελούν αντίστοιχα Παραρτήματα και της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ.

Άρθρο 29

Συμφωνίες - πλαίσιο

Με το άρθρο 29 εισάγεται ο ορισμός των συμφωνιών-πλαίσιο και καθορίζονται οι γενικοί κανόνες που εφαρμόζονται σε αυτές. Λαμβανομένων υπόψη των ειδικών αναγκών των Ενόπλων Δυνάμεων για συνεχή και αυξημένη σε ένταση και ποσότητες αγορά υλικών και υπηρεσιών που αποσκοπούν στην υποστήριξη των μέσων που χρησιμοποιούν για την επίτευξη των σκοπών τους, με συνέπεια την πραγματοποίηση συχνών επαναλαμβανόμενων αγορών υλικών και υπηρεσιών τρέχουσας χρήσης, κρίθηκε σκόπιμο να παρασχεθεί στην αναθέτουσα αρχή η δυνατότητα να προσφεύγει στη σύναψη συμφωνιών-πλαίσιο, ώστε να επιταχυνθούν και απλοποιηθούν οι διαδικασίες σύναψης των εν λόγω συμβάσεων.

Όταν μια αναθέτουσα αρχή συνάπτει συμφωνία-πλαίσιο με τις διατάξεις του παρόντος και συγκεκριμένα, εκείνες που αφορούν τη δημοσιότητα, τις προθεσμίες και τους όρους υποβολής των προσφορών, μπορεί να συνάπτει κατά τη διάρκεια της εν λόγω συμφωνίας-πλαίσιο συμβάσεις βάσει αυτής, είτε εφαρμόζοντας τους όρους που καθορίζονται στη συμφωνία-πλαίσιο είτε, στην περίπτωση που δεν έχουν καθορισθεί όλοι οι όροι εκ των προτέρων σε αυτήν, αφού τα μέρη της διαγωνιστούν εκ νέου για τους μη καθορισθέντες όρους. Η εν λόγω προκήρυξη νέου διαγωνισμού θα πρέπει να πληροί ορισμένους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της απαιτούμενης ευελιξίας και της τήρησης των γενικών αρχών και ιδίως της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Για τους λόγους αυτούς, αλλά και με γνώμονα την αποφυγή της νόθευσης του ανταγωνισμού, η διάρκεια των συμφωνιών-πλαίσιο θα πρέπει να είναι περιορισμένη και να μην υπερβαίνει τα επτά (7) έτη, εκτός ειδικώς αιτιολογημένων περιπτώσεων.

Άρθρο 30

Κανόνες που εφαρμόζονται στις συμφωνίες - πλαίσιο

Με το άρθρο 30 καθορίζονται οι κανόνες που εφαρμόζονται για την σύναψη συμφωνίας-πλαίσιο με έναν οικονομικό φορέα και με περισσότερους οικονομικούς φορείς. Η σύναψη των εκτελεστικών μιας πολυμερούς συμφωνίας-πλαίσιο συμβάσεων μπορεί να γίνεται είτε απευθείας με το μέρος που επιλέγει η αναθέτουσα αρχή κατ' εφαρμογή των όρων της αρχικής συμφωνίας-πλαίσιο, εφόσον αυτό είναι δυνατόν, είτε με τη διενέργεια συνοπτικής διαδικασίας υποβολής προσφορών από τα μέρη της αρχικής συμφωνίας-πλαίσιο. Στην τελευταία αυτή περίπτωση ρυθμίζεται η διαδικασία που ακολουθείται, η πρόβλεψη ενός ελαχίστου επιπέδου διαφάνειας και η έγγραφη πρόσκληση για υποβολή προσφορών μέσα σε εύλογη προθεσμία. Η αναθέτουσα αρχή είναι υποχρεωμένη να αναθέσει τη σύμβαση βάσει των κριτηρίων ανάθεσης που είχαν αναφερθεί στην προκήρυξη που χρησιμοποιήθηκε για τη σύναψη της συμφωνίας-πλαίσιο. Για τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία τροποποίησης και λύσης των συμφωνιών-πλαίσιο γίνεται παραπομπή στα άρθρα 103 και 104 αντίστοιχα του παρόντος νόμου, δεδομένου ότι πρόκειται για σύνθετο νομικό ζήτημα, λόγω των συνεπειών που έχει η τροποποίηση και ιδίως η λύση των συμφωνιών-πλαίσιο στην ισχύ και την εκτέλεση των συμβάσεων που έχουν συναφθεί βάσει αυτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Οργάνωση

Άρθρο 31

Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων Αμυντικού Τομέα («ΗΜΔΗΣΑΤ»)

Το άρθρο 31 αποτελεί καινοτομία του παρόντος νόμου και αφορά στην ίδρυση και λειτουργία του Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων Αμυντικού Τομέα («ΗΜΔΗΣΑΤ»), καταρχήν ως μητρώου μηχανογραφικής καταχώρισης και παρακολούθησης του συνόλου των συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού. Η λειτουργία του ΗΜΔΗΣΑΤ μπορεί να επιτευχθεί είτε με την ανάπτυξη αυτόνομης εφαρμογής εντός του πληροφοριακού δικτύου του ΥΠΕΘΑ, είτε με τη χρήση του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ), το οποίο έχει συσταθεί με το άρθρο 11 του ν.4013/2011 και λειτουργεί ως ενιαίο και ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα των δημοσίων συμβάσεων εκτιμώμενης αξίας ίσης ή ανώτερης των 1.000 ευρώ κατά το άρθρο 38 του ν.4412/2016.

Σκοπός του άρθρου είναι ο καθορισμός των απαραίτητων κανόνων και παραμέτρων για τη λειτουργία του ΗΜΔΗΣΑΤ ως ενιαίας και ολοκληρωμένης ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων και στοιχείων των δημοσίων συμβάσεων στον αμυντικό τομέα, ώστε να αποτελέσει κύριο σημείο αναφοράς για την αναθέτουσα αρχή και τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς που επιθυμούν να λαμβάνουν γνώση των καταχωριζόμενων σε αυτό στοιχείων, ενώ παράλληλα θα χρησιμεύσει ως βασικό μέσο για την εξαγωγή αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλιστεί υψηλός βαθμός διαφάνειας και επαρκής δημοσιότητα κατά την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού, ενώ συγχρόνως θα τηρούνται για τα ευαίσθητα στοιχεία των εν λόγω συμβάσεων όλα τα εχέγγυα εμπιστευτικότητας και προστασίας ευαίσθητων και διαβαθμισμένων πληροφοριών που αφορούν στην εθνική άμυνα και ασφάλεια.

Ειδικότερα, στην παράγραφο 1 περιγράφεται ο πρωταρχικός σκοπός του ΗΜΔΗΣΑΤ που συνίσταται στη δημιουργία ενός μητρώου μηχανογραφικής καταχώρισης και παρακολούθησης του συνόλου των συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού, ανεξαρτήτως εκτιμώμενης αξίας και διαδικασίας σύναψης, με σκοπό τη συλλογή, την οργάνωση και την επεξεργασία στοιχείων, ως ενιαίας βάσης δεδομένων, αναφορικά με τα προγράμματα, τους διαγωνισμούς και τις συμβάσεις στον τομέα της άμυνας.

Η παράγραφος 2 προβλέπει ότι το ΗΜΔΗΣΑΤ διακρίνεται σε δύο (2) επίπεδα υλοποίησης: Αφενός στο αδιαβάθμητο επίπεδο, στο οποίο αναρτώνται όλα τα μη διαβαθμισμένα στοιχεία σχετικά με τις προκηρύξεις διαγωνισμών και τις αναθέσεις των συμβάσεων και το οποίο υλοποιείται είτε με την ανάπτυξη αυτόνομης εφαρμογής εντός του πληροφοριακού δικτύου του ΥΠΕΘΑ, είτε με τη χρήση του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ), αφετέρου στο διαβαθμισμένο επίπεδο, στο οποίο αναρτώνται όλα τα διαβαθμισμένα στοιχεία σχετικά με τις συμβάσεις αμυντικού τομέα και υλοποιείται είτε με την ανάπτυξη αυτόνομης εφαρμογής εντός του πληροφοριακού δικτύου του ΥΠΕΘΑ, είτε με τη χρήση του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ), σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 38 του ν.4412/2016 και την παράγραφο 4 του άρθρου 139 του ν.4281/2014. Ειδικότερα, εφόσον οι συμβάσεις στρατιωτικού εξοπλισμού χαρακτηρίζονται ως απόρρητες, ή η σύναψη και εκτέλεσή τους πρέπει να συνοδεύεται από ιδιαίτερα μέτρα ασφαλείας, ή εφόσον οι συμβάσεις περιλαμβάνουν διαβαθμισμένα στοιχεία και πληροφορίες, θα καταχωρίζονται για λόγους εθνικής ασφάλειας είτε σε αυτόνομη εφαρμογή εντός του

πληροφοριακού δικτύου του ΥΠΕΘΑ, είτε σε εσωτερικό διαβαθμισμένο πληροφοριακό υποσύστημα του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., ώστε να μην είναι ελεύθερα προσβάσιμα.

Με την παράγραφο 3 ορίζεται ότι η πρόσβαση στα στοιχεία του ΗΜΔΗΣΑΤ τελεί υπό τη ρητή επιφύλαξη και τους περιορισμούς που επιβάλλουν οι διατάξεις για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τυχόν κρατικά απόρρητα, κανόνες πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, ή άλλα απόρρητα προβλεπόμενα από την κείμενη νομοθεσία, ενώ στις παραγράφους 4 και 5 καθορίζονται αναλυτικά τα στοιχεία που καταχωρίζονται στο ΗΜΔΗΣΑΤ.

Στην παράγραφο 6 προβλέπεται ότι οι πράξεις που καταχωρίζονται στο ΗΜΔΗΣΑΤ εξαρτούν την ισχύ τους από την καταχώρισή τους σε αυτό, με την επιφύλαξη της παρ. 1 του άρθρου 60. Περαιτέρω ορίζεται ότι, η ανωτέρω πρόβλεψη δεν θίγει τις υφιστάμενες δικονομικές ρυθμίσεις για την άσκηση ενδίκων βοηθημάτων και μέσων ούτε τις ρυθμίσεις για τις διοικητικές προσφυγές, ενώ με το επόμενο εδάφια της παραγράφου αυτής προβλέπεται ρύθμιση για τυχόν διαφορές που μπορεί να προκύψουν σε περίπτωση εκ παραδρομής καταχώρισης στοιχείων.

Περαιτέρω, στην παράγραφο 7 επισημαίνεται ότι η λειτουργία του ΗΜΔΗΣΑΤ δύναται να επεκταθεί στο μέλλον, ώστε να αποτελέσει, πέραν από ένα ενιαίο μητρώο μηχανογραφικής καταχώρισης, μία ολοκληρωμένη ηλεκτρονική πλατφόρμα διενέργειας των διαδικασιών σύναψης και ανάθεσης συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού.

Τέλος, με την παράγραφο 8 διευκρινίζεται ότι, λόγω της ευνόητης περιπλοκότητας για την επίτευξη της ορθής λειτουργίας του ΗΜΔΗΣΑΤ, ιδίως στην περίπτωση που η λειτουργία του επεκταθεί σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στην παράγραφο 7, η έκδοση των υπουργικών αποφάσεων των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 141 αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την έναρξη λειτουργίας του ΗΜΔΗΣΑΤ και την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 32

Ηλεκτρονικές δημοπρασίες

Με το άρθρο 32 προβλέπεται η δυνατότητα χρήσης ηλεκτρονικών δημοπρασιών/πλειστηριασμών. Διευκρινίζεται ότι, για τον σκοπό του παρόντος άρθρου, ηλεκτρονική δημοπρασία νοείται, σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 2, η επαναληπτική διαδικασία που βασίζεται σε έναν ηλεκτρονικό μηχανισμό παρουσίασης νέων μειωμένων τιμών, ή νέων αξιών ορισμένων από τα στοιχεία των προσφορών, η οποία διεξάγεται έπειτα από προκαταρκτική πλήρη αξιολόγηση των προσφορών και επιτρέπει την ταξινόμησή τους με βάση μεθόδους αυτόματης αξιολόγησης.

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προσφύγει σε ηλεκτρονική δημοπρασία στην κλειστή διαδικασία ή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης, κατά τα άρθρα 47 και 48 του παρόντος νόμου. Οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί καλύπτουν μόνον τις συμβάσεις προμηθειών, υπηρεσιών και έργων για τις οποίες οι προδιαγραφές μπορούν να προσδιορισθούν με ακριβή τρόπο, υπό τον όρο ότι κατά τη χρήση τους τηρούνται οι διατάξεις του νόμου, καθώς και οι αρχές της ίσης μεταχείρισης, της αποφυγής διακρίσεων και της διαφάνειας. Για να εξασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της διαφάνειας, μόνον τα στοιχεία που επιδέχονται αυτόματη αξιολόγηση με ηλεκτρονικά μέσα, χωρίς παρέμβαση ή/και εκτίμηση της αναθέτουσας αρχής, μπορεί να αποτελούν αντικείμενο ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, δηλαδή μόνον τα στοιχεία που είναι ποσοτικώς προσδιορίσιμα κατά τρόπον ώστε να εκφράζονται αριθμητικώς ή ως ποσοστά. Από την άλλη πλευρά, οι πτυχές εκείνες των προσφορών που συνεπάγονται εκτίμηση στοιχείων που δεν είναι ποσοτικώς προσδιορίσιμα, δεν επιτρέπεται να αποτελούν αντικείμενο

ηλεκτρονικών πλειστηριασμών. Η χρήση ηλεκτρονικών πλειστηριασμών επιτρέπει στην αναθέτουσα αρχή να ζητά από τους οικονομικούς φορείς να υποβάλουν νέες, χαμηλότερες τιμές, και όταν η σύμβαση ανατίθεται στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική προσφορά, να βελτιώνουν επίσης άλλα στοιχεία των προσφορών πέραν των τιμών. Επίσης προβλέπεται ότι η αντίστοιχη κατάταξη των οικονομικών φορέων θα μπορεί να καταρτίζεται σε οποιοδήποτε στάδιο του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού.

Με το παρόν άρθρο διευκρινίζονται τα βασικά στοιχεία της διαδικασίας του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, όπως οι προϋποθέσεις χρήσης αυτού, οι κανόνες δημοσιότητας που πρέπει να τηρήσει η αναθέτουσα αρχή κατά την αρχική προκήρυξη και εν συνεχεία πριν την έναρξη του πλειστηριασμού, οι τρόποι περαίωσης του πλειστηριασμού και ο τρόπος συνεκτίμησης των αποτελεσμάτων του πλειστηριασμού με την προηγούμενη «συμβατική» αξιολόγηση των προσφορών για την ανάθεση της σύμβασης.

Άρθρο 33

Στατιστικές υποχρεώσεις

Το άρθρο 33 ορίζει ότι η ΓΔΑΕΕ είναι αρμόδια να διαβιβάζει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το αργότερο έως την 31η Οκτωβρίου κάθε έτους, στατιστική κατάσταση συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και έργων, που έχουν συναφθεί κατ' εφαρμογή του παρόντος νόμου κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους. Διευκρινίζεται ότι η στατιστική κατάσταση προσδιορίζει τον αριθμό και την αξία των συμβάσεων που ανατέθηκαν και αφορά χωριστά τις συμβάσεις προμηθειών, υπηρεσιών και έργων. Η κατανομή γίνεται ανά χρησιμοποιούμενη διαδικασία και ανά συμβατικό αντικείμενο σύμφωνα με την ονοματολογία CPV (Common Procurement Vocabulary). Σε περίπτωση που έχει γίνει προσφυγή σε διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, οι συμβάσεις που έχουν κατηγοριοποιηθεί ως ανωτέρω κατηγοριοποιούνται επιπλέον και ανάλογα με τους λόγους προσφυγής στην εν λόγω διαδικασία.

Άρθρο 34

Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ)

Δεδομένου ότι ο διοικητικός φόρτος που απορρέει από την ανάγκη προσκόμισης σημαντικού αριθμού πιστοποιητικών, ή άλλων εγγράφων που σχετίζονται με τα κριτήρια αποκλεισμού και τα κριτήρια επιλογής, συνιστά μεταξύ άλλων σημαντικό εμπόδιο στη συμμετοχή των οικονομικών φορέων και ιδίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στις δημόσιες συμβάσεις αμυντικού τομέα, με το άρθρο 34 παρέχεται πλέον ρητά η δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή, εφόσον το προβλέψει στα έγγραφα της σύμβασης, να υιοθετήσει τη χρήση του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ) για τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων άνω των ορίων, με στόχο την απλοποίηση και επιτάχυνση της διαδικασίας αξιολόγησης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής των υποψηφίων. Το έντυπο αυτό αποτελεί μία ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν.1599/1986 (Α' 75), το οποίο υποβάλλεται ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη και δια του οποίου ο οικονομικός φορέας που το προσκομίζει δηλώνει ότι πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που έχει θέσει η αναθέτουσα αρχή και επομένως δεν συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού στο πρόσωπό του.

Επιπλέον, προβλέπεται ρητά ότι το ΕΕΕΣ παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες όσον αφορά στους (τρίτους) φορείς στις ικανότητες των οποίων βασίζεται ο οικονομικός φορέας, ούτως ώστε η επαλήθευση των πληροφοριών αυτών να διενεργείται ταυτόχρονα και με τους ίδιους όρους που διενεργείται και η επαλήθευση των πληροφοριών που αφορούν στον κύριο οικονομικό φορέα. Η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να ζητά,

ανά πάσα στιγμή, όλα ή κάποια από τα δικαιολογητικά έγγραφα, εφόσον θεωρεί ότι αυτό είναι απαραίτητο για την ομαλή διεξαγωγή της διαδικασίας. Ωστόσο, προβλέπονται παρεκκλίσεις από τη δυνατότητα αυτή της αναθέτουσας αρχής, στην περίπτωση ύπαρξης δωρεάν προσβάσιμων βάσεων δεδομένων, ή κατοχής των εν λόγω δικαιολογητικών από την αναθέτουσα αρχή από προηγούμενη διαδικασία.

Περαιτέρω, προβλέπεται ότι ο προσφέρων στον οποίο έχει αποφασιστεί να ανατεθεί η σύμβαση (υποψήφιος ανάδοχος) υποχρεούται να παράσχει τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία και η αναθέτουσα αρχή οφείλει να μην συνάπτει σύμβαση με υποψήφιο ανάδοχο που δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα σχετικά δικαιολογητικά.

Εν συνεχεία ορίζεται ο τύπος του ΕΕΕΣ, το οποίο καταρτίζεται για τις συμβάσεις άνω των ορίων βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής της 5ης Ιανουαρίου 2016, παρέχεται δε σε έντυπη ή/και ηλεκτρονική μορφή. Τέλος ορίζεται ότι, για τις συμβάσεις κάτω των ορίων η αναθέτουσα αρχή μπορεί να εκδίδει αντίστοιχο Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (ΤΕΥΔ), κατά τα πρότυπα του εκδιδόμενου από την Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ) εντύπου για τις δημόσιες συμβάσεις του γενικού τομέα, ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, όπου ο υποψήφιος οικονομικός φορέας δηλώνει ότι πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για τη συμμετοχή σε διαγωνιστικές διαδικασίες. Μέχρι την έκδοση του τυποποιημένου εντύπου του προηγούμενου εδαφίου, γίνεται δεκτή υπεύθυνη δήλωση της παραγράφου 4 του άρθρου 8 του ν.1599/1986.

Οι προβλέψεις του παρόντος άρθρου για τον τύπο και τις προϋποθέσεις ισχύος του εγγράφου (ΕΕΕΣ και ΤΕΥΔ), που δύναται να χρησιμοποιεί η αναθέτουσα αρχή ως προκαταρκτική απόδειξη κριτηρίων ποιοτικής επιλογής των υποψηφίων, αποσκοπούν στην εναρμόνιση με τον τρόπο υποβολής των αντίστοιχων δηλώσεων κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων του ν.4412/2016, ώστε να διευκολύνονται οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο με τη χρήση γνωστών εντύπων και επομένως να επιτυγχάνεται απλοποίηση και επιτάχυνση της διαδικασίας, δίχως να θίγεται η απαιτούμενη δημοσιότητα και διαφάνεια, ούτε να διακυβεύεται η ορθή διεξαγωγή του ποιοτικού ελέγχου των υποψηφίων.

Άρθρο 35

Επιγραμμικό Αποθετήριο Πιστοποιητικών (e-Certis)

Με το άρθρο 35 καθιερώνεται η αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής για διαρκή επικαιροποίηση των εγγράφων και αποδεικτικών μέσων του ηλεκτρονικού συστήματος e-Certis, το οποίο διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σκοπός του συστήματος αυτού είναι η διευκόλυνση της διασυνοριακής ανταλλαγής πιστοποιητικών και άλλων αποδεικτικών εγγράφων που απαιτούνται από τις αναθέτουσες αρχές στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, τα οποία καλύπτονται από το e-Certis. Ανάλογη πρόβλεψη υπάρχει και στο άρθρο 81 του ν.4412/2016 για τις εν γένει δημόσιες συμβάσεις.

Άρθρο 36

Ενιαίο Μητρώο Επιχειρήσεων Αμυντικού Τομέα (ΕΜΕΑΤ)

Με το άρθρο 36 ιδρύεται το ηλεκτρονικό Ενιαίο Μητρώο Επιχειρήσεων Αμυντικού Τομέα (ΕΜΕΑΤ), το οποίο καταρτίζεται, τηρείται και ενημερώνεται από τη ΓΔΑΕΕ. Σημειώνεται ότι η ίδρυση του εν λόγω Μητρώου προβλεπόταν και στο άρθρο 64 του ν.3978/11, πλην όμως δεν έχει εκδοθεί το προβλεπόμενο στην παράγραφο 11 του ίδιου ως άνω άρθρου προεδρικό διάταγμα. Το ΕΜΕΑΤ θα υποκαταστήσει το Μητρώο Κατασκευαστών Αμυντικού Υλικού (ΜΚΑΥ) του π.δ. 3/2008 (Α' 3), ώστε να συμπεριλάβει

κάθε είδους οικονομικούς φορείς (κατασκευαστές και εμπόρους στρατιωτικού εξοπλισμού, παρόχους υπηρεσιών συναφών προς τον στρατιωτικό εξοπλισμό, όπως οι υπηρεσίες συντήρησης, επισκευής, εκπαίδευσης και εν γένει υποστήριξης και εργολήπτες τεχνικών έργων) που δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά στον αμυντικό τομέα.

Το ΕΜΕΑΤ διαρθρώνεται α) στον «κλάδο προμηθευτών», στον οποίο καταχωρούνται οι επιχειρήσεις κατασκευής και εμπορίας στρατιωτικού εξοπλισμού και συναφούς υλικού, β) στον «κλάδο πάροχων υπηρεσιών», στον οποίο καταχωρούνται οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών συναφών προς τον στρατιωτικό εξοπλισμό, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών και παραγωγής-προμήθειας εξοπλισμού έρευνας και ανάπτυξης και γ) στον «κλάδο εργοληπτών», στον οποίο καταχωρούνται οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν την κατασκευή τεχνικών έργων συναφών προς το στρατιωτικό εξοπλισμό, συμπεριλαμβανομένων των έργων ΝΑΤΟ.

Περαιτέρω, το ΕΜΕΑΤ έχει διττή φύση, αποστολή και λειτουργία. Αποτελεί καταρχήν επαγγελματικό μητρώο υπό την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 66 και του Παραρτήματος VII του νόμου για τους εγχώριους οικονομικούς φορείς που εγγράφονται στους κλάδους προμηθευτών και παρόχων υπηρεσιών. Συνεπώς, οι ως άνω οικονομικοί φορείς μπορούν να συμμετέχουν στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών του παρόντος νόμου μόνο μετά την εγγραφή τους στο Μητρώο. Επιπλέον, το ΕΜΕΑΤ λειτουργεί και ως επίσημος κατάλογος εγκεκριμένων οικονομικών φορέων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής του κλάδου των εργοληπτών που εγγράφονται σε αυτό.

Περαιτέρω, διευκρινίζεται ότι μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παρ. 6 του άρθρου 141, οι εγχώριοι οικονομικοί φορείς μπορούν να συμμετέχουν στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων του παρόντος νόμου, εφόσον προσκομίσουν βεβαίωση εγγραφής τους στο Μητρώο Κατασκευαστών Αμυντικού Υλικού (ΜΚΑΥ) ή στο Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό Επιμελητήριο, προκειμένου περί προμηθευτών (κατασκευαστών ή εμπόρων) στρατιωτικού εξοπλισμού, ή για τους παρόχους υπηρεσιών συναφών προς το στρατιωτικό εξοπλισμό, εφόσον προσκομίσουν ένορκη βεβαίωση ενώπιον συμβολαιογράφου σχετικά με την άσκηση του συγκεκριμένου επαγγέλματος ή υπηρεσίας. Τέλος προβλέπεται ότι, η ΓΔΑΕΕ διαθέτει και ενημερώνει το e-Certis για την ύπαρξη του ΕΜΕΑΤ, ως καταλόγου που περιλαμβάνει σχετικές πληροφορίες για τους οικονομικούς φορείς και οι οποίες μπορεί να χρησιμοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές άλλων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατόπιν αιτήσεως, η ΓΔΑΕΕ κοινοποιεί στα λοιπά κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης κάθε πληροφορία που αφορά στο ΕΜΕΑΤ, εξαιρουμένων των διαβαθμισμένων στοιχείων και πληροφοριών, σύμφωνα και με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

Άρθρο 37

Επίσημοι κατάλογοι εγκεκριμένων οικονομικών φορέων άλλων κρατών - μελών

Με το άρθρο 37 προβλέπεται η δυνατότητα συμμετοχής στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων του παρόντος νόμου οικονομικών φορέων από άλλα κράτη-μέλη, εγγεγραμμένων σε επίσημους καταλόγους εγκεκριμένους από πιστοποιημένους οργανισμούς, σύμφωνα και με τα οριζόμενα στο άρθρο 46 της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Έγγραφα της σύμβασης – Συμβατικές προβλέψεις

Άρθρο 38 Έγγραφα της σύμβασης

Στην παράγραφο 1 καθορίζονται τα έγγραφα της σύμβασης, ώστε να προκύπτει με σαφήνεια ποια επιμέρους κείμενα συγκαταλέγονται σε αυτά, ενώ στην παράγραφο 2 διατυπώνεται ο γενικός κανόνας ότι οι όροι των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις, σε βαθμό που να επιτρέπουν την υποβολή άρτιων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών. Στην παράγραφο 3 ορίζεται ότι τα έγγραφα της σύμβασης συντάσσονται υποχρεωτικά στην ελληνική γλώσσα και προαιρετικά και σε άλλες γλώσσες, συνολικά ή μερικά και σε περίπτωση ασυμφωνίας μεταξύ των τμημάτων των εγγράφων της σύμβασης που έχουν συνταχθεί σε περισσότερες γλώσσες, επικρατεί η ελληνική έκδοση.

Στην παράγραφο 4 ορίζεται ότι οι αναθέτουσες αρχές δεν επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς δαπάνη για τη λήψη των εγγράφων της σύμβασης, πλην της δαπάνης που αντιστοιχεί στο κόστος αναπαραγωγής τους και της ταχυδρομικής αποστολής τους. Πρόκειται για ρύθμιση που αποσκοπεί στη μείωση του κόστους συμμετοχής σε διαδικασίες σύναψης συμβάσεων του νόμου και, παράλληλα, στην ενίσχυση του ανταγωνισμού, μέσω της προσέλκυσης περισσότερων προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής. Στην παράγραφο 5 καθορίζονται οι ελάχιστες πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται υποχρεωτικά στα έγγραφα της σύμβασης, με παραπομπή στο σχετικό Παράρτημα ΙΧ του νόμου. Προαιρετικά μπορεί να περιλαμβάνεται κάθε άλλο στοιχείο ή πληροφορία που κρίνει αναγκαία η αναθέτουσα αρχή για τη συγκεκριμένη σύμβαση.

Στην παράγραφο 6 προβλέπεται ως δικαίωμα της αναθέτουσας αρχής στις συμβάσεις προμηθειών ή υπηρεσιών να συμπεριλάβει όρο για κατακύρωση με αυξομείωση ποσοτήτων ύψους μέχρι και τριάντα τοις εκατό (30%) των ποσοτήτων των προμηθευόμενων αγαθών, ή της χρονικής διάρκειας των παρεχόμενων υπηρεσιών, ή/και όρο για την ενάσκηση του δικαιώματος προαίρεσης (option) μέχρι του ιδίου ως άνω ποσοστού. Η παράγραφος 7 καθορίζει τη σειρά ισχύος των εγγράφων της σύμβασης, ώστε να επιλύεται κάθε αβεβαιότητα που προκύπτει σε περίπτωση ασυμφωνίας ή σύγκρουσης όρων που περιλαμβάνονται σε αυτά, ενώ η παράγραφος 8 αναφέρεται στη δυνατότητα συμπερίληψης στα έγγραφα της σύμβασης όρου περί αναπροσαρμογής της τιμής, παραπέμποντας στην παράγραφο 5 του άρθρου 76 για τις προϋποθέσεις και τον τρόπο υλοποίησης της αναπροσαρμογής.

Γενικά, η τυποποίηση των εγγράφων της σύμβασης αναμένεται να απλοποιήσει σημαντικά τόσο την προετοιμασία της διαδικασίας από την αναθέτουσα αρχή, όσο και τη συμμετοχή των προσφερόντων/υποψηφίων στη διαδικασία ανάθεσης που ακολουθεί, καθώς τα ειδικότερα στοιχεία της διαδικασίας θα ορίζονται κατά τρόπο σαφή εκ των προτέρων στα πρότυπα έγγραφα του διαγωνισμού. Επιπλέον, η τυποποίηση των εγγράφων του διαγωνισμού θα εμπεδώσει ασφάλεια δικαίου και θα διασφαλίσει τη συμμόρφωση με το ενωσιακό και εθνικό δίκαιο δημοσίων συμβάσεων. Τέλος, θα περιορίσει συνήθη φαινόμενα ακυρότητας των διαδικασιών ανάθεσης λόγω μη συμπερίληψης στα έγγραφα της σύμβασης των ελάχιστων περιεχομένων αυτών και ως εκ τούτου θα περιορίσει τις προσφυγές κατά των διακηρύξεων, επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό επίσπευση των διαδικασιών ανάθεσης και επιτυχή ολοκλήρωσή τους.

Άρθρο 39 Τεχνικές προδιαγραφές

Με το άρθρο 39 του νόμου επιχειρείται η θέσπιση ενός ευέλικτου συστήματος κατάρτισης τεχνικών προδιαγραφών, εναρμονισμένου τόσο με τους κανόνες του δικαίου

της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και με τη σύγχρονη τεχνοκρατική αντίληψη περί προσδιορισμού των αναγκών των Ενόπλων Δυνάμεων και των μέσων κάλυψης των αναγκών αυτών.

Υπάρχουν διεθνείς συμφωνίες τυποποίησης που αποσκοπούν στη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας των Ενόπλων Δυνάμεων (όπως οι συμφωνίες STANAG του NATO ή άλλες παρεμφερείς συμφωνίες) ή υποχρεωτικοί εθνικοί τεχνικοί κανόνες, περιλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την ασφάλεια προϊόντος (όπως το NATO STOCK NUMBER-NSN ή ισοδύναμα συστήματα), που απορρέουν από τέτοιες συμφωνίες. Στις περιπτώσεις αυτές, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτεί τη συμφωνία των προσφορών με τα πρότυπα που περιγράφονται στις εν λόγω συμφωνίες, υπό τον όρο ότι αυτές είναι συμβατές προς το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι τεχνικές προδιαγραφές μπορεί να καθορίζονται όχι μόνο με παραπομπή σε πρότυπα, αλλά και με περιγραφή των επιθυμητών από το χρήστη λειτουργικών επιδόσεων και απαιτήσεων. Σε περίπτωση παραπομπής στα ευρωπαϊκά πρότυπα ή στα διεθνή ή εθνικά πρότυπα, επιβάλλεται να εξετάζονται από την αναθέτουσα αρχή προσφορές βασιζόμενες σε άλλες ισοδύναμες λύσεις. Προκειμένου να αποδεικνύουν την ισοδυναμία, παρέχεται στους οικονομικούς φορείς η δυνατότητα να χρησιμοποιούν κάθε αποδεικτικό μέσο, ενώ οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να είναι σε θέση να αιτιολογούν οποιαδήποτε απόφασή τους για τη μη ύπαρξη ισοδυναμίας. Στην περίπτωση που αναφέρεται ο όρος «ισοδύναμο», τότε υποχρεωτικά στην τεχνική προδιαγραφή θα πρέπει να προσδιορίζονται τα απαιτούμενα στοιχεία και η διαδικασία με την οποία θα τεκμηριώνεται η ισοδυναμία των προσφερόμενων ειδών με τα ζητούμενα.

Όλοι οι όροι των τεχνικών προδιαγραφών και οι συμπληρωματικές πληροφορίες για τις τεχνικές πτυχές των συμβάσεων ορίζονται ρητά και με σαφήνεια στα έγγραφα της σύμβασης και οποιαδήποτε μη συμμόρφωση προς τους όρους των τεχνικών προδιαγραφών συνεπάγεται απόρριψη της προσφοράς. Τέλος, καθορίζονται τα όργανα έγκρισης των τεχνικών προδιαγραφών, τα οποία είναι α) για στρατιωτικό εξοπλισμό μείζονος οικονομικής αξίας, ήτοι για συμβάσεις αξίας άνω του ποσού των τριάντα εκατομμυρίων ευρώ (30.000.000€), τα Ανώτατα Συμβούλια των κλάδων των ΕΔ, β) για τον υπόλοιπο στρατιωτικό εξοπλισμό, τα αρμόδια Γενικά Επιτελεία και γ) για κοινό στα τρία Γενικά Επιτελεία στρατιωτικό εξοπλισμό, το Γενικό Επιτελείο στο οποίο ανατίθεται από το ΓΕΕΘΑ η ενεργοποίηση του προγράμματος. Σε κάθε περίπτωση επιδιώκεται η μέγιστη δυνατή τυποποίηση και διακλαδικότητα, με ενοποιημένες προδιαγραφές για κοινά χρησιμοποιούμενα υλικά και η προβλεπόμενη κωδικοποίηση - ταξινόμηση όλων των υπό προμήθεια υλικών, υπηρεσιών και έργων.

Άρθρο 40

Ειδικό άρθρο εκτέλεσης σύμβασης

Το άρθρο 33 του νόμου παρέχει στην αναθέτουσα αρχή τη δυνατότητα να θέτει στα έγγραφα της σύμβασης ειδικούς όρους εκτέλεσης, οι οποίοι δύνανται να περιλαμβάνουν ενδεχόμενες ειδικές απαιτήσεις σχετικά με την υπεργολαβία, την ασφάλεια πληροφοριών, την ασφάλεια εφοδιασμού, καθώς και τη συμμόρφωση με τη φορολογική, περιβαλλοντική και κοινωνικο-ασφαλιστική εθνική, ενωσιακή και διεθνή νομοθεσία. Οι εν λόγω απαιτήσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικές, δεδομένου του ευαίσθητου χαρακτήρα του στρατιωτικού εξοπλισμού που καλύπτεται από το νόμο, αφορούν δε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού.

Άρθρο 41

Υπεργολαβία

Με το άρθρο 41 ενσωματώνονται εκ νέου στην εθνική έννομη τάξη οι διατάξεις περί υπεργολαβίας, όπως προβλέπονται στα άρθρα 21, 50 έως 54 της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ, σύμφωνα και με την Ερμηνευτική Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εφαρμογή των ανωτέρω άρθρων. Πρωτίστως, διευκρινίζεται ότι η χρήση της υπεργολαβίας είναι προαιρετική, με την έννοια ότι η αναθέτουσα αρχή διατηρεί τη δυνατότητα να υποχρεώνει τους συμμετέχοντες να αναθέσουν υπεργολαβικά τμήμα ή ποσοστό της σύμβασης σε υπεργολάβους ή να αναφέρουν στην προσφορά τους προτεινόμενους υπεργολάβους, αλλά σε περίπτωση που οι ίδιοι επιθυμούν να κάνουν χρήση του δικαιώματος υπεργολαβικής ανάθεσης τμήματος της σύμβασης, οφείλουν να επιλέγουν υπεργολάβους οι οποίοι πληρούν τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που θέτουν οι όροι της διακήρυξης για τους αναδόχους (προσωπική κατάσταση, χρηματοοικονομική επάρκεια, τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, συμμόρφωση με εργασιακή, κοινωνικοασφαλιστική και περιβαλλοντική νομοθεσία). Σε κάθε περίπτωση εισάγεται η αρχή ότι δεν επιτρέπονται οι διακρίσεις κατά υπεργολάβων λόγω εθνικότητας.

Περαιτέρω, η αναθέτουσα αρχή έχει τη διακριτική ευχέρεια να επιλέγει την κατάλληλη κατά περίπτωση μορφή υπεργολαβίας, ώστε να μπορεί να ελέγχει, επαληθεύει και να διασφαλίζει την αξιοπιστία της εφοδιαστικής αλυσίδας, χωρίς να προκαλείται δυσανάλογο διοικητικό βάρος και να επέρχονται καθυστερήσεις κατά την εκτέλεση της σύμβασης. Ειδικότερα, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να υποχρεώνει τον ανάδοχο να διοργανώνει διαφανείς και χωρίς διακρίσεις διαγωνισμούς, όταν αναθέτει συμβάσεις υπεργολαβίας σε τρίτους. Η υποχρέωση αυτή μπορεί να ισχύσει για συμβάσεις υπεργολαβίας που επιλέγονται από την αναθέτουσα αρχή, ανάλογα με τις περιστάσεις και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της σύμβασης. Επιπροσθέτως, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιτρέπει στον υποψήφιο ή προσφέροντα ή να απαιτεί από αυτόν να αναθέτει σε τρίτους συμβάσεις υπεργολαβίας που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον ορισμένο ποσοστό της αξίας της σύμβασης, με τη διευκρίνιση ότι οι επιχειρήσεις που σχετίζονται με τον προσφέροντα δεν πρέπει να θεωρούνται τρίτοι. Όταν επιβάλλεται ποσοστό υπεργολαβίας, ο ανάδοχος θα πρέπει να συνάπτει συμβάσεις υπεργολαβίας με διαφανή και χωρίς διακρίσεις διαγωνιστική διαδικασία, ώστε όλες οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να έχουν την ίδια δυνατότητα να αντλούν οφέλη από τα πλεονεκτήματα της υπεργολαβίας. Παράλληλα, δε θα πρέπει να τίθεται σε κίνδυνο η ορθή λειτουργία της αλυσίδας εφοδιασμού του οικονομικού φορέα. Προς τον σκοπό αυτό ορίζεται ότι, το ποσοστό που επιτρέπεται να επιβάλλει η αναθέτουσα αρχή να αναθέσει ο οικονομικός φορέας με υπεργολαβία σε τρίτους, θα πρέπει να αντικατοπτρίζει δεόντως το αντικείμενο και την αξία της σύμβασης και πάντως να μην υπερβαίνει το τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού αντικειμένου της σύμβασης.

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιτρέπει στους προσφέροντες να προτείνουν να ανατεθεί με υπεργολαβία ποσοστό της συνολικής αξίας της σύμβασης που υπερβαίνει το απαιτούμενο από την αναθέτουσα αρχή ελάχιστο ποσοστό, ή μπορεί να ζητεί από τους προσφέροντες να προσδιορίσουν ποια τμήματα της σύμβασης προτίθενται να αναθέσουν υπεργολαβικά πέραν του απαιτούμενου ελάχιστου ποσοστού, καθώς και τους υπεργολάβους που έχουν ήδη ορίσει. Η υπεργολαβική ανάθεση εργασιών σε τρίτους, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, δεν επηρεάζει την αλληλέγγυα και εις ολόκληρον με τους υπεργολάβους ευθύνη του αναδόχου έναντι της αναθέτουσας αρχής για πλήρη εκπλήρωση των υποχρεώσεών του που απορρέουν από την κύρια σύμβαση.

Άρθρο 42

Ασφάλεια πληροφοριών

Σύμφωνα με το άρθρο 42, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτεί από τους αναδόχους και τους υπεργολάβους να δεσμεύονται ότι θα προστατεύουν τις διαβαθμισμένες πληροφορίες από μη επιτρεπόμενη πρόσβαση, καθώς και επαρκή στοιχεία για τη δυνατότητά τους να αναλάβουν τέτοια δέσμευση. Ειδικότερα, στην παράγραφο 1 απαριθμούνται ενδεικτικά στοιχεία που μπορούν να χρησιμεύσουν για την τεκμηρίωση της δέσμευσης εκ μέρους του οικονομικού φορέα και των τυχόν υπεργολάβων του. Οι σχετικές απαιτήσεις πρέπει να αναφέρονται ρητά στα έγγραφα της σύμβασης. Περαιτέρω, προβλέπεται ότι, ελλείψει ενιαίου καθεστώτος σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ασφάλεια των πληροφοριών, εναπόκειται στην αναθέτουσα αρχή να καθορίζει τις απαιτήσεις σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και να προσδιορίζει κατά πόσο θεωρεί τις διαπιστεύσεις ασφαλείας που εκδίδονται σύμφωνα με το δίκαιο άλλου κράτους-μέλους ισότιμες με εκείνες που εκδίδονται από τις δικές της αρμόδιες αρχές. Στο πλαίσιο αυτό, στην παράγραφο 2 ορίζεται ότι τα αιτούμενα στοιχεία πρέπει να συμμορφώνονται κατά περίπτωση προς τις ρυθμίσεις του Εθνικού Κανονισμού Ασφαλείας (ΕΚΑ) και του Εθνικού Κανονισμού Βιομηχανικής Ασφαλείας (ΕΚΒΑ) του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας, ή προς τις τυχόν ειδικές διατάξεις περί ασφαλείας πληροφοριών που περιλαμβάνονται σε διμερείς και διεθνείς συμφωνίες τις οποίες έχει συνυπολογίσει η χώρα.

Άρθρο 43

Ασφάλεια εφοδιασμού

Με το άρθρο 43 εισάγονται ειδικοί κανόνες που αφορούν στην ασφάλεια εφοδιασμού, η οποία αποτελεί τον κομβικό παράγοντα σύνδεσης του συστήματος προμήθειας και υποστήριξης του στρατιωτικού εξοπλισμού με την επιχειρησιακή ετοιμότητα και δράση των ΕΔ σε βάθος χρόνου και υπό κάθε είδους συνθήκες και περιστάσεις. Ειδικότερα, σε περιπτώσεις συμβάσεων, οι οποίες εκ της φύσεώς τους, του αντικειμένου τους ή των συντρεχουσών ειδικών συνθηκών και περιστάσεων απαιτούν ή περιλαμβάνουν ειδικές απαιτήσεις για την ασφάλεια εφοδιασμού, η αναθέτουσα αρχή περιλαμβάνει στα έγγραφα της σύμβασης ειδικούς όρους, με τους οποίους εξειδικεύει όλα τα αναγκαία μέτρα και απαιτήσεις που συνδέονται με την ασφάλεια αυτή. Διευκρινίζεται ότι η ασφάλεια του εφοδιασμού μπορεί να συνεπάγεται μεγάλη ποικιλία απαιτήσεων, περιλαμβάνοντας, για παράδειγμα, τους εσωτερικούς κανόνες που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ θυγατρικής και μητρικής εταιρείας, όσον αφορά στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ή στην παροχή κρίσιμης υπηρεσίας, ικανότητες συντήρησης και γενικής επισκευής για να εξασφαλίζεται υποστήριξη καθ'όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του εξοπλισμού που αγοράζεται. Το είδος, ο τύπος και το περιεχόμενο των στοιχείων που πρέπει να προσκομίσουν οι υποψήφιοι για να αποδείξουν ότι συμμορφώνονται με τα μέτρα και ότι πληρούν τις απαιτήσεις της παραγράφου 1, πρέπει να ορίζονται ρητώς στα έγγραφα της σύμβασης.

Ωστόσο επισημαίνεται ότι, η επίτευξη του επιπέδου ασφαλείας εφοδιασμού που κρίνεται από επιχειρησιακή άποψη αναγκαίο για την αποτελεσματική κάλυψη των αναγκών των ΕΔ, ενδέχεται να επιβάλλει τη λήψη μέτρων αυστηρότερων από όσα προβλέπονται στο παρόν άρθρο, όπως ενδεικτικά στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) όταν το υπό προμήθεια υλικό, έργο ή υπηρεσία είναι εξαιρετικά υψηλής στρατηγικής σημασίας για την άμυνα της χώρας, με συνέπεια ο οποιοσδήποτε περιορισμός, όρος ή προϋπόθεση ή διευθέτηση ασφαλείας αναφορικά με την εξαγωγή, μεταφορά, διαμετακόμιση ή χρήση του συγκεκριμένου υλικού ή των επιμέρους υποσυγκροτημάτων/υποσυστημάτων αυτού, που ισχύει στο κράτος προέλευσης του οικονομικού φορέα, να θέτει σε κίνδυνο τα ουσιώδη

συμφέροντα ασφαλείας της χώρας, β) όταν για επιχειρησιακούς λόγους η σχεδίαση, κατασκευή, συντήρηση και τεχνική υποστήριξη μέρους ή του συνόλου μίας αμυντικής δυνατότητας επιβάλλει, λόγω της στρατηγικής της σημασίας, να βρίσκεται σε γεωγραφική θέση που να γειτνιάζει προς τους χώρους στάθμευσης και επιχείρησης των μέσων και δυνατοτήτων των ΕΔ, γ) όταν για λόγους εθνικής αμυντικής βιομηχανικής στρατηγικής επιβάλλεται να ανατεθεί μία σύμβαση σε οικονομικό φορέα, ο οποίος δεσμεύεται στη δημιουργία ή διατήρηση συγκεκριμένης τεχνολογικής-βιομηχανικής βάσης σε συγκεκριμένα γεωγραφικά σημεία που γειτνιάζουν προς τους χώρους στάθμευσης και επιχείρησης των μέσων και δυνατοτήτων των ΕΔ.

Σε περίπτωση που συντρέχει μία περίπτωση παρόμοια ή παρεμφερής με τις ανωτέρω, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επικαλείται το άρθρο 346 ΣΛΕΕ και να θέτει ειδικές απαιτήσεις ασφαλείας εφοδιασμού εφόσον α) το απαιτούμενο επίπεδο ασφάλειας εφοδιασμού δεν μπορεί να διασφαλισθεί με τα μέσα που παρέχουν οι γενικές περί ασφάλειας εφοδιασμού διατάξεις του παρόντος, β) τα μέτρα που λαμβάνονται αποσκοπούν αποκλειστικά στην προστασία της ασφάλειας της χώρας και όχι στην εξυπηρέτηση οικονομικών σκοπών και γ) τα μέτρα που λαμβάνονται είναι πρόσφορα για την επίτευξη ή τη βελτίωση της ασφάλειας του εφοδιασμού.

Άρθρο 44

Υποχρεώσεις σχετικά με τη φορολογία, την προστασία του περιβάλλοντος και τις διατάξεις περί προστασίας της απασχόλησης και των συνθηκών εργασίας

Η παράγραφος 1 του άρθρου 44 επιβάλλει στους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων του παρόντος νόμου να τηρούν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της φορολογικής, περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους.

Με την παράγραφο 2 προβλέπεται ότι η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να αναφέρει στα έγγραφα της σύμβασης την αρμόδια δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οργανισμό, από τους οποίους οι οικονομικοί φορείς μπορούν να λαμβάνουν τις κατάλληλες πληροφορίες για τις υποχρεώσεις σχετικά με τη φορολογία, την προστασία του περιβάλλοντος και τις διατάξεις περί κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας. Στην παράγραφο 3 καθορίζεται ότι η αναθέτουσα αρχή ζητεί από τους προσφέροντες/υποψηφίους να δηλώσουν ρητά ότι έλαβαν υπόψη κατά την κατάρτιση της προσφοράς τους τις ανωτέρω υποχρεώσεις. Τέλος, στην παράγραφο 4, προβλέπεται ρητά ότι η μη συμμόρφωση με τις ανωτέρω διατάξεις αποτελεί λόγο αποκλεισμού του οικονομικού φορέα από τη συμμετοχή του στη διαδικασία σύναψης και εκτέλεσης σύμβασης, σύμφωνα με τις ειδικότερες προβλέψεις των διατάξεων περί κριτηρίων ποιοτικής επιλογής και λόγων αποκλεισμού του παρόντος νόμου.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Συμβάσεις εκτιμώμενης αξίας ίσης ή ανώτερης από τα χρηματικά όρια της Οδηγίας
2009/81/EK

Άρθρο 45 Πεδίο εφαρμογής

Στο άρθρο 45 ορίζεται το πεδίο εφαρμογής του Πρώτου Κεφαλαίου του Πέμπτου Μέρους του νόμου, βάσει των χρηματικών ορίων που προβλέπονται στην Οδηγία 2009/81/ΕΚ. Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2367/2017, τα όρια αυτά είναι σήμερα 443.000 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, για συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών και 5.548.000 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, για συμβάσεις έργων. Πρόκειται για τα «ευρωπαϊκά κατώφλια» εφαρμογής της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ, άνω των οποίων εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κεφαλαίου αυτού. Επισημαίνεται ότι τα ως εν λόγω όρια αναθεωρούνται ανά διετία, βάσει του άρθρου 68 της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ.

Άρθρο 46 Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων

Το άρθρο 46 περιγράφει τις διαδικασίες που ακολουθούνται για τη σύναψη συμβάσεων των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ είναι ίση ή ανώτερη από τα χρηματικά όρια που ορίζει το άρθρο 45 του παρόντος νόμου. Η αναθέτουσα αρχή δικαιούται να επιλέξει ελεύθερα μεταξύ της κλειστής διαδικασίας (άρθρο 47) και της διαδικασίας διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης (άρθρο 48), ενώ οι διαδικασίες του ανταγωνιστικού διαλόγου και της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης επιτρέπονται μόνο υπό τις ειδικές προϋποθέσεις και όρους που ρητά αναφέρονται στα άρθρα 49 και 50 αντίστοιχα. Συναφώς επισημαίνεται ότι δεν προβλέπεται η χρήση της ανοικτής διαδικασίας κατά την ανάθεση συμβάσεων με προεκτιμώμενη αξία που ισούται ή υπερβαίνει τα χρηματικά όρια της ως άνω Οδηγίας 2009/81/ΕΚ. Περαιτέρω, για τις δημόσιες συμβάσεις του παρόντος Κεφαλαίου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί κατ' εξαίρεση να προσφεύγει στο άρθρο 4, εφαρμόζοντας ειδικούς διαδικαστικούς κανόνες σύναψης σύμφωνα με το άρθρο 140, ή να επικαλείται το άρθρο 346 ΣΛΕΕ, τηρώντας τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία του άρθρου 135. Τέλος, αποσαφηνίζεται ότι για την ανάθεση και σύναψη δημοσίων συμβάσεων του παρόντος Κεφαλαίου επιτρέπεται η χρήση της συμφωνίας-πλαίσιο, ως μεθόδου την οποία η αναθέτουσα αρχή μπορεί να χρησιμοποιήσει για την επιλογή του/των αντισυμβαλλομένου/-ων της.

Άρθρο 47 Κλειστή διαδικασία

Το άρθρο 47 προβλέπει τη χρήση της κλειστής διαδικασίας για όλες τις συμβάσεις στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας. Η κλειστή διαδικασία αποτελεί την κύρια διαδικασία σύναψης συμβάσεων στον αμυντικό τομέα με προεκτιμώμενη αξία που ισούται ή υπερβαίνει τα χρηματικά όρια του άρθρου 45 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 48 Διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού

Το άρθρο 48 προβλέπει τη διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης, την οποία η αναθέτουσα αρχή δικαιούται να επιλέξει ελεύθερα, όπως και την κλειστή διαδικασία. Για την εν λόγω διαδικασία προβλέπεται ανάλογη δυνατότητα μείωσης του αριθμού των υποψηφίων με αυτή της κλειστής διαδικασίας, η οποία ομοίως διεξάγεται σε δύο φάσεις, παρέχοντας στην αναθέτουσα αρχή σημαντικά μεγαλύτερη ευελιξία, δεδομένου ότι της επιτρέπει να διαπραγματεύεται με τους διαγωνιζόμενους τους όρους της σύμβασης μέχρι και την υπογραφή της. Επιπλέον, για λόγους ενίσχυσης του ανταγωνισμού, η δεύτερη φάση της διαπραγμάτευσης μπορεί να διεξάγεται σε διαδοχικά στάδια, με σταδιακό περιορισμό των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν στην διαπραγμάτευση.

Άρθρο 49 Ανταγωνιστικός διάλογος

Το άρθρο 49 προβλέπει τη δυνατότητα χρήσης της διαδικασίας του ανταγωνιστικού διαλόγου. Πρόκειται για διαδικασία η οποία επιτρέπεται μόνο στην περίπτωση σύναψης ιδιαίτερα περίπλοκων συμβάσεων, όταν η αναθέτουσα αρχή δεν είναι σε θέση για λόγους αντικειμενικούς, που δεν ανάγονται σε υπαιτιότητά της, να προσδιορίσει με ακρίβεια τις νομικές, τεχνικές ή οικονομικές πτυχές της σύμβασης που πρόκειται να συνάψει, προκειμένου να καλύψει κατά το βέλτιστο δυνατό τρόπο τις ανάγκες της και συνεπώς κρίνεται σκόπιμο να απευθυνθεί στην αγορά για να αντλήσει ιδέες και προτάσεις. Ο ανταγωνιστικός διάλογος αποτελεί μία διαδικασία που προσιδιάζει στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των συμβάσεων του αμυντικού τομέα και πρέπει να υφίσταται η δυνατότητα προσφυγής σε αυτόν, εφόσον πληρούνται οι ανωτέρω προϋποθέσεις. Οι γενικοί κανόνες περί διενέργειας του ανταγωνιστικού διαλόγου τίθενται στο άρθρο 49 (πληροφορίες προκήρυξης, δικαιούμενοι συμμετοχής στο διάλογο, δυνατότητα περιορισμού του αριθμού των υποψηφίων από την αναθέτουσα αρχή, αποκλειστικό κριτήριο ανάθεσης η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, κανόνες και αντικείμενο διαλόγου, εχεμύθεια, τήρηση αρχής ίσης μεταχείρισης, δυνατότητα διεξαγωγής του διαλόγου σε στάδια, διαδικασία υποβολής τελικών προσφορών), οι δε ειδικότερες διαδικαστικές λεπτομέρειες θα εξειδικεύονται στα έγγραφα της σύμβασης.

Άρθρο 50

Διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού

Στο άρθρο 50 προβλέπεται η διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης. Η διαδικασία αυτή, στο μέτρο που συνιστά παρέκκλιση από τον κανόνα της διεξαγωγής διαδικασίας ανάθεσης, πρέπει να λαμβάνει χώρα μόνο στις περιοριστικά στο άρθρο αυτό απαριθμούμενες περιπτώσεις. Η ιδιαιτερότητα των συμβάσεων στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας καταδεικνύει την ανάγκη πρόβλεψης ειδικών περιστάσεων νόμιμης προσφυγής στην εν λόγω διαδικασία, όπως αυτές αναλύονται στις παραγράφους 2 έως και 6 του εν λόγω άρθρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Συμβάσεις εκτιμώμενης αξίας κατώτερης από τα χρηματικά όρια της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ

Άρθρο 51

Πεδίο εφαρμογής

Στο άρθρο 51 ορίζεται το πεδίο εφαρμογής του Δεύτερου Κεφαλαίου του Πέμπτου Μέρους του νόμου, βάσει των χρηματικών ορίων που προβλέπονται στην Οδηγία 2009/81/ΕΚ. Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2367/2017, τα όρια αυτά είναι σήμερα 443.000 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, για συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών και 5.548.000 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, για συμβάσεις έργων. Πρόκειται για τα «ευρωπαϊκά κατώφλια» εφαρμογής της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ, κάτω από τα οποία εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κεφαλαίου αυτού, προσφεύγοντας στις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας.

Άρθρο 52

Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων

Η παράγραφος 1 του άρθρου 52 περιγράφει τις διαδικασίες που ακολουθούνται στις συμβάσεις των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ είναι κατώτερη από τα χρηματικά όρια εφαρμογής της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ, όπως καθορίζονται στο άρθρο 45 του παρόντος νόμου. Η αναθέτουσα αρχή δικαιούται να προσφύγει στις διαδικασίες των άρθρων 47 έως 50 (κλειστή διαδικασία, διαπραγμάτευση με ή χωρίς δημοσίευση προκήρυξης,

ανταγωνιστικός διάλογος), ή κατ' εξαίρεση στα άρθρα 4, 135 και 140, με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στα ως άνω άρθρα, μπορεί όμως να επιλέξει ελεύθερα και την ανοικτή διαδικασία, υπό τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία του άρθρου 53. Η παράγραφος 2 αναφέρεται στις διαδικασίες του συνοπτικού διαγωνισμού και της απευθείας ανάθεσης. Συγκεκριμένα, όπως ισχύει και στις δημόσιες συμβάσεις γενικά (άρθρα 117 και 118 ν.4412/2016), το ποσό των εξήντα χιλιάδων ευρώ (60.000€) χωρίς ΦΠΑ ορίζεται ως ανώτατο χρηματικό όριο για τη διενέργεια της διαδικασίας του συνοπτικού διαγωνισμού, ενώ το ποσό των είκοσι χιλιάδων ευρώ (20.000€) χωρίς ΦΠΑ ορίζεται ως ανώτατο χρηματικό όριο για τη διενέργεια της διαδικασίας της απευθείας ανάθεσης. Τέλος, στην παράγραφο 3 αποσαφηνίζεται ότι, για την ανάθεση και σύναψη δημοσίων συμβάσεων του παρόντος Κεφαλαίου, επιτρέπεται η χρήση της συμφωνίας-πλαίσιο, ως μεθόδου την οποία η αναθέτουσα αρχή μπορεί να χρησιμοποιήσει για την επιλογή του/των αντισυμβαλλομένου/-ων της.

Άρθρο 53

Ανοικτή διαδικασία

Στο άρθρο 53 ρυθμίζεται η διενέργεια της ανοικτής διαδικασίας. Τίθεται ο ορισμός της ανοικτής διαδικασίας (παράγραφος 1) και διευκρινίζεται η βασική διαφοροποίηση της ανοικτής διαδικασίας, η οποία έγκειται στην διενέργεια αυτής σε ένα, ενιαίο στάδιο, σε αντίθεση με τις λοιπές διαδικασίες (κλειστή, διαπραγμάτευση με προκήρυξη, ανταγωνιστικός διάλογος), οι οποίες διακρίνονται σε δύο στάδια (προεπιλογή και υποβολή προσφορών, διαπραγμάτευση ή διενέργεια διαλόγου αντίστοιχα). Προβλέπεται επίσης ότι στο πλαίσιο της ανοικτής διαδικασίας, όπου στον παρόντα νόμο γίνεται αναφορά σε αίτηση συμμετοχής νοείται η προσφορά, ενώ όπου γίνεται αναφορά σε υποψήφιο νοείται ο προσφέρων. Προβλέπεται επίσης ρητά, κατ' αντιστοιχία με τις ισχύουσες προθεσμίες για την ανοικτή διαδικασία των εν γένει δημοσίων συμβάσεων (πρβλ. παρ.1α του άρθρου 121 του ν.4412/2016), ότι η προθεσμία για την υποβολή προσφορών ορίζεται σε είκοσι δύο (22) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης, ή κατ' ελάχιστο σε δεκαπέντε (15) ημέρες, εφόσον πρόκειται για επείγουσα κατάσταση δεόντως τεκμηριωμένη από την αναθέτουσα αρχή (παράγραφος 2), καθώς και ότι οι λοιπές διαδικαστικές λεπτομέρειες διενέργειας της ανοικτής διαδικασίας ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης (παράγραφος 3).

Άρθρο 54

Συνοπτικός διαγωνισμός

Στο άρθρο 54 ορίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία διενέργειας συνοπτικού διαγωνισμού για τις συμβάσεις εκτιμώμενης αξίας ίσης ή κατώτερης του ποσού των εξήντα χιλιάδων ευρώ (60.000€) χωρίς ΦΠΑ. Η αναθέτουσα αρχή οφείλει να δημοσιεύει απλοποιημένη προκήρυξη ή πρόσκληση τριών (3) κατ' ελάχιστον οικονομικών φορέων προκειμένου να διασφαλίζεται η μέγιστη κατά το δυνατόν δημοσιότητα. Ωστόσο η υποβολή μόνο μίας προσφοράς δεν κωλύει τη συνέχιση της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης. Παρέχεται στην αναθέτουσα αρχή η δυνατότητα να συντάσσει απλοποιημένα έγγραφα διαγωνισμού και να μην ορίζει κριτήρια ποιοτικής επιλογής. Περαιτέρω, για λόγους επιτάχυνσης της διαδικασίας, τάσσεται σύντομη (δεκαήμερη) προθεσμία για την υποβολή προσφορών, ενώ επιτρέπεται η αποσφράγιση του φακέλου των δικαιολογητικών συμμετοχής, των τεχνικών προσφορών και των οικονομικών προσφορών σε μία δημόσια συνεδρίαση, καθώς και η έκδοση μίας εκτελεστής διοικητικής πράξης. Οι λεπτομέρειες διενέργειας του συνοπτικού διαγωνισμού καθορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

Άρθρο 55 Απευθείας ανάθεση

Το άρθρο 55, στην παράγραφο 1 και 2 θέτει τις προϋποθέσεις και τα κριτήρια βάσει των οποίων επιτρέπεται η προσφυγή στην εξαιρετική διαδικασία της απευθείας ανάθεσης. Συγκεκριμένα ορίζεται ότι η προσφυγή στη διαδικασία αυτή επιτρέπεται όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης εκτός ΦΠΑ είναι ίση ή κατώτερη από το ποσό των είκοσι χιλιάδων ευρώ (20.000€), με κριτήριο πρωτίστως την αποκλειστικότητα της εκτέλεσης, ή κατ' ελάχιστο τη δυνατότητα καλής και έγκαιρης εκτέλεσης της σύμβασης από τον ανάδοχο. Στην παράγραφο 3 προβλέπεται, στο πλαίσιο απλοποίησης και επιτάχυνσης των διαδικασιών διενέργειας απευθείας ανάθεσης, ότι δεν απαιτείται η συγκρότηση συλλογικού οργάνου. Τέλος, στις παραγράφους 4 και 5, για λόγους διαφάνειας και ασφάλειας δικαίου, προβλέπονται, επί ποινή ακυρότητας, τα ελάχιστα στοιχεία που πρέπει να περιέχει η απόφαση απευθείας ανάθεσης, καθώς και η υποχρεωτική δημοσίευση αυτής στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ).

Άρθρο 56 Εξαιρέσεις

Στο άρθρο 56 απαριθμούνται οι διατάξεις που δεν εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων του παρόντος Κεφαλαίου. Συγκεκριμένα, δεν εφαρμόζονται το άρθρο 28 για τους κανόνες που εφαρμόζονται στις συμβάσεις υπηρεσιών, η περίπτωση α' της παραγράφου 2 του άρθρου 50 για την υποχρέωση διαβίβασης έκθεσης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το άρθρο 57 περί δημοσίευσης προκαταρκτικής προκήρυξης, οι παράγραφοι 1 και 3 του άρθρου 58 περί δημοσίευσης προκήρυξης και ανακοίνωσης ανάθεσης, το άρθρο 59 περί λεπτομερειών δημοσίευσης προκήρυξης, το άρθρο 61 για τις προθεσμίες παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών, η παράγραφος 3 του άρθρου 91 για την κοινοποίηση του πρακτικού σύναψης σύμβασης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το άρθρο 98 για την υποχρέωση συνεργασίας του ΥΠΕΘΑ με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το άρθρο 99 περί προκήρυξης για εκούσια εκ των προτέρων διαφάνεια. Περαιτέρω, ορίζονται ειδικοί κανόνες προθεσμιών για τις συμβάσεις του παρόντος Κεφαλαίου που πραγματοποιούνται με κλειστή διαδικασία, διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού ή διαδικασία ανταγωνιστικού διαλόγου.

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ

Διαδικασίες διαγωνισμών, επιλογής και ανάθεσης σύμβασης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Δημοσίευση διαγωνισμού – Προθεσμίες – Κανόνες επικοινωνίας

Άρθρο 57

Δημοσίευση προκαταρκτικής προκήρυξης

Το άρθρο 57 προβλέπει τη δυνατότητα γνωστοποίησης από την αναθέτουσα αρχή βασικών πληροφορικών στοιχείων για τις υπό ανάθεση συμβάσεις, μέσω ειδικού εντύπου προκαταρκτικής προκήρυξης, η οποία δημοσιεύεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή από την ίδια την αναθέτουσα αρχή στο «προφίλ αγοραστή», δηλαδή στην ειδική ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής.

Η δημοσίευση προκαταρκτικής προκήρυξης είναι υποχρεωτική μόνο στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή θέλει να κάνει χρήση του δικαιώματος σύντμησης των προθεσμιών για την παραλαβή των προσφορών σύμφωνα με το άρθρο 61 παράγραφος 4. Στην περίπτωση αυτή η αναθέτουσα αρχή δημοσιεύει:

α) όταν πρόκειται για προμήθειες, την εκτιμώμενη συνολική αξία των συμβάσεων ή των συμφωνιών-πλαίσιο, ανά ομάδες προϊόντων, τις οποίες προτίθεται να συνάψει κατά τους δώδεκα επόμενους μήνες. Οι ομάδες προϊόντων καθορίζονται από την αναθέτουσα αρχή με παραπομπή στην ονοματολογία CPV

β) όταν πρόκειται για υπηρεσίες, την εκτιμώμενη συνολική αξία των συμβάσεων ή των συμφωνιών-πλαίσιο, για καθεμία από τις κατηγορίες υπηρεσιών, τις οποίες προτίθεται να συνάψει κατά τους δώδεκα επόμενους μήνες

γ) όταν πρόκειται για έργα, τα βασικά χαρακτηριστικά των συμβάσεων ή των συμφωνιών-πλαίσιο τις οποίες προτίθεται να συνάψει.

Οι προκαταρκτικές προκηρύξεις έργων αποστέλλονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή» το ταχύτερο δυνατόν μετά τη λήψη απόφασης περί εγκρίσεως του προγράμματος στο οποίο εντάσσονται οι συμβάσεις έργων ή οι συμφωνίες-πλαίσιο, τις οποίες η αναθέτουσα αρχή προτίθεται να συνάψει. Επιπλέον καθορίζεται ότι το εν λόγω άρθρο δεν εφαρμόζεται στις διαδικασίες διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού.

Άρθρο 58

Δημοσίευση προκήρυξης και ανακοίνωσης ανάθεσης σύμβασης

Το άρθρο 58 προβλέπει την υποχρέωση δημοσίευσης προκήρυξης διαγωνισμού για κάθε περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή επιθυμεί να συνάψει μία σύμβαση κάνοντας χρήση κλειστής διαδικασίας, διαδικασίας με διαπραγμάτευση με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού ή ανταγωνιστικού διαλόγου. Αντίστοιχη υποχρέωση δημοσιότητας βαρύνει την αναθέτουσα αρχή για τα αποτελέσματα της διαδικασίας σύναψης σύμβασης ή συμφωνίας πλαίσιο το αργότερο σαράντα οκτώ ημέρες μετά τη σύναψη της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο, με αποστολή σχετικής ανακοίνωσης για δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε περίπτωση συμφωνιών-πλαίσιο που έχουν συναφθεί σύμφωνα με τα άρθρα 29 και 30, η αναθέτουσα αρχή απαλλάσσεται από την αποστολή ειδοποίησης με τα αποτελέσματα της σύναψης κάθε σύμβασης που βασίζεται στη συμφωνία-πλαίσιο. Ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τη σύναψη της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο μπορούν να μην δημοσιεύονται, σε περίπτωση που η γνωστοποίηση των πληροφοριών αυτών θα μπορούσε να εμποδίσει την εφαρμογή των νόμων, να είναι αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον, και ιδίως τα συμφέροντα άμυνας ή ασφάλειας, ή να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα δημόσιων ή ιδιωτικών οικονομικών φορέων ή τις συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ αυτών. Οι δημοσιεύσεις στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης του παρόντος άρθρου είναι υποχρεωτικές μόνο για τις συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία πάνω από τα χρηματικά όρια του άρθρου 45. Σε κάθε όμως περίπτωση η αναθέτουσα αρχή μπορεί, εφόσον το επιθυμεί, να δημοσιεύει προκηρύξεις στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για συμβάσεις που δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις δημοσιότητας του παρόντος νόμου.

Άρθρο 59

Σύνταξη και λεπτομέρειες δημοσίευσης των προκηρύξεων

Στο άρθρο 59 περιγράφεται ο τρόπος σύνταξης και οι λεπτομέρειες δημοσίευσης των προκηρύξεων στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η δημοσίευση των προκηρύξεων από την αναθέτουσα αρχή γίνεται μέσω τυποποιημένων εντύπων που εγκρίνονται από την Επιτροπή. Τα τυποποιημένα έντυπα προκηρύξεων αποστέλλονται για δημοσίευση είτε ηλεκτρονικά (www.simar.eu), είτε με άλλα μέσα. Το ελάχιστο περιεχόμενο και τα μέσα διαβίβασης των προκηρύξεων αναφέρονται στο Παράρτημα VI του νόμου.

Οι προκηρύξεις που καταρτίζονται και αποστέλλονται με ηλεκτρονικά μέσα δημοσιεύονται το αργότερο πέντε ημέρες μετά την αποστολή τους. Όταν οι προκηρύξεις δεν αποστέλλονται με ηλεκτρονικά μέσα δημοσιεύονται το αργότερο δώδεκα ημέρες μετά την αποστολή τους ή, στην περίπτωση της ταχείας διαδικασίας που αναφέρεται την παράγραφο 8 του άρθρου 61, το αργότερο πέντε ημέρες μετά την αποστολή τους.

Οι προκηρύξεις του διαγωνισμού δημοσιεύονται αναλυτικά στην ελληνική γλώσσα. Αυθεντικό θεωρείται μόνο το κείμενο που δημοσιεύεται στην γλώσσα αυτή. Μια περίληψη των σημαντικότερων στοιχείων κάθε προκήρυξης δημοσιεύεται και στις λοιπές επίσημες γλώσσες. Τα έξοδα δημοσίευσης των προκηρύξεων αυτών από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιβαρύνουν την Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 32 της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ. Οι προκηρύξεις και το περιεχόμενό τους δεν μπορούν να δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο ή να δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή» πριν από την ημερομηνία της αποστολής τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι προκηρύξεις που δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο δεν πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες άλλες από εκείνες που περιέχονται στις προκηρύξεις που αποστέλλονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή» σύμφωνα με το άρθρο 57, αλλά πρέπει να αναφέρουν την ημερομηνία αποστολής της ειδοποίησης που εστάλη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή της δημοσίευσης στο «προφίλ αγοραστή». Οι προκαταρκτικές προκηρύξεις δεν μπορούν να δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή» πριν από την αποστολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή της ειδοποίησης με την οποία ανακοινώνεται η δημοσίευσή τους υπό τη μορφή αυτή. Πρέπει να αναφέρουν την ημερομηνία της εν λόγω αποστολής, ενώ το περιεχόμενο των προκηρύξεων που δεν αποστέλλονται με ηλεκτρονικά μέσα στη μορφή και σύμφωνα με τις λεπτομέρειες διαβίβασης που αναφέρονται στο παράρτημα VI σημείο 3 περιορίζεται σε περίπου 650 λέξεις. Περαιτέρω, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει την ημερομηνία αποστολής των προκηρύξεων, ενώ η βεβαίωση δημοσίευσης, η οποία χορηγείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 32 παράγραφος 8 της Οδηγίας 2009/81, αναφέρει την ημερομηνία της εν λόγω δημοσίευσης και συνιστά απόδειξη πραγματοποίησης της δημοσίευσης.

Άρθρο 60

Δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο

Σύμφωνα με το άρθρο 60, για τις διαγωνιστικές διαδικασίες που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να δημοσιεύει τις σχετικές προκηρύξεις στο ΚΗΜΔΗΣ. Η προκήρυξη δημοσιεύεται και στην ιστοσελίδα του ΗΜΔΗΣΑΤ, ενώ μέχρι την έναρξη λειτουργίας του ΗΜΔΗΣΑΤ κατά το άρθρο 31, η προκήρυξη αναρτάται και στην ιστοσελίδα της αρμόδιας υπηρεσίας της αναθέτουσας αρχής. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί επιπλέον να αναρτά την προκήρυξη σε ελεύθερα προσπελάσιμες από το κοινό υπηρεσίες του ΥΠΕΘΑ, καθώς και να αποστέλλει την προκήρυξη για δημοσίευση στα Επιμελητήρια και σε Επαγγελματικές Ενώσεις ή Συνδέσμους Αμυντικής Βιομηχανίας. Διευκρινίζεται ότι η υποχρέωση δημοσίευσης στον εθνικό τύπο ισχύει παράλληλα με την υποχρέωση δημοσίευσης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω των ορίων που προβλέπονται στο άρθρο 45.

Άρθρο 61

Προθεσμία για την παραλαβή των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών

Στο άρθρο 61 ορίζονται οι προθεσμίες για την παραλαβή των αιτήσεων συμμετοχής και την παραλαβή των προσφορών, με τη διευκρίνιση ότι, κατά τον καθορισμό τους, η

αναθέτουσα αρχή λαμβάνει υπόψη ιδίως τον πολύπλοκο χαρακτήρα της σύμβασης και το χρόνο που απαιτείται για την προετοιμασία τους, χωρίς να παραβιάζει, ωστόσο, τις ελάχιστες προθεσμίες που θέτει το ίδιο άρθρο (παράγραφος 1). Δεδομένου ότι η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων εξοικονομεί χρόνο, προβλέπεται μείωση των ελάχιστων προθεσμιών για την παραλαβή των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής όταν χρησιμοποιούνται τα εν λόγω μέσα, υπό τον όρο όμως ότι αυτά είναι συμβατά με τους ειδικούς τρόπους διαβίβασης που προβλέπονται στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύντηξη των προθεσμιών για την παραλαβή των προσφορών προβλέπεται και στην περίπτωση δημοσίευσης προκαταρκτικής προκήρυξης (παράγραφος 4). Επισημαίνεται ότι, όταν για οποιονδήποτε λόγο, τα έγγραφα της σύμβασης δεν παρασχέθηκαν εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών, οι προθεσμίες παραλαβής των προσφορών παρατείνονται, προκειμένου όλοι οι ενδιαφερόμενοι να λάβουν γνώση όλων των αναγκαίων πληροφοριών (παράγραφος 7). Τέλος, στις περιπτώσεις κλειστής διαδικασίας και διαδικασίας με διαπραγμάτευση με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, όταν επείγοντες λόγοι καθιστούν αδύνατη την τήρηση των ελάχιστων προθεσμιών, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προβλέπει βραχύτερες προθεσμίες για την παραλαβή των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών (παράγραφος 8).

Άρθρο 62

Ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων

Με το άρθρο 62, στο πλαίσιο της ενίσχυσης της διαφάνειας κατά την διενέργεια των διαδικασιών ανάθεσης των συμβάσεων του παρόντος νόμου, εισάγεται ρητή διάταξη περί υποχρέωσης της αναθέτουσας αρχής να ενημερώνει εγγράφως τους υποψηφίους και τους προσφέροντες σχετικά με την πρόοδο της διαδικασίας ανάθεσης (παράγραφος 1). Ειδικότερα, προβλέπεται η ενημέρωση των διαγωνιζομένων σχετικά με τις αποφάσεις της αναθέτουσας αρχής για την ανάθεση της σύμβασης ή την ματαίωση του διαγωνισμού. Περαιτέρω, δίδεται σε κάθε οικονομικό φορέα η δυνατότητα να ζητήσει να πληροφορηθεί με ακρίβεια τους λόγους της τυχόν απόρριψής τους και της προτίμησης της προσφοράς άλλου οικονομικού φορέα (παράγραφος 2). Προβλέπεται ωστόσο, ότι η αναθέτουσα αρχή μπορεί να μην κοινοποιήσει ορισμένες πληροφορίες, εάν η κοινοποίηση αυτή ενδέχεται να εμποδίσει την εφαρμογή του νόμου, να είναι αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον και ιδίως τα συμφέροντα άμυνας ή/και ασφαλείας ή να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα δημοσίων ή ιδιωτικών οικονομικών φορέων ή τις συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ αυτών (παράγραφος 3).

Άρθρο 63

Κανόνες επικοινωνίας

Το άρθρο 63 ρυθμίζει τους κανόνες επικοινωνίας για την ανταλλαγή των πληροφοριών κατά τη διαδικασία σύναψης μιας σύμβασης. Κατ' επιλογή της αναθέτουσας αρχής, οι ανταλλαγές πληροφοριών πραγματοποιούνται ταχυδρομικώς, με φαξ, με ηλεκτρονικά μέσα ή τηλεφωνικώς (παράγραφος 1). Η πρόσβαση στα παραπάνω μέσα και τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την επικοινωνία με ηλεκτρονικά μέσα πρέπει να είναι προσιτά σε όλους τους υποψηφίους οικονομικούς φορείς. Η επικοινωνία, η ανταλλαγή και η αποθήκευση πληροφοριών πραγματοποιούνται κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η ακεραιότητα των δεδομένων και το απόρρητο των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών (παράγραφος 2). Στους μηχανισμούς ηλεκτρονικής διαβίβασης και παραλαβής των προσφορών, καθώς και στους μηχανισμούς ηλεκτρονικής παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής, εφαρμόζονται συγκεκριμένοι κανόνες (παράγραφος 3), ενώ για τη διαβίβαση των αιτήσεων συμμετοχής προβλέπονται επίσης ειδικοί κανόνες στην

παράγραφο 4. Τέλος, με την παράγραφο 5 προβλέπεται ρητά ότι κάθε έγγραφο μέσο αποθήκευσης δεδομένων ή επικοινωνίας μπορεί να αντικαθίσταται από ισοδύναμο ηλεκτρονικό μέσο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Ποιοτική επιλογή – Προεπιλογή υποψηφίων

Άρθρο 64

Έλεγχος της καταλληλότητας των υποψηφίων και επιλογής των συμμετεχόντων και ανάθεση των συμβάσεων

Το κεφάλαιο Ε΄ του δεύτερου μέρους περιλαμβάνει όλες τις ρυθμίσεις και τους κανόνες που συγκροτούν το πλαίσιο ελέγχου της καταλληλότητας και αξιολόγησης των ουσιαστικών προσόντων των οικονομικών φορέων που εκδηλώνουν ενδιαφέρον για την ανάληψη συγκεκριμένης σύμβασης. Ειδικότερα:

Το άρθρο 64 ρυθμίζει το ζήτημα των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής και προεπιλογής. Στο εν λόγω άρθρο αναφέρονται τα κριτήρια που επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν για τον έλεγχο της καταλληλότητας και την αξιολόγηση των ουσιαστικών προσόντων των υποψηφίων κατά το αρχικό στάδιο των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων του παρόντος νόμου. Ειδικότερα, ορίζεται ότι η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτεί ελάχιστα επίπεδα χρηματοοικονομικής και τεχνικής ικανότητας, τα οποία πρέπει να πληρούν οι υποψήφιοι οικονομικοί φορείς. Επιπλέον, προβλέπεται ότι η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να αναφέρει στα έγγραφα της σύμβασης τα κριτήρια επιλογής που θα χρησιμοποιήσει για την επιλογή καθώς και το επίπεδο των ειδικών ικανοτήτων που, κατά περίπτωση, μπορεί να απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς για να τους κάνει δεκτούς στη διαδικασία σύναψης της σύμβασης. Η έκταση και τα ελάχιστα επίπεδα των ικανοτήτων που απαιτούνται για μια συγκεκριμένη σύμβαση πρέπει να συνδέονται με το φυσικό αντικείμενο και το οικονομικό μέγεθος της υπό ανάθεση σύμβασης και να είναι ανάλογα προς αυτό. Περαιτέρω, στην παράγραφο 3 ορίζεται ρητά ότι η αναθέτουσα αρχή μπορεί να περιορίζει τον αριθμό των υποψηφίων, στις κλειστές, στις διαδικασίες διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού καθώς και στον ανταγωνιστικό διάλογο. Η μείωση αυτή του αριθμού των υποψηφίων γίνεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που επισημαίνονται στα έγγραφα της σύμβασης. Σε κάθε περίπτωση, για λόγους διασφάλισης ενός ικανοποιητικού επιπέδου ανταγωνισμού, ο ελάχιστος αριθμός υποψηφίων που προτίθεται να καλέσει δεν μπορεί να είναι κατώτερος από τρεις, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός λύσεων ή κατάλληλων υποψηφίων.

Άρθρο 65

Προσωπική κατάσταση του υποψηφίου ή του προσφέροντος

Το άρθρο 65 του νόμου ρυθμίζει το κομβικό ζήτημα του ελέγχου της προσωπικής κατάστασης των οικονομικών φορέων. Μέσω του άρθρου αυτού εισάγεται ένα σύστημα κανόνων που εξειδικεύει τους υποχρεωτικούς και δυνητικούς λόγους αποκλεισμού. Ειδικότερα:

Με την παράγραφο 1 ορίζονται οι υποχρεωτικοί λόγοι αποκλεισμού, με στόχο να αποφεύγεται η ανάθεση συμβάσεων σε οικονομικούς φορείς που έχουν κριθεί ένοχοι συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση, δωροδοκίας, απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ή αδικημάτων τρομοκρατίας ή συνδεόμενων με την τρομοκρατία, την παιδική εργασία ή άλλες μορφές εμπορίας

ανθρώπων, όπως τα αδικήματα αυτά προσδιορίζονται εννοιολογικά σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα εθνική και ενωσιακή νομοθεσία. Κάθε φορά που απαιτείται, η αναθέτουσα αρχή ζητά από τους οικονομικούς φορείς σχετικά έγγραφα και εάν έχει αμφιβολίες σχετικά με την προσωπική κατάσταση ενός οικονομικού φορέα, μπορεί να ζητήσει τη συνεργασία των αρμόδιων αρχών του ενδιαφερόμενου κράτους-μέλους. Οι εν λόγω οικονομικοί φορείς αποκλείονται, όταν περιέρχεται σε γνώση της αναθέτουσας αρχής απόφαση σχετική με τα προαναφερθέντα αδικήματα.

Με την παράγραφο 3 ορίζονται οι δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού, οι οποίοι επιλέγονται κατά περίπτωση από την αναθέτουσα αρχή και αναφέρονται στην προκήρυξη του διαγωνισμού. Ειδικότερα, κάθε υποψήφιος ή προσφέρων οικονομικός φορέας μπορεί να αποκλεισθεί από τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης συμβάσεων του νόμου όταν: 1) τελεί υπό πτώχευση ή εκκαθάριση, παύση δραστηριοτήτων, αναγκαστική διαχείριση ή πτωχευτικό συμβιβασμό ή σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση ή έχει κινηθεί εις βάρος του μία από τις διαδικασίες αυτές, 2) έχει καταδικασθεί αμετάκλητα για αδίκημα σχετικό με την επαγγελματική του διαγωγή, όπως για παράδειγμα για παράβαση της κείμενης νομοθεσίας σχετικά με την εξαγωγή αμυντικού εξοπλισμού ή/και εξοπλισμού ασφάλειας ή για κάποιο από τα αδικήματα της υπεξαίρεσης, της απάτης, της εκβίασης, της πλαστογραφίας, της ψευδορκίας, της δωροδοκίας και της δόλιας χρεωκοπίας, 3) έχει αποδεδειγμένως διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, όπως για παράδειγμα παραβίαση υποχρεώσεων όσον αφορά στην ασφάλεια των πληροφοριών ή του εφοδιασμού, στο πλαίσιο προηγούμενης σύμβασης, 4) δεν διαθέτει την αξιοπιστία που απαιτείται για τον αποκλεισμό κινδύνων κατά της ασφάλειας του κράτους, 5) δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την πληρωμή των φόρων ή/και την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ή αυτές του ελληνικού δικαίου, 6) είναι ένοχος σοβαρών ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών που ζητούνται από την αναθέτουσα αρχή ως προς τα παραπάνω ή δεν έχει παράσχει τις πληροφορίες αυτές. Επισημαίνεται ότι η παράβαση των διατάξεων του ν. 703/1977 όσον αφορά τις παράνομες συμπράξεις, μπορεί να θεωρηθεί ως αδίκημα το οποίο θίγει την επαγγελματική διαγωγή του οικονομικού φορέα ή ως σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα.

Περαιτέρω, βάσει της διάταξης της περίπτωσης ε' της παραγράφου 3, η αναθέτουσα αρχή έχει το δικαίωμα να προβλέπει στα έγγραφα της σύμβασης ότι αποκλείονται οικονομικοί φορείς εάν η αναθέτουσα αρχή έχει πληροφορίες, κατά περίπτωση προερχόμενες από προστατευμένες πηγές, με τις οποίες διαπιστώνεται ότι η ανάθεση όλης ή μέρους της σύμβασης στον οικονομικό φορέα αυτόν θα συνιστούσε κίνδυνο για τα ουσιώδη συμφέροντα ασφάλειας του κράτους μέλους, λόγω του ότι ο συγκεκριμένος φορέας δεν είναι αρκούντως αξιόπιστος. Τέτοιοι κίνδυνοι θα μπορούσαν να προέρχονται από ορισμένα χαρακτηριστικά των υλικών που παρέχονται από τον υποψήφιο ή από τη μετοχική διάρθρωση του υποψηφίου. Συναφώς με την έννοια των λόγων αποκλεισμού της περίπτωσης γ' της παραγράφου 3, επισημαίνεται ότι η μη τήρηση των εθνικών διατάξεων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (L 303/2000) και της οδηγίας 76/207/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 9ης Φεβρουαρίου 1976, περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας (L 39/1976), η οποία έχει διαπιστωθεί με τελεσίδικη απόφαση ή με απόφαση έχουσα ισοδύναμο αποτέλεσμα, μπορεί να θεωρηθεί ως αδίκημα που θίγει την επαγγελματική ακεραιότητα

του οικονομικού φορέα ή ως σοβαρό παράπτωμα. Ειδική μνεία πρέπει να γίνει στην δυνατότητα αποκλεισμού ενός υποψηφίου λόγω μειωμένης αξιοπιστίας του, όσον αφορά την ασφάλεια εφοδιασμού και πληροφοριών της περίπτωσης δ' της παραγράφου 3. Δεδομένης της ευαισθησίας του αμυντικού τομέα, η αξιοπιστία των οικονομικών φορέων στους οποίους κατακυρώνονται συμβάσεις είναι ζωτικής σημασίας. Η αξιοπιστία αυτή εξαρτάται ιδίως από την ικανότητά τους να πληρούν τις απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής στους τομείς της ασφάλειας του εφοδιασμού και της ασφάλειας των πληροφοριών.

Άρθρο 66

Καταλληλόλητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας

Με το άρθρο 66 καθορίζονται οι κανόνες που ρυθμίζουν τις απαιτήσεις που μπορεί να τίθενται στους υποψηφίους για απόδειξη της επαγγελματικής τους επάρκειας. Ειδικότερα, η αναθέτουσα αρχή διατηρεί την διακριτική ευχέρεια να απαιτήσει από έναν υποψήφιο οικονομικό φορέα να αποδείξει την εγγραφή του σε επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο, οσάκις τούτο προβλέπεται από τη νομοθεσία του κράτους καταγωγής ή εγκατάστασής του. Παράλληλα, τίθενται περιορισμοί ως προς την έκταση των απαιτήσεων της αναθέτουσας αρχής, οι οποίες πρέπει σε κάθε περίπτωση να συνάδουν με τις γενικές αρχές του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως με τις αρχές της ελευθερίας της εγκατάστασης και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, σύμφωνα με τα άρθρα 49 και 56 ΣΛΕΕ. Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι οι κοινοτικοί κανόνες που αφορούν στην αμοιβαία αναγνώριση διπλωμάτων, πτυχίων και άλλων αποδεικτικών τυπικών προσόντων εφαρμόζονται όταν πρέπει να αποδεικνύεται η κατοχή συγκεκριμένων προσόντων προκειμένου να επιτραπεί η συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης συμβάσεων. Τέλος, προβλέπεται ρητώς ότι οι τυχόν απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής σχετικά με την επαγγελματική επάρκεια των υποψηφίων πρέπει να αναφέρονται ρητά στα έγγραφα της σύμβασης.

Άρθρο 67

Οικονομική και χρηματοπιστωτική επάρκεια

Με το άρθρο 67 καθορίζονται τα κριτήρια και οι διατυπώσεις που επιβάλλονται για την τεκμηρίωση της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής επάρκειας των υποψηφίων οικονομικών φορέων. Στην παράγραφο 1 ορίζονται τα δικαιολογητικά που μπορούν να ζητηθούν κατά περίπτωση από τους υποψηφίους, εφόσον υπάρχει ρητή περί τούτου μνεία στα έγγραφα της σύμβασης. Περαιτέρω, με την παράγραφο 2 ορίζεται ρητά ότι ένας οικονομικός φορέας δικαιούται στο πλαίσιο της απόδειξης της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής ικανότητάς του να επικαλεσθεί τις δυνατότητες τρίτων φορέων, ανεξαρτήτως της νομικής φύσης των υφιστάμενων σχέσεων μεταξύ αυτού και των εν λόγω φορέων (παράγραφοι 3 και 4). Τέλος, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαιτερότητας των θεμάτων που σχετίζονται με την χρηματοπιστωτική κατάσταση των οικονομικών φορέων, κρίθηκε σκόπιμο να παρέχεται από τον νόμο ευελιξία όσον αφορά στα απαιτούμενα αποδεικτικά, αν για βάσιμο λόγο δεν είναι δυνατή η προσκόμισή τους (παράγραφος 5).

Άρθρο 68

Τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες

Με το άρθρο 68 του νόμου καθορίζονται τα κριτήρια και οι διατυπώσεις που επιβάλλονται για την τεκμηρίωση της τεχνικής ή επαγγελματικής ικανότητας των υποψηφίων. Στην παράγραφο 2 ορίζονται τα δικαιολογητικά που μπορούν να ζητηθούν κατά περίπτωση από τους υποψηφίους, εφόσον υπάρχει ρητή περί τούτου μνεία στα έγγραφα της σύμβασης. Ιδιαίτερης μνείας χρήζει η περ. ι' της παραγράφου 2, στην οποία, ελλείψει ειδικού καθεστώτος σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ασφάλεια των

πληροφοριών, ορίζεται το επίπεδο τεχνικής ικανότητας που απαιτείται στον τομέα αυτό για τη συμμετοχή υποψηφίων σε διαδικασία ανάθεσης και αντίστοιχα για την αξιολόγηση τους με παραπομπή στο άρθρο 42 περί ασφάλειας πληροφοριών, όπου αναφέρονται ενδεικτικά τα αναγκαία μέτρα και οι απαιτήσεις για την ασφάλεια των πληροφοριών, προς τα οποία οφείλει να συμμορφώνεται ο υποψήφιος. Επιπλέον, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαιτερότητας των διαδικασιών λήψης διαπίστευσης ασφαλείας, ορίζεται ότι η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παράσχει στους διαγωνιζόμενους επιπλέον χρόνο για να αποκτήσουν την απαιτούμενη διαπίστευση, ενώ επίσης προβλέπεται ότι, ακόμη και στις περιπτώσεις όπου υπάρχουν διμερείς συμφωνίες με άλλα κράτη - μέλη για την αμοιβαία αναγνώριση των εθνικών συστημάτων διαπίστευσης ασφαλείας, επιτρέπεται να επαληθεύονται οι ικανότητες οικονομικών φορέων που προέρχονται από αυτά τα κράτη όσον αφορά στην ασφάλεια των πληροφοριών. Αυτή η επαλήθευση πρέπει σε κάθε περίπτωση να διεξάγεται σύμφωνα με τις αρχές της αποφυγής των διακρίσεων, της ίσης μεταχείρισης και της αναλογικότητας. Περαιτέρω, με την παράγραφο 3 ορίζεται ρητά ότι ένας οικονομικός φορέας δικαιούται στο πλαίσιο της απόδειξης της τεχνικής του ικανότητας να επικαλεστεί τις δυνατότητες τρίτων φορέων, ανεξαρτήτως της νομικής φύσης των υφιστάμενων σχέσεων μεταξύ αυτού και των εν λόγω φορέων, ενώ με την παράγραφο 5 προβλέπεται ότι σε περίπτωση που ο οικονομικός φορέας, για βάσιμο λόγο, αδυνατεί να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που ζητεί η αναθέτουσα αρχή, μπορεί να αποδείξει την τεχνική του ικανότητα με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο.

Άρθρο 69

Πρότυπα που εφαρμόζονται από τα συστήματα διαχείρισης ποιότητας

Με το άρθρο 69 εισάγεται ένα σύστημα κανόνων όσον αφορά στις απαιτήσεις που σχετίζονται με τα πρότυπα διαχείρισης ποιότητας. Κάθε φορά που η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τους υποψηφίους την προσκόμιση πιστοποιητικών που έχουν εκδοθεί από ανεξάρτητους εγκεκριμένους οργανισμούς και τα οποία βεβαιώνουν την τήρηση εκ μέρους του υποψηφίου τέτοιων προτύπων, παραπέμπει σε συστήματα διαχείρισης ποιότητας βασιζόμενα στα σχετικά ευρωπαϊκά πρότυπα και πιστοποιούμενα από ανεξάρτητους εγκεκριμένους οργανισμούς σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα για τη διαπίστευση και πιστοποίηση. Επιπλέον, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να αναγνωρίζει ισοδύναμα πιστοποιητικά από ανεξάρτητους εγκεκριμένους οργανισμούς που εδρεύουν σε άλλα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να αποδέχεται και άλλα αποδεικτικά στοιχεία για ισοδύναμα συστήματα διαχείρισης ποιότητας, τα οποία προσκομίζονται από τους υποψηφίους οικονομικούς φορείς.

Άρθρο 70

Πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης

Με το άρθρο 70 εισάγεται ένα σύστημα κανόνων όσον αφορά τις απαιτήσεις που σχετίζονται με τα πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Κάθε φορά που η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τους υποψηφίους την προσκόμιση πιστοποιητικών που έχουν εκδοθεί από ανεξάρτητους εγκεκριμένους οργανισμούς και τα οποία βεβαιώνουν την τήρηση εκ μέρους του υποψηφίου τέτοιων προτύπων, παραπέμπει στο κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και περιβαλλοντικού ελέγχου EMAS (Κανονισμός 761/2001, L 114/2011) ή σε πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης που βασίζονται σε αντίστοιχα ευρωπαϊκά ή διεθνή πρότυπα πιστοποιούμενα από οργανισμούς που λειτουργούν βάσει του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές ή διεθνείς προδιαγραφές όσον αφορά την πιστοποίηση. Επιπλέον, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να αναγνωρίζει ισοδύναμα πιστοποιητικά από ανεξάρτητους εγκεκριμένους οργανισμούς που εδρεύουν σε άλλα

κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να αποδέχεται και άλλα αποδεικτικά στοιχεία για ισοδύναμα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, τα οποία προσκομίζονται από τους υποψηφίους οικονομικούς φορείς.

Άρθρο 71

Συμπληρωματική τεκμηρίωση και πληροφορίες

Με το άρθρο 71 παρέχεται στην αναθέτουσα αρχή η διακριτική ευχέρεια να καλεί τους υποψηφίους να συμπληρώνουν ή να διευκρινίζουν δικαιολογητικά και έγγραφα που υπέβαλαν στο πλαίσιο των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων του παρόντος νόμου. Κατά τον τρόπο αυτόν επιτυγχάνεται η μη απόρριψη από τους διαγωνισμούς οικονομικών φορέων λόγω επουσιωδών ελλείψεων των δικαιολογητικών που υπέβαλαν. Με την ρύθμιση αυτή, παρέχεται η αναγκαία ευελιξία στις αναθέτουσες αρχές, στο πλαίσιο της αρχής της επιείκειας, χωρίς παράλληλα να παραβιάζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης.

Άρθρο 72

Δικαιολογητικά και κανόνες ποιοτικής επιλογής

Το άρθρο 72 αποτελεί ένα άρθρο-οδηγό, στο οποίο γίνεται μία καταγραφή των καταστάσεων που οι υποψήφιοι καλούνται να αποδείξουν ότι πληρούν στο πλαίσιο της συμμετοχής τους στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων του παρόντος νόμου. Πρόκειται για τις ακόλουθες καταστάσεις: νομιμοποίηση, προσωπική κατάσταση, επαγγελματική επάρκεια, χρηματοοικονομική και τεχνική ικανότητα, επίκληση της χρηματοοικονομικής ή τεχνικής ικανότητας τρίτων και ύπαρξη συστήματος διασφάλισης ποιότητας ή/και περιβαλλοντικής διαχείρισης. Τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, καθώς και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά προς απόδειξη ότι αυτά πληρούνται, θα εξειδικεύονται στα έγγραφα της σύμβασης. Εάν ο υποψήφιος αποτελεί κοινοπραξία, θα υποβάλει τα αιτούμενα δικαιολογητικά για κάθε μέλος που συμμετέχει στην κοινοπραξία. Στην περίπτωση αυτή θα υποβάλλεται επίσης δήλωση των μελών της κοινοπραξίας αναφορικά με το ποσοστό συμμετοχής κάθε μέλους στην κοινοπραξία, τον καθορισμό ενός μέλους ως υπεύθυνου για το συντονισμό, τη διοίκηση και την εκπροσώπηση της κοινοπραξίας έναντι της αναθέτουσας αρχής και πράξη του οργάνου διοίκησης κάθε μέλους της κοινοπραξίας, από την οποία να προκύπτει η έγκριση για τη συμμετοχή του μέλους στην κοινοπραξία. Όταν, τέλος, υποβάλλεται αίτηση συμμετοχής από υποψήφιο που δηλώνει ότι θα χρησιμοποιήσει υπεργολάβους για την εκτέλεση της σύμβασης στην περίπτωση που ανακηρυχθεί ανάδοχος, θα προσκομίζονται από τον υποψήφιο για κάθε υπεργολάβο χωριστά τα δικαιολογητικά ποιοτικής επιλογής που θα ζητούνται στα έγγραφα της σύμβασης.

Άρθρο 73

Χρόνος και τρόπος υποβολής δικαιολογητικών

Με το άρθρο 73 ρυθμίζονται βασικά θέματα σχετικά με το χρόνο και τον τρόπο υποβολής των δικαιολογητικών συμμετοχής και κατακύρωσης, ενώ λεπτομέρειες θα εξειδικεύονται στα έγγραφα της εκάστοτε σύμβασης, ανάλογα με το είδος της διαδικασίας ανάθεσης που ακολουθείται. Τα δικαιολογητικά ποιοτικής επιλογής, με εξαίρεση τις εγγυητικές επιστολές, επιτρέπεται να μην υποβάλλονται εκ νέου, εφόσον έχουν κατατεθεί σε προγενέστερο χρόνο στην ίδια υπηρεσία και βρίσκονται ακόμη εν ισχύ. Περί τούτου πρέπει να γίνεται ρητή μνεία στην προσφορά. Ορίζεται επίσης ως βασικός κανόνας ότι τα δικαιολογητικά ποιοτικής επιλογής πρέπει να είναι πρωτότυπα ή επικυρωμένα αντίγραφα. Τα αλλοδαπά έγγραφα πρέπει να είναι επικυρωμένα και επισήμως μεταφρασμένα στην ελληνική γλώσσα. Επισημαίνεται τέλος, ότι μετά την αξιολόγηση των προσφορών ο προσφέρων, στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση (προσωρινός ανάδοχος) θα υποβάλει τα δικαιολογητικά κατακύρωσης, όπως αυτά εξειδικεύονται στα έγγραφα της

εκάστοτε σύμβασης καθώς και τα δικαιολογητικά που δεν είχε καταθέσει κατά την διαδικασία ποιοτικής επιλογής στην περίπτωση που είχε υποβάλει ΕΕΕΣ /ΤΕΥΔ. Εάν κατά τον έλεγχο των δικαιολογητικών του προσωρινού αναδόχου διαπιστωθεί ότι αυτός ή οι υπεργολάβοι του, υπέβαλαν ψευδείς ή ανακριβείς δηλώσεις και στοιχεία κατά τη συμμετοχή τους στον διαγωνισμό, απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου, καταπίπτει υπέρ του δημοσίου η εγγύηση συμμετοχής του και επιπλέον εξετάζεται ο αποκλεισμός του από τους διαγωνισμούς και τις συμβάσεις του ΥΠΕΘΑ από ένα (1) έως τρία (3) έτη. Η διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 3 του ν. 2690/1999 «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας» (Α' 99), όπως εκάστοτε ισχύει, περί αυτεπάγγελτης αναζήτησης δικαιολογητικών, δεν τυγχάνει εφαρμογής στις διαδικασίες για τη σύναψη συμβάσεων του νόμου.

Άρθρο 74

Αποσφράγιση, έλεγχος και αξιολόγηση των δικαιολογητικών ποιοτικής επιλογής

Το άρθρο 74 αποσκοπεί στην ρύθμιση της διαδικασίας αποσφράγισης και ελέγχου των αιτήσεων συμμετοχής. Καθορίζονται τα βασικά διαδοχικά βήματα που πρέπει να ακολουθήσουν τα όργανα διενέργειας του διαγωνισμού και το ελάχιστο πλαίσιο των διαδικαστικών κανόνων που υποχρεούνται να τηρήσουν. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι μετά την αποσφράγιση των αιτήσεων συμμετοχής η Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού προβαίνει στον έλεγχο καταλληλότητας των υποψηφίων (ποιοτική επιλογή) και στην αξιολόγηση των ουσιαστικών προσόντων αυτών, βάσει της προσωπικής κατάστασης, της επαγγελματικής επάρκειας και της χρηματοοικονομικής/τεχνικής ικανότητας και κατατάσσει τους υποψηφίους κατά φθίνουσα σειρά κατάταξης, σύμφωνα με τη βαθμολογία που έλαβε έκαστος εξ αυτών κατά την διαδικασία προεπιλογής. Επίσης, διευκρινίζεται ότι η αποσφράγιση γίνεται δημόσια και κατοχυρώνεται η πρόσβαση των υποψηφίων στα στοιχεία που υπέβαλαν οι συνυποψήφιοί τους. Τέλος, προβλέπεται η συνέχιση της διαδικασίας στο επόμενο στάδιο, μέσω της αποστολής πρόσκλησης προς τους προεπιλεγέντες υποψηφίους για την α) υποβολή προσφοράς, εάν εφαρμόζεται η κλειστή διαδικασία, β) συμμετοχή στον διάλογο, εάν εφαρμόζεται η διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου ή γ) συμμετοχή σε διαπραγμάτευση, εάν εφαρμόζεται η διαδικασία της διαπραγμάτευσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Αξιολόγηση προσφορών

Άρθρο 75

Πρόσκληση υποβολής προσφορών και συμμετοχής σε διαπραγμάτευση ή σε ανταγωνιστικό διάλογο

Στο άρθρο 75 περιγράφεται η διαδικασία πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής προς τους προεπιλεγέντες υποψηφίους για συμμετοχή στη β' φάση των διαγωνιστικών διαδικασιών σύναψης συμβάσεων.

Άρθρο 76

Σύνταξη προσφορών

Το άρθρο 76 εισάγει βασικούς κανόνες σχετικά με τη σύνταξη των προσφορών. Στην παράγραφο 1 καθορίζεται το ελάχιστο περιεχόμενο των προσφορών και προβλέπεται ότι το πλήρες περιεχόμενο αυτών θα καθορίζεται από την αναθέτουσα αρχή στα έγγραφα της σύμβασης. Στις παραγράφους 2 έως 5 τίθενται ορισμένοι ειδικοί κανόνες ως προς την σύνταξη των προσφορών, όπως η υποχρεωτική υποβολή τους σε ευρώ, η απαγόρευση αιρέσεων και επιφυλάξεων, ο τρόπος επιβολής κρατήσεων και η κατ' αρχήν απαγόρευση προσθήκης όρων περί αναπροσαρμογής του τιμήματος επί ποινή απόρριψης

της προσφοράς ως απαραίτητης. Όρος αναπροσαρμογής της τιμής δύναται να γίνει δεκτός μόνο εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης και εφόσον πληρούνται οι ειδικότερες προϋποθέσεις του άρθρου αυτού. Με τις παραγράφους 6 έως 8 ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την υποβολή προσφοράς από κοινοπραξίες. Τέλος, στην παράγραφο 9 προβλέπεται ότι διευκρινίσεις μετά την κατάθεση της προσφοράς δίνονται μόνον όταν ζητούνται από το αρμόδιο συλλογικό όργανο, υπό τον όρο ότι τηρείται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και ότι οι διευκρινίσεις που παρέχονται δεν μεταβάλουν ουσιωδώς το περιεχόμενο της προσφοράς ή το αντικείμενο της σύμβασης.

Άρθρο 77

Εναλλακτικές προσφορές

Με το άρθρο 77 προβλέπεται μία από τις βασικές καινοτομίες της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί δημοσίων συμβάσεων, η ρύθμιση του ζητήματος των εναλλακτικών προσφορών. Με την πρόβλεψη περί εναλλακτικών προσφορών ενθαρρύνεται η καινοτομία και η διαφοροποίηση των τεχνικών λύσεων, προς όφελος τόσο των αναθετουσών αρχών, όσο και του ιδιωτικού τομέα. Ιδιαίτερα στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας, η δυνατότητα υποβολής εναλλακτικών προσφορών αποκτά βαρύνουσα σημασία σε περιπτώσεις συμβάσεων που επιδέχονται διαφόρων μορφών λύσεις με εξαιρετικά προηγμένα τεχνολογικά χαρακτηριστικά. Προς τον σκοπό αυτό, ορίζεται ρητά ότι, όταν ως κριτήριο ανάθεσης έχει επιλεγεί η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, η αναθέτουσα αρχή μπορεί με την προκήρυξη του διαγωνισμού να επιτρέπει στους οικονομικούς φορείς να υποβάλλουν εναλλακτικές προσφορές, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που τάσσει το εν λόγω άρθρο και τα ειδικότερα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης.

Άρθρο 78

Εγγύηση συμμετοχής

Το άρθρο 78 του νόμου έχει ως αντικειμενικό σκοπό την καθιέρωση ενός ευέλικτου σχήματος παροχής εγγυήσεων συμμετοχής στο πλαίσιο της γενικότερης ευρωπαϊκής πολιτικής εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών των κ-μ για τις δημόσιες συμβάσεις στους τομείς της άμυνας και ασφάλειας προς την κατεύθυνση της σταδιακής διαμόρφωσης ενός θεσμικού πλαισίου που θα προωθεί, μεταξύ άλλων, την ευρύτερη συμμετοχή των δημοσίων και ιδιωτικών φορέων που δραστηριοποιούνται στον καίριο αυτό τομέα της οικονομίας και ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες, λόγω της χαμηλής ρευστότητας και του μικρού οικονομικού κύκλου εργασιών που διαθέτουν, δυσκολεύονται ιδιαίτερα να ανταποκριθούν στο υψηλό λειτουργικό κόστος που απαιτεί η διατήρηση των εγγυητικών επιστολών του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου. Ειδικότερα, στην παράγραφο 1 ορίζεται το ανώτατο ύψος της εγγύησης συμμετοχής που επιτρέπεται να ζητά η αναθέτουσα αρχή κατά τη διαδικασία ανάθεσης. Η παράγραφος 2 προσδιορίζει τον τρόπο υπολογισμού της εγγύησης συμμετοχής στην περίπτωση τμηματικής υποβολής προσφοράς υποψηφίου, ενώ η παράγραφος 3 διευκρινίζει ότι η εγγύηση αυτή καλύπτει όλα τα μέλη ένωσης προσώπων οικονομικών φορέων που υποβάλλουν προσφορά. Η παράγραφος 4 καθορίζει το χρόνο ισχύος της εγγύησης συμμετοχής και τη δυνατότητα παράτασης της διάρκειας ισχύος αυτής, σε σχέση πάντα με το χρόνο ισχύος της προσφοράς κάθε υποψηφίου. Με την παράγραφο 5 καθιερώνεται η προαιρετική χρήση εγγύησης συμμετοχής σε συμφωνίες-πλαίσιο. Πρόκειται για ρύθμιση που είναι σύμφωνη και με την ισχύουσα νομοθεσία για τις εν γένει δημόσιες συμβάσεις του ν.4412/2016 και αιτιολογείται από το γεγονός ότι η συμφωνία-πλαίσιο δεν δημιουργεί από μόνη της

υποχρέωση για εκτέλεση της σύμβασης, η οποία επέρχεται με τη σύναψη των εκτελεστικών συμβάσεων της συμφωνίας-πλαίσιο.

Οι παράγραφοι 6 και 7 ρυθμίζουν τα θέματα κατάπτωσης και επιστροφής στον ανάδοχο και στους λοιπούς συμμετέχοντες των εγγυήσεων συμμετοχής τους στο διαγωνισμό. Η παράγραφος 8 καθορίζει τους όρους επιστροφής της εγγύησης συμμετοχής στους συμμετέχοντες για τα προηγούμενα της κατακύρωσης στάδια. Τέλος, η παράγραφος 9 παραπέμπει για επιμέρους θέματα έκδοσης και περιεχομένου των εγγυητικών επιστολών συμμετοχής στις παραγράφους 12 (εδάφια α', β' και γ') και 13 έως 15 του άρθρου 108, το οποίο ρυθμίζει ζητήματα σχετικά με τις εγγυήσεις - εξασφαλίσεις που παρέχονται κατά το στάδιο ανάθεσης και εκτέλεσης μιας σύμβασης. Σημειώνεται ότι δεν ισχύει για την εγγύηση συμμετοχής η πρόβλεψη του τέταρτου εδαφίου της παραγράφου 12 του άρθρου 108, δηλαδή δεν επιτρέπεται στην αναθέτουσα αρχή, ούτε κατ' εξαίρεση, να δέχεται εταιρικές εγγυητικές επιστολές συμμετοχής, έστω και εάν οι εταιρείες που τις εκδίδουν διαθέτουν πιστοληπτική ικανότητα, πιστοποιημένη από διεθνείς οίκους αξιολόγησης αναγνωρισμένους από το ελληνικό δημόσιο.

Άρθρο 79

Προέλευση και κατασκευή προϊόντων στις συμβάσεις προμηθειών

Με το άρθρο 79 τίθενται οι κανόνες που εφαρμόζονται σε σχέση με την κατασκευή, και προέλευση των υλικών στις συμβάσεις προμηθειών που ανατίθενται βάσει των διατάξεων του νόμου.

Άρθρο 80

Υποβολή προσφορών

Στο άρθρο 80 ρυθμίζεται η διαδικασία υποβολής των προσφορών. Προβλέπεται η κατ' αρχήν υποβολή της προσφοράς στην ελληνική γλώσσα ενώ τα τεχνικά εγχειρίδια και φυλλάδια που συνοδεύουν τις προσφορές μπορεί να υποβάλλονται στην αγγλική γλώσσα (παράγραφος 1) και περιγράφονται οι διαδικαστικές λεπτομέρειες υποβολής των προσφορών (παράγραφος 2). Ορίζεται ρητά ότι προσφορές που δεν πληρούν τα οριζόμενα στις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 δεν λαμβάνονται υπόψη (παράγραφος 3). Διευκρινίζεται, περαιτέρω, ότι οι προσφορές που υποβάλλονται ή περιέρχονται στην αναθέτουσα αρχή πριν από την διενέργεια του διαγωνισμού δεν αποσφραγίζονται αλλά παραδίδονται στην Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού, προκειμένου να αποσφραγιστούν μαζί με τις άλλες που κατατέθηκαν (παράγραφος 4) και ότι οι εκπρόθεσμες προσφορές επιστρέφονται στους οικονομικούς φορείς χωρίς να αποσφραγιστούν (παράγραφος 5).

Άρθρο 81

Χρόνος ισχύος προσφορών

Με το άρθρο 81 ρυθμίζεται το ζήτημα του χρόνου ισχύος των προσφορών. Προβλέπεται ότι οι προσφορές ισχύουν και δεσμεύουν τους οικονομικούς φορείς κατ' ελάχιστον για το χρονικό διάστημα που καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης ενώ ταυτόχρονα παρέχεται η δυνατότητα παράτασης του χρόνου ισχύος των προσφορών πριν την λήξη τους με συνεπαγόμενη παράταση της αντίστοιχης εγγύησης συμμετοχής, εφόσον τούτο κριθεί απαραίτητο από τις περιστάσεις. Καθορίζονται επίσης οι συνέπειες της λήξης της χρονικής διάρκειας ισχύος των προσφορών, καθώς και της υποβολής προσφοράς με βραχύτερη χρονική διάρκεια από την απαιτούμενη.

Άρθρο 82

Αποσφράγιση, έλεγχος και αξιολόγηση προσφορών

Με το άρθρο 82 ρυθμίζεται η διαδικασία αποσφράγισης και ελέγχου των προσφορών. Ειδικότερα, καταγράφονται τα σχετικά στάδια αποσφράγισης των τεχνικών (παράγραφοι 1-2) και των οικονομικών (παράγραφος 3) προσφορών και ότι η διαδικασία ολοκληρώνεται με τη έκδοση απόφασης της αναθέτουσας αρχής για την ανάδειξη του προσωρινού αναδόχου (παράγραφος 7). Επιπλέον, καθορίζεται η βασική διαδικασία που ακολουθούν τα αρμόδια συλλογικά όργανα για την αξιολόγηση των προσφορών αλλά και η ειδική διαδικασία για την περίπτωση ισοδύναμων προσφορών.

Άρθρο 83

Κριτήρια ανάθεσης

Με το άρθρο 83 καθορίζονται τα κριτήρια ανάθεσης των συμβάσεων. Η ανάθεση της σύμβασης θα πρέπει να πραγματοποιείται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που εξασφαλίζουν την τήρηση των αρχών της διαφάνειας, της αποφυγής των διακρίσεων και της ίσης μεταχείρισης και εγγυώνται την αξιολόγηση των προσφορών υπό συνθήκες αντικειμενικότητας και πραγματικού ανταγωνισμού. Για το λόγο αυτό προκρίθηκε η εφαρμογή δύο μόνο κριτηρίων ανάθεσης, της «χαμηλότερης τιμής» και της «πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς». Προκειμένου να εξασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης κατά την ανάθεση συμβάσεως, θεσπίζεται η υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να ενημερώνει όλους τους οικονομικούς φορείς σχετικά με τα κριτήρια και τις μεθόδους που εφαρμόζονται για τον εντοπισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς. Στο πλαίσιο αυτό, η αναθέτουσα υποχρεούται να αναφέρει τα κριτήρια προσδιορισμού της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς καθώς και τη σχετική στάθμιση καθενός από τα εν λόγω κριτήρια στα έγγραφα της σύμβασης, ώστε οι υποψήφιοι να τα γνωρίζουν κατά την κατάρτιση των προσφορών τους. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παρεκκλίνει από την υποχρέωση να αναφέρει τη στάθμιση των σχετικών κριτηρίων σε ειδικώς αιτιολογημένες περιπτώσεις, εφόσον η στάθμιση αυτή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί εκ των προτέρων, λόγω ιδίως της πολυπλοκότητας της σύμβασης. Στις περιπτώσεις αυτές τα κριτήρια αναφέρονται απλώς κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητάς.

Προς τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να καθορίζει τα οικονομικά και ποιοτικά κριτήρια τα οποία, στο σύνολό τους, θα πρέπει να επιτρέπουν τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς από την αναθέτουσα αρχή. Ο καθορισμός αυτών των κριτηρίων είναι συνάρτηση του αντικειμένου της σύμβασης, στο μέτρο που τα κριτήρια αυτά πρέπει να επιτρέπουν την αξιολόγηση του επιπέδου επίδοσης που παρουσιάζεται από κάθε προσφορά σε σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης, όπως αυτό ορίζεται στις τεχνικές προδιαγραφές, καθώς και τη μέτρηση της σχέσης ποιότητας/τιμής κάθε προσφοράς. Κατά τον τρόπο αυτόν παρέχεται στην αναθέτουσα αρχή η δυνατότητα να αξιολογήσει κατά την ανάθεση της σύμβασης, πέραν της τιμής και άλλες πτυχές της προσφοράς, όπως ενδεικτικά: η ποιότητα, η τεχνική αξία, ο λειτουργικός χαρακτήρας, τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, το κόστος λειτουργίας, το κόστος καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής, η αποδοτικότητα, η εξυπηρέτηση μετά την πώληση και η τεχνική συνδρομή, η ημερομηνία παράδοσης και η προθεσμία παράδοσης ή εκτέλεσης, η ασφάλεια του εφοδιασμού, η διαλειτουργικότητα και τα επιχειρησιακά χαρακτηριστικά, καθώς και κάθε άλλη παράμετρο που συνδέεται με το αντικείμενο της σύμβασης.

Άρθρο 84

Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές

Με το άρθρο 84 του νόμου επιβάλλεται στην αναθέτουσα αρχή, πριν απορρίψει μία προσφορά ως υπερβολικά χαμηλή σε σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης, να παράσχει

στον οικονομικό φορέα τη δυνατότητα να αιτιολογήσει το ύψος της προσφοράς του και αναφέρονται ενδεικτικά λόγοι που μπορούν να χρησιμεύσουν για την αιτιολόγηση μίας προσφοράς που χαρακτηρίστηκε κατ' αρχήν ως ασυνήθιστα χαμηλή, ενώ στην παράγραφο 2 ορίζεται ότι η αναθέτουσα αρχή ελέγχει σε συνεννόηση με τον προσφέροντα τη σύνθεση της προσφοράς βάσει των δικαιολογητικών που κατατέθηκαν. Στην παράγραφο 3 ορίζεται ότι οσάκις μία προσφορά θεωρηθεί υπερβολικά χαμηλή λόγω κρατικής ενίσχυσης, ο οικονομικός φορέας δικαιούται να αποδείξει στην αναθέτουσα αρχή ότι η εν λόγω ενίσχυση χορηγήθηκε νομίμως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Κατακύρωση διαγωνισμού – Κατάρτιση σύμβασης

Άρθρο 85

Ανακήρυξη προσωρινού αναδόχου

Με το άρθρο 85 καθορίζεται η διαδικασία ανακοίνωσης της κατακύρωσης της σύμβασης. Προβλέπεται η διαδικασία και η προθεσμία κοινοποίησης της σχετικής ανακοίνωσης στον προσωρινό ανάδοχο και τάσσεται σε αυτόν εικοσαήμερη προθεσμία για να καταθέσει τα δικαιολογητικά κατακύρωσης και εν συνεχεία να προσέλθει προς υπογραφή της σύμβασης. Προβλέπεται επίσης η διαδικασία που ακολουθείται στην περίπτωση μη προσέλευσης του προσωρινού αναδόχου ή μη προσκόμισης νομίμως και εμπροθέσμως των απαιτούμενων δικαιολογητικών και ορίζεται ότι αν κανένας από τους διαγωνιζόμενους δεν προσκομίζει, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις των παρ. 2 και 3 του παρόντος άρθρου, ένα ή περισσότερα από τα έγγραφα και δικαιολογητικά που απαιτούνται από αυτές, ο διαγωνισμός ματαιώνεται.

Άρθρο 86

Χρόνος συνδρομής όρων συμμετοχής - Οψιγενείς μεταβολές

Στο άρθρο 86 ορίζεται ότι το δικαίωμα συμμετοχής και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής, κρίνονται κατά την υποβολή της αίτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος ή της προσφοράς, κατά την υποβολή των δικαιολογητικών του άρθρου 72, και την σύναψη της σύμβασης κατά το άρθρο 89. Επιπλέον, προβλέπεται η δυνατότητα μη κατάπτωσης της εγγυητικής επιστολής του προσφέροντος εφόσον μεσολαβήσουν γεγονότα που μετέβαλαν καταστάσεις, με αποτέλεσμα να μην πληρούνται πλέον τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, εφόσον τα γεγονότα αυτά επήλθαν ή έλαβε ο προσφέρων γνώση αυτών μετά την υποβολή της υπεύθυνης δήλωσης, ενημέρωσε σχετικά την αναθέτουσα αρχή εγκαίρως και σε κάθε περίπτωση πριν από την κοινοποίηση της έγγραφης ειδοποίησης για προσκόμιση των δικαιολογητικών κατακύρωσης. Η διάταξη αυτή αποσκοπεί στην μη επιβολή της κύρωσης κατάπτωσης της εγγυητικής επιστολής σε προσφέροντες, οι οποίοι, αν και ήταν επιμελείς και φερέγγυοι κατά την ημερομηνία υποβολής της προσφοράς τους, απώλεσαν την ιδιότητα αυτή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ανάθεσης ή εμφιλοχώρησαν στο πρόσωπό τους περιστάσεις που δεν μπορούσαν να προβλεφθούν ή αποφευχθούν. Στο μέτρο λοιπόν που ενημέρωσαν αμελλητί την αναθέτουσα αρχή για την εν λόγω μεταβολή, υπό το πρίσμα της αρχής της χρηστής διοίκησης θα ήταν ανεπιεικές, δυσανάλογο και πέραν του σκοπού της αποτροπής της παρελκυστικής συμμετοχής σε διαδικασία ανάθεσης η επιβολή σε αυτούς της κατάπτωσης της εγγύησης συμμετοχής, λαμβάνοντας υπόψη και τη δυσμενή οικονομική συγκυρία.

Άρθρο 87

Κατάρτιση σχεδίου σύμβασης

Στο άρθρο αυτό προβλέπεται η κατάρτιση του σχεδίου σύμβασης με βάση τα έγγραφα της σύμβασης, μετά την έκδοση απόφασης της αναθέτουσας αρχής για την ανάδειξη του προσωρινού αναδόχου και τον έλεγχο των δικαιολογητικών του σύμφωνα με το άρθρο 85. Σε αυτό περιέχονται οι όροι εκτέλεσής της, όπως περιγράφονται στα έγγραφα της σύμβασης και στην προσφορά του προσωρινού αναδόχου.

Άρθρο 88

Κατακύρωση σύμβασης

Με το άρθρο 88 καθορίζεται η διαδικασία και οι λεπτομέρειες της κατακύρωσης της σύμβασης (παράγραφοι 1 και 2) και επιπλέον καθορίζεται το περιεχόμενο της κατακυρωτικής απόφασης (παράγραφοι 3 και 4). Τέλος ορίζεται ότι η απόφαση: α) για την έγκριση ή μη των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού β) για την κατακύρωση ή μη της σύμβασης και γ) για την έγκριση ή μη της αντίστοιχης δαπάνης λαμβάνεται, για ποσό άνω των τριάντα εκατομμυρίων ευρώ από το ΚΥΣΕΑ, μετά από γνώμη της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής και εισήγηση του Υπουργού Εθνικής Αμυνας. Για συμβάσεις μικρότερης οικονομικής αξίας, ορίζεται ότι είναι δυνατόν να εφαρμόζεται το προηγούμενο εδάφιο κατά την κρίση του ΥΕΘΑ, διαφορετικά η απόφαση λαμβάνεται από τον έχοντα την οικονομική εξουσία-(παράγραφος 3), μετά από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου.

Άρθρο 89

Ανακοίνωση κατακύρωσης – Υπογραφή σύμβασης

Με το άρθρο 89 καθορίζεται η διαδικασία ανακοίνωσης της κατακύρωσης της σύμβασης. Προβλέπεται η διαδικασία και η προθεσμία κοινοποίησης της σχετικής ανακοίνωσης στον προσωρινό ανάδοχο και τάσσεται σε αυτόν εικοσαήμερη προθεσμία για να καταθέσει τα έγγραφα που ορίζονται στην κατακυρωτική απόφαση και εν συνεχεία να προσέλθει προς υπογραφή της σύμβασης. Καθορίζεται επίσης η διαδικασία που ακολουθείται στην περίπτωση μη προσέλευσης του προσωρινού αναδόχου και ορίζεται ότι αν κανένας από τους διαγωνιζόμενους δεν προσκομίζει, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις των προηγούμενων παραγράφων του παρόντος άρθρου, ένα ή περισσότερα από τα έγγραφα και δικαιολογητικά που απαιτούνται από αυτές, ο διαγωνισμός ματαιώνεται.

Άρθρο 90

Ματαίωση διαδικασίας

Στο άρθρο 90 προς τον σκοπό της επίτευξης ασφάλειας δικαίου και της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος, παρέχεται εξαντλητική απαρίθμηση των περιπτώσεων στις οποίες λαμβάνει χώρα ματαίωση της διαδικασίας ανάθεσης και πάντοτε με ειδικώς αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής, μετά από γνώμη του αρμοδίου οργάνου.

Άρθρο 91

Πρακτικό σύναψης σύμβασης

Το άρθρο 91, με γνώμονα την καταπολέμηση φαινομένων αδιαφάνειας και χρήσης αθέμιτων πρακτικών κατά την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, εισάγει ρητή υποχρέωση της αναθέτουσα αρχής για την καταγραφή όλων των πτυχών μίας διαδικασίας ανάθεσης, προκειμένου να επιβεβαιώνεται ότι η διαδικασία ανάθεσης έγινε με τρόπο διαφανή και χωρίς διακρίσεις. Προς τον σκοπό αυτό, με την παράγραφο 1 προβλέπεται ρητά ότι για κάθε σύμβαση και κάθε συμφωνία-πλαίσιο η αναθέτουσα αρχή συντάσσει Πρακτικό Σύναψης Σύμβασης, το οποίο περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τα στοιχεία α) έως ι) της παραγράφου αυτής. Επιπλέον, στην παράγραφο 2 ορίζεται ότι η αναθέτουσα αρχή λαμβάνει τα ενδεδειγμένα μέτρα για την τεκμηρίωση της διεξαγωγής της διαδικασίας

ανάθεσης που διενεργείται με ηλεκτρονικά μέσα, ιδίως όσον αφορά στην ασφάλεια και ακεραιότητα των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν σε ηλεκτρονική μορφή. Τέλος, εισάγεται η υποχρέωση κοινοποίησης του πρακτικού της παραγράφου 1 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατόπιν αιτήματός της (παράγραφος 3).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

Έννομη προστασία

Άρθρο 92

Πεδίο εφαρμογής – Αρμόδιο δικαστήριο

Οι διαφορές που αναφύονται κατά τη διαδικασία που προηγείται της σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών, υπηρεσιών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας διέπονται από τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου. Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του παρόντος νόμου και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από παράβαση των κανόνων του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή των διατάξεων του παρόντος, δικαιούται να ζητήσει, κατά τα οριζόμενα ειδικότερα στα επόμενα άρθρα, προσωρινή δικαστική προστασία, ακύρωση της παράνομης πράξης της αναθέτουσας αρχής ή της υπογραφείσας σύμβασης και επιδίκαση αποζημίωσης. Περαιτέρω, αρμόδιο δικαστήριο για τις διαφορές που αναφύονται στο πλαίσιο συμβάσεων του Πρώτου Κεφαλαίου του Μέρους Πέμπτου είναι το Συμβούλιο της Επικρατείας. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος Κεφαλαίου, για την εκδίκαση των διαφορών αυτών εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του π.δ. 18/1989 (ΦΕΚ Α΄ 8). Επιπλέον, αρμόδιο δικαστήριο για τις διαφορές που αναφύονται στο πλαίσιο συμβάσεων του Δεύτερου Κεφαλαίου του Μέρους Πέμπτου είναι το Διοικητικό Εφετείο της έδρας της αναθέτουσας αρχής, με τριμελή σύνθεση, το οποίο αποφαινεται αμετάκλητα. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος Κεφαλαίου, για την εκδίκαση των διαφορών αυτών εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του π.δ. 18/1989. Αιτήσεις προσωρινής προστασίας εκδικάζονται από τον Πρόεδρο Εφετών του οικείου Διοικητικού Εφετείου ή από τον Εφέτη που αυτός ορίζει. Σε περίπτωση ιδιαίτερης σπουδαιότητας της υπόθεσης, ο ανωτέρω Πρόεδρος ή Εφέτης μπορεί να εισάγει την αίτηση σε τριμελές συμβούλιο του δικαστηρίου, στο οποίο προεδρεύει ο Πρόεδρος Εφετών και μετέχει ο Εφέτης ως εισηγητής. Τέλος, οι αγωγές αποζημίωσης του άρθρου 97 εκδικάζονται από τα δικαστήρια που είναι αρμόδια κατά τις γενικές διατάξεις.

Άρθρο 93

Προδικαστική προσφυγή

Στο άρθρο 93 προβλέπεται η υποχρεωτική άσκηση προδικαστικής προσφυγής ενώπιον της αναθέτουσας αρχής πριν από την άσκηση αίτησης ασφαλιστικών μέτρων. Στην προσφυγή πρέπει να προσδιορίζονται με ειδικό τρόπο οι νομικές και πραγματικές αιτιάσεις που δικαιολογούν το αίτημα. Με την παράγραφο 1, η προθεσμία άσκησης της προσφυγής ορίζεται σε δέκα ημέρες, αφότου ο ενδιαφερόμενος έλαβε πλήρη γνώση της πράξης που βλάπτει τα συμφέροντα του. Η προθεσμία αυτή τηρείται σε κάθε περίπτωση πριν από τη σύναψη της σύμβασης και έτσι υλοποιείται η επιταγή της παραγράφου 2 του άρθρου 93 της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ, περί υποχρέωσης της αναθέτουσας αρχής να αναμείνει για χρονικό διάστημα 10 ημερών (standstill period), από την κοινοποίηση της απόφασης στον οικονομικό φορέα για την ανάθεση της σύμβασης μέχρι τη σύναψη της σύμβασης. Σύμφωνα με την παράγραφο 3, η πράξη της αναθέτουσας αρχής και κάθε στοιχείο της αιτιολογίας της μπορεί να αποστέλλεται στον οικονομικό φορέα με τηλεομοιοτυπία ή ηλεκτρονικό μέσο. Σύμφωνα με την παράγραφο 4 η προδικαστική προσφυγή μπορεί να αποστέλλεται στην αναθέτουσα αρχή με τηλεομοιοτυπία ή ηλεκτρονικό μέσο,

πρέπει ωστόσο να επιβεβαιώνεται με έγγραφη κατάθεση ή αποστολή με το ταχυδρομείο εντός πέντε ημερών από την λήξη της προθεσμίας υποβολής της. Η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής, καθώς και η άσκηση αυτής, συνεπάγονται την άμεση αναστολή της δυνατότητας σύναψης της σύμβασης, κατά την παράγραφο 5. Η αναστολή δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που ορίζονται στην παράγραφο 6, δηλαδή α) σε συμβάσεις για τις οποίες δεν απαιτείται υποχρεωτική δημοσίευση προκήρυξης, β) όταν μόνος προσφέρων είναι εκείνος στον οποίον ανατίθεται η σύμβαση και δεν υπάρχουν ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι και γ) σε συμβάσεις που συνάπτονται με βάση συμφωνία-πλαίσιο.

Σύμφωνα με την παράγραφο 7, η προδικαστική προσφυγή κοινοποιείται με φροντίδα του προσφεύγοντος σε κάθε θιγόμενο από την ολική ή μερική αποδοχή της προσφυγής, αν όμως η προσφυγή απορριφθεί ρητά ή σιωπηρά, η τυχόν παράλειψη κοινοποίησης δεν συνεπάγεται το απαράδεκτο της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων. Η παράγραφος 8 ορίζει ότι η απόφαση επί της προδικαστικής προσφυγής, εφόσον θίγει τα συμφέροντα άλλων ενδιαφερομένων, δεν προσβάλλεται με νέα προδικαστική προσφυγή, αλλά απευθείας με αίτηση ασφαλιστικών μέτρων. Περαιτέρω, με την παράγραφο 9 καθορίζεται ότι η προδικαστική προσφυγή ασκείται ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, η οποία διασφαλίζει επαρκή βαθμό εμπιστευτικότητας των διαβαθμισμένων πληροφοριών, που περιέχονται στους φακέλους που διαβιβάζονται από τους ενδιαφερόμενους. Η παράγραφος 10 ορίζει ότι η προθεσμία έκδοσης απόφασης επί της προδικαστικής προσφυγής είναι δεκαπενθήμερη. Η πάροδος της προθεσμίας τεκμαίρεται μεν ως απόρριψη της, άρχεται συνεπώς η προθεσμία άσκησης ασφαλιστικών μέτρων, μπορεί όμως η αναθέτουσα αρχή, να εκδώσει απόφαση επί της προσφυγής μέχρι και την προτεραία της πρώτης δικάσιμους της εν τω μεταξύ ασκηθείσας αίτησης ασφαλιστικών μέτρων και στην περίπτωση αυτή η σχετική δίκη αντίστοιχα καταργείται. Εξάλλου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παραθέσει, με το έγγραφο των απόψεών της προς το δικαστήριο, συμπληρωματική αιτιολογία στην πράξη, η οποία μπορεί να προσβληθεί με την αίτηση των ασφαλιστικών μέτρων. Η προθεσμία της συμπλήρωσης ορίζεται σε έξι μέρες πριν την αρχική ή μετά από αναβολή δικάσιμο της αίτησης. Εφόσον το σχετικό έγγραφο περιέλθει στο δικαστήριο μετά τη λήξη της προθεσμίας, τούτο δεν υποχρεούται σε αναβολή και στην περίπτωση συζήτησης η συμπληρωματική αιτιολογία δεν λαμβάνεται υπόψη.

Κατά την παράγραφο 11, το δικαστήριο, κατά την εκδίκαση της αίτησης και μετά από εκτίμηση των περιστάσεων, μπορεί να επιβάλλει χρηματική κύρωση στην αναθέτουσα αρχή, αν κρίνει ότι η παράλειψη αιτιολόγησης της προβαλλόμενης πράξης ή η καθυστερημένη συμπλήρωσή της, καθιστά ιδιαίτερος δυσχερή την ουσιαστική παροχή δικαστικής προστασίας. Το ποσό της κύρωσης μπορεί να κυμανθεί μεταξύ 500 και 5.000 ευρώ, καταβάλλεται μία φορά για κάθε στάδιο του διαγωνισμού και περιέρχεται στον πρώτο αιτούντα του οποίου θα γίνει δεκτή η αίτηση. Σύμφωνα με την παράγραφο 12, η κατά παράβαση του παρόντος άρθρου υπογραφή της σύμβασης από την αναθέτουσα αρχή, δεν αντιτάσσεται στον ενδιαφερόμενο, ούτε κωλύει την παροχή της προσήκουσας έννομης προστασίας. Τέλος, με την παράγραφο 13, καταργούνται οι ενστάσεις - διοικητικές προσφυγές που προβλέπονταν στο άρθρο 31 του ν. 3433/2006 και σε λοιπές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

Άρθρο 94

Αίτηση ασφαλιστικών μέτρων

Στο άρθρο 94 ρυθμίζεται η άσκηση αίτησης ασφαλιστικών μέτρων, κατά της ρητής ή σιωπηρής απόρριψης της προδικαστικής προσφυγής. Σύμφωνα με την παράγραφο 1, η αίτηση ασκείται εντός προθεσμίας δέκα ημερών και δεν επιτρέπεται να περιέχει αιτιάσεις διαφορετικές από αυτές της προδικαστικής προσφυγής. Η παράγραφος 2 ορίζει ότι οι προθεσμίες της άσκησης αίτησης ασφαλιστικών μέτρων, καθώς και η άσκηση της αίτησης, κωλύουν τη σύναψη της σύμβασης, με την επιφύλαξη έκδοσης προσωρινής διαταγής με αντίθετο περιεχόμενο.

Σύμφωνα με την παράγραφος 3, για την εκδίκαση της αίτησης εκδίδεται πράξη του δικαστηρίου, περί καθορισμού σύντομης δικασίμου. Η πράξη κοινοποιείται με την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων στην αρμόδια για την παραλαβή των προσφορών υπηρεσία και προς τρίτους ενδιαφερόμενους, οι οποίοι μπορούν να ασκήσουν παρέμβαση. Εφόσον ασκήσει αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, ο αιτών ενημερώνει την αναθέτουσα αρχή με κάθε πρόσφορο μέσο σε δέκα ημέρες από την κατάθεσή της κατά την παράγραφο 4. Κοινοποιείται επίσης προς κάθε τρίτο ενδιαφερόμενο, του οποίου την κλήτευση θεωρεί αναγκαία ο δικαστής. Κάθε ενδιαφερόμενος, κατά την παράγραφο 5, δικαιούται να ασκήσει παρέμβαση.

Η παράγραφος 6 ρυθμίζει την έκδοση προσωρινής διαταγής, είτε για τον καθορισμό των μέτρων με τα οποία θα προστατευθεί το δικαίωμα παροχής δικαστικής προστασίας του αιτούντος είτε και για την άρση της απαγόρευσης σύναψης της σύμβασης, που επιβάλλει η παράγραφος 2. Για την έκδοση προσωρινής διαταγής, καλείται η αναθέτουσα αρχή να εκθέσει τις απόψεις της προ τριών τουλάχιστον ημερών. Η προσωρινή διαταγή εκδίδεται είτε κατόπιν υποβολής της αίτησης είτε και αυτεπαγγέλτως. Λόγοι για την άρση της απαγόρευσης σύναψης της σύμβασης είναι το προδήλως απαράδεκτο ή και το προδήλως αβάσιμο της αίτησης. Η εκδοθείσα προσωρινή διαταγή μπορεί να ανακληθεί, κατόπιν αίτησης της αναθέτουσας αρχής, είτε από το δικαστή που τη χορήγησε, είτε από το δικαστήριο, κατά την εκδίκαση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων.

Η παράγραφος 7 ορίζει ότι η αίτηση γίνεται δεκτή, αν πιθανολογείται σοβαρά η παράβαση κανόνα τόσο του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και των διατάξεων του παρόντος νόμου και παράλληλα αν το διατασσόμενο μέτρο κρίνεται αναγκαίο για την προστασία των συμφερόντων του αιτούντος. Ακόμα όμως και σε αυτές τις περιπτώσεις μπορεί η αίτηση να απορριφθεί αν, μετά από στάθμιση των συμφερόντων της αναθέτουσας αρχής ή και τρίτων, προκύπτει βλάβη σημαντικότερου δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με την παράγραφο 8.

Η παράγραφος 9 ορίζει ότι το δικαστήριο διατάσσει τα κατάλληλα, κατά την κρίση του, μέτρα, χωρίς να δεσμεύεται από τις προτάσεις των διαδίκων και αναφέρονται ενδεικτικά τα μέτρα αυτά, ενώ σύμφωνα με την παράγραφο 10, για την άσκηση αίτησης ασφαλιστικών μέτρων, δεν απαιτείται η προηγούμενη άσκηση του κύριου ένδικου βοηθήματος, ο αιτών όμως υποχρεούται, σε περίπτωση αποδοχής της αίτησης του, να ασκήσει το κύριο ένδικο βοήθημα εντός 30 ημερών από την επίδοση της απόφασης, άλλως η ισχύς του διαταχθέντος ασφαλιστικού μέτρου αίρεται. Η προθεσμία άσκησης και η άσκηση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων διακόπτει την προθεσμία άσκησης του κύριου ένδικου βοηθήματος. Η παράγραφος 11 καθορίζει ότι η αναθέτουσα αρχή έχει δικαίωμα να συμμορφωθεί με το διατακτικό και το εν γένει περιεχόμενο της απόφασης που δέχεται την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, οπότε καταργείται η δίκη για το τυχόν ασκηθέν κύριο ένδικο βοήθημα, ενώ σύμφωνα με την παράγραφο 12 η κατά παράβαση του παρόντος άρθρου υπογραφή της σύμβασης από την αναθέτουσα αρχή δεν αντιτάσσεται στον ενδιαφερόμενο, ούτε κωλύει την παροχή της προσήκουσας έννομης προστασίας

Άρθρο 95

Ακύρωση πράξης ή παράλειψης

Στο άρθρο 95 ορίζεται ότι μπορεί να ακυρωθεί, μετά από αίτηση οποιουδήποτε ενδιαφερόμενου, κάθε πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής που παραβιάζει κανόνα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή των διατάξεων του παρόντος νόμου και ο οποίος σχετίζεται με τη διαδικασία που προηγείται της σύναψης δημόσιας σύμβασης, αναφέρονται δε ορισμένες ενδεικτικές περιπτώσεις πράξεων στην παράγραφο 1. Στην παράγραφο 2 καθορίζεται ότι, αν η πράξη ή η παράλειψη ακυρωθούν μετά τη σύναψη της σύμβασης, αυτή δεν θίγεται, εκτός αν πριν από τη σύναψη της είχε ανασταλεί η σύναψη, με αίτηση ασφαλιστικών μέτρων ή προσωρινή διαταγή. Στην περίπτωση αυτή, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να αξιώσει αποζημίωση. Τέλος, σύμφωνα με την παράγραφο 3, αν ο ενδιαφερόμενος δεν άσκησε ή άσκησε μεν αλλά ανεπιτυχώς την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων και η σύμβαση έχει συναφθεί και ολοκληρωθεί πριν τη συζήτηση του ένδικου βοηθήματος, εφαρμόζεται αναλογικά η παράγραφος 2 του άρθρου 32 του π.δ. 18/1989, δηλαδή η δίκη καταργείται ως άνευ αντικειμένου, εκτός αν ο αιτών αποδείξει ιδιαίτερο έννομο συμφέρον που δικαιολογεί τη συνέχιση της δίκης.

Άρθρο 96

Κήρυξη της σύμβασης άκυρης και εναλλακτικές κυρώσεις

Στο άρθρο 96 ρυθμίζονται οι περιπτώσεις, η διαδικασία και οι συνέπειες της κήρυξης άκυρης μίας συναφθείσας σύμβασης. Στην παράγραφο 1 ορίζεται ότι μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να ζητήσουν την κήρυξη άκυρης μίας συναφθείσας σε συγκεκριμένες, ρητώς αναφερόμενες περιπτώσεις. Η αίτηση κήρυξης της σύμβασης άκυρης δεν επιτρέπεται, κατά την παράγραφο 2, α) εάν η αναθέτουσα αρχή δημοσίευσε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκήρυξη για εκούσια εκ των προτέρων διαφάνεια και β) όταν η αναθέτουσα αρχή θεωρεί ότι δεν παραβιάστηκαν οι κανόνες για τον τρόπο ανάθεσης συμβάσεων σε εκτέλεση μιας πολυμερούς συμφωνίας πλαίσιο. Στην παράγραφο 3 ορίζεται ότι η κήρυξη της σύμβασης άκυρης συνεπάγεται κατά κανόνα την αναδρομική της ακυρότητα (*ex tunc*), ενώ περαιτέρω οι εκατέρωθεν υποχρεώσεις αντιμετωπίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού. Κατά την εφαρμογή των διατάξεων αυτών, μπορεί το δικαστήριο να επιδικάσει μειωμένο το οφειλόμενο ποσό, ή και να μην επιδικάσει κανένα ποσό, αφού συνεκτιμήσει το ότι ο ανάδοχος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την ακυρότητα της υπογραφείσας σύμβασης.

Στην παράγραφο 4 καθορίζεται ότι, κατ' εξαίρεση του κανόνα της παραγράφου 3, το δικαστήριο μπορεί είτε να κηρύξει τη σύμβαση άκυρη κατά το ανεκτέλεστο μόνο μέρος της (*ex nunc*), εκτιμώντας τις ιδιαίτερες περιστάσεις, όπως, ενδεικτικά, το προχωρημένο ή μη στάδιο εκτέλεσης, τη σοβαρότητα της παράβασης και τη συμπεριφορά της αναθέτουσας αρχής. Μπορεί επίσης, εναλλακτικά να συντμήσει τη διάρκεια της σύμβασης. Στην παράγραφο 5 ορίζεται ότι μπορεί το δικαστήριο, παρόλο που διαπίστωσε την σύναψη τη σύμβασης κατά παράβαση της παραγράφου 1, να μην την κηρύξει άκυρη, αν διαπιστώσει τη συνδρομή επιτακτικών λόγων δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλουν τη διατήρηση των αποτελεσμάτων της και την ολοκλήρωσή της. Περαιτέρω, καθορίζεται ότι η ύπαρξη οικονομικών συμφερόντων και μόνο δεν συνιστά επιτακτικό λόγο δημοσίου συμφέροντος, εκτός αν κριθεί ότι οι συνέπειες της ακύρωσης είναι δυσανάλογες, ενώ ορίζονται και συγκεκριμένες περιπτώσεις που δεν μπορούν να θεωρηθούν ως επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος.

Στην παράγραφο 6 ορίζεται ότι το δικαστήριο οφείλει να επιβάλει, με την ίδια απόφαση, στην αναθέτουσα αρχή και πρόστιμο, το οποίο περιέρχεται στον αιτούντα, ενώ

στην παράγραφο 7 καθορίζονται οι προθεσμίες εντός των οποίων πρέπει να ασκηθεί η αίτηση κήρυξης της σύμβασης άκυρης (η προθεσμία είναι κατά κανόνα 30ήμερη). Ορίζεται, επίσης, κατά την παράγραφο 8, απώτατη προθεσμία έξι (6) μηνών από την επομένη της υπογραφής της σύμβασης.

Άρθρο 97

Αξίωση αποζημίωσης

Στο άρθρο 97 ρυθμίζεται το ζήτημα της καταβολής αποζημίωσης σε περιπτώσεις που κηρύσσεται, συνεπεία αίτησης του ενδιαφερομένου, η ακυρότητα πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής. Σύμφωνα με την παράγραφο 1, ο οικονομικός φορέας που αποκλείστηκε παράνομα από διαγωνισμό δικαιούται αποζημίωση κατά τις διατάξεις των άρθρων 197 και 198 ΑΚ, ενώ αν αποδείξει ότι θα του ανετίθετο η σύμβαση, στην περίπτωση που δεν εμφοχωρούσε η παράνομη πράξη ή παράλειψη, δικαιούται αποζημίωση κατά τις γενικές διατάξεις. Ωστόσο, εάν δεν είναι εφικτή η αναγνώριση της ακυρότητας, για λόγους που δεν οφείλονται στον αιτούντα, μπορεί να επιδικασθεί αποζημίωση και άνευ κηρύξεως της ακυρότητας κατά την παράγραφο 2.

Άρθρο 98

Συνεργασία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Στο άρθρο 98 ρυθμίζονται θέματα συνεργασίας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στις περιπτώσεις που η Επιτροπή κρίνει ότι έχει διαπραχθεί σοβαρή παράβαση του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Καθορίζονται συγκεκριμένες προθεσμίες απάντησης του Υπουργείου στα αιτήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λεπτομέρειες για τη χορήγηση πληροφοριών και τέλος η διαβίβαση, σε τακτά χρονικά διαστήματα, στατιστικών στοιχείων που αφορούν σε θέματα εφαρμογής των διατάξεων παροχής προσωρινής προστασίας.

Άρθρο 99

Περιεχόμενο της προκήρυξης για εκούσια εκ των προτέρων διαφάνεια

Το άρθρο 99 ορίζει το περιεχόμενο των πληροφοριών της προκήρυξης για εκούσια εκ των προτέρων διαφάνεια, η οποία συντάσσεται σύμφωνα με το τυποποιημένο έντυπο 15 του Κανονισμού (ΕΚ) 1150/2009 της Επιτροπής.

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ

Εκτέλεση συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών

Το Μέρος ΕΒΔΟΜΟ περιλαμβάνει διατάξεις για τη διαδικασία εκτέλεσης των συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών που το αντικείμενό τους εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ. Με τις διατάξεις αυτές ρυθμίζονται νομοθετικά οι κανόνες εκτέλεσης των υπόψη συμβάσεων με βάση τις αντίστοιχες διατάξεις του ν.4412/2016, προσαρμοσμένων στις ιδιομορφίες των συμβάσεων στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Συμβατικό πλαίσιο

Άρθρο 100

Συμβατικό πλαίσιο – Εφαρμοστέα νομοθεσία

Με το άρθρο 100 καθορίζεται, σε συμφωνία με το ν.4412/2016, το νομικό καθεστώς που εφαρμόζεται κατά την εκτέλεση των συμβάσεων, ήτοι οι διατάξεις τους παρόντος νόμου, οι όροι της σύμβασης και συμπληρωματικά ο Αστικός Κώδικας.

Άρθρο 101 Αποφαινόμενο όργανο

Με το άρθρο 101 ορίζεται ότι «αποφαινόμενο» όργανο της αναθέτουσας αρχής για τη λήψη απόφασης επί των θεμάτων που ανακύπτουν κατά την εκτέλεση των συμβάσεων είναι ο Έχων την Οικονομική Εξουσία (ΕΟΕ). Οι αποφάσεις του ΕΟΕ εκδίδονται με μέριμνα της εκάστοτε οριζόμενης υπηρεσίας παρακολούθησης της σύμβασης, κατόπιν γνωμοδότησης του αρμόδιου συλλογικού οργάνου (ΚΓΕΠ/ΠΓΕΠ).

Άρθρο 102 Παρακολούθηση της σύμβασης

Το άρθρο 102 αναφέρεται στον ορισμό και τις αρμοδιότητες της υπηρεσίας της αναθέτουσας αρχής που παρακολουθεί την εκτέλεση της σύμβασης. Η υπηρεσία παρακολούθησης της σύμβασης που ορίζεται με την κατακυρωτική απόφαση εισηγείται στον ΕΟΕ για όλα τα ζητήματα που αφορούν στην προσήκουσα εκτέλεση όλων των όρων της σύμβασης και στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων του αναδόχου, στη λήψη των επιβεβλημένων μέτρων λόγω μη τήρησης των ως άνω όρων και ιδίως για ζητήματα που αφορούν σε τροποποίηση της σύμβασης.

Άρθρο 103

Τροποποίηση σύμβασης και συμφωνίας-πλαίσιο κατά τη διάρκειά τους

Το άρθρο 103 περιλαμβάνει διατάξεις που ρυθμίζουν θέματα τροποποίησης σύμβασης κατά τη διάρκεια εκτέλεσής της. Πιο συγκεκριμένα, αποσαφηνίζει, βάσει αντίστοιχων διατάξεων του ν.4412/2016 που στηρίζονται στις αρχές που έχουν διατυπωθεί στη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τους όρους υπό τους οποίους επιτρέπεται η τροποποίηση των συμβάσεων κατά τη διάρκεια εκτέλεσής τους, δεδομένου ότι η διασφάλιση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού και η τήρηση των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, που απορρέουν από τη Συνθήκη, απαιτείται να διέπουν και το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης.

Ειδικότερα, στη παράγραφο 1 προβλέπεται ότι επιτρέπεται η τροποποίηση σύμβασης και συμφωνίας-πλαίσιο χωρίς την διεξαγωγή νέας διαδικασίας σύναψης σύμβασης, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) οι τροποποιήσεις αυτές, ανεξαρτήτως της χρηματικής τους αξίας, έχουν προβλεφθεί στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης με τη μορφή σαφών, ακριβών και ρητών ρητρών αναθεώρησης ή προαίρεσης. Οι εν λόγω ρήτρες ορίζουν το εύρος και τη φύση των ενδεχόμενων τροποποιήσεων, καθώς και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν, ενώ δεν μπορούν να προβλέπουν τροποποιήσεις που θα μπορούσαν να μεταβάλουν τη συνολική φύση της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο,

β) σε περιπτώσεις ανάγκης εκτέλεσης συμπληρωματικών προμηθειών και υπηρεσιών, υπό την προϋπόθεση ότι η οποιαδήποτε αύξηση της αξίας της δεν μπορεί να υπερβαίνει το 30 % της αξίας της αρχικής σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο, ενώ σε περίπτωση διαδοχικών τροποποιήσεων, η σωρευτική αξία των τροποποιήσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 30% της αξίας της αρχικής σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο,

γ) όταν οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίσουν εξαιρετικές περιστάσεις τις οποίες, ήταν αδύνατον να προβλέψει μία επιμελής αναθέτουσα αρχή. Εντούτοις, η εν λόγω τροποποίηση δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την μεταβολή της φύσης της σύμβασης στο σύνολό της, και οποιαδήποτε αύξηση της αξίας της δεν μπορεί να υπερβαίνει το 30 % της αξίας της αρχικής σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο, ενώ σε περίπτωση διαδοχικών

τροποποιήσεων, η σωρευτική αξία των τροποποιήσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% της αξίας της αρχικής σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο. Ωστόσο διευκρινίζεται ότι οι επακόλουθες τροποποιήσεις δεν πρέπει να αποσκοπούν στην αποφυγή εφαρμογής του παρόντος νομοθετικού πλαισίου,

δ) σε περίπτωση υποκατάστασης του αρχικού αναδόχου από νέο ανάδοχο συνεπεία, (α) ρητής ρήτρας αναθεώρησης ή προαίρεσης, (β) καθολικής ή μερικής διαδοχής στη θέση του αρχικού αναδόχου, λόγω εταιρικής αναδιάρθρωσης, περιλαμβανομένης εξαγοράς, απορρόφησης, συγχώνευσης ή καταστάσεων αφερεγγυότητας, ιδίως στο πλαίσιο προπρωχευτικών ή πτωχευτικών διαδικασιών, από άλλον οικονομικό φορέα ο οποίος πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που καθορίστηκαν αρχικά, εφόσον η διαδοχή δεν συνεπάγεται άλλες ουσιώδεις τροποποιήσεις της σύμβασης και δεν έχει στόχο την αποφυγή του παρόντος νόμου. Η διάταξη αυτή ενσωματώνει τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συνιστά μία ήπια και εύλογη προσέγγιση, η οποία ανταποκρίνεται στις σύγχρονες και δυναμικά εξελισσόμενες εταιρικές μορφές των οικονομικών φορέων ενώ ταυτόχρονα περιλαμβάνει τα εχέγγυα ώστε να μην ερμηνευθεί ως ένα γενικό άνοιγμα των συμβάσεων σε φορείς που δεν έλαβαν μέρος στην αρχική διαδικασία ανάθεσης και δεν έχουν υπαχθεί σε διαδικασία αξιολόγησης,

ε) όταν οι τροποποιήσεις, ανεξαρτήτως της αξίας τους δεν είναι ουσιώδεις κατά την έννοια της παραγράφου 4.

Περαιτέρω, στην παράγραφο 2 καθορίζεται ότι οι συμβάσεις μπορούν να τροποποιούνται επίσης χωρίς νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) εφόσον η αξία της τροποποίησης είναι κατώτερη και των δύο ακόλουθων τιμών: (αα) των κατώτατων ορίων του άρθρου 45 του νόμου, (ββ) του 10% της αξίας της αρχικής σύμβασης. Η τροποποίηση αυτή πάντως δεν πρέπει μεταβάλλει τη συνολική φύση της σύμβασης ή της συμφωνία-πλαίσιο. Σε περίπτωση διαδοχικών τροποποιήσεων, η αξία τους υπολογίζεται βάσει της καθαρής σωρευτικής αξίας των διαδοχικών τροποποιήσεων.

β) μεταβολής των συμβατικών προθεσμιών, κατά το άρθρο 106, χρόνου παράδοσης ή αντικατάστασης των υπό προμήθεια υλικών για τις συμβάσεις προμηθειών, συνολικής διάρκειας ή αντικατάστασης των υπηρεσιών ή/και παραδοτέων που κρίθηκαν ακατάλληλες για τις συμβάσεις υπηρεσιών.

γ) απαλλαγής αναδόχου λόγω ειδικών συνθηκών, με επιβολή ή όχι προστίμου σε αυτόν: (αα) από την παράδοση υπολοίπου, στην περίπτωση σύμβασης προμήθειας διαιρετού υλικού, κατά το μέρος που κρίνεται ασήμαντο από τον αρμόδιο επιχειρησιακό φορέα (χρήστη) του κλάδου των ΕΔ, (ββ) από την παροχή υπολοίπου αντικειμένου υπηρεσιών, σε περίπτωση διαιρετής υπηρεσίας, κατά το μέρος που κρίνεται ως ασήμαντο από τον αρμόδιο επιχειρησιακό φορέα (χρήστη) του κλάδου των ΕΔ, (γγ) από την παράδοση υλικών ή/και την παροχή υπηρεσιών που η αξία τους δεν υπερβαίνει το 10% της συνολικής συμβατικής αξίας και κρίνονται ως μη απαραίτητα από τον αρμόδιο επιχειρησιακό φορέα (χρήστη) του κλάδου των ΕΔ.

δ) εφαρμογής της παραγράφου 10 του άρθρου 124 σχετικά με τη δυνατότητα αντικατάστασης προστίμου με ισόποσης αξίας προμήθεια ειδών ή/και παροχή υπηρεσιών.

Στην παράγραφο 3 διευκρινίζεται ότι για τον υπολογισμό της τιμής που προβλέπεται στην περίπτωση α' της παρ. 2 και στις περιπτώσεις β' και γ' της παρ. 1, όταν η σύμβαση περιλαμβάνει ρήτρα τιμαριθμικής αναπροσαρμογής, η

αναπροσαρμοσμένη τιμή είναι η τιμή αναφοράς, ενώ στην παράγραφο 4 ορίζεται ότι ουσιώδης τροποποίηση υπάρχει ιδίως όταν (α) η τροποποίηση εισάγει όρους οι οποίοι, εάν αποτελούσαν μέρος της αρχικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης, θα είχαν επιτρέψει τη συμμετοχή διαφορετικών υποψηφίων από αυτούς που επιλέχθηκαν αρχικά ή την αποδοχή προσφοράς διαφορετικής από εκείνη που επιλέχθηκε αρχικά ή θα προσέλκυαν επιπλέον συμμετέχοντες στη διαδικασία σύναψης σύμβασης, (β) η τροποποίηση μεταβάλλει την οικονομική ισορροπία της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο υπέρ του αναδόχου, κατά τρόπο ο οποίος δεν προβλεπόταν στην αρχική σύμβαση ή συμφωνία-πλαίσιο, (γ) η τροποποίηση επεκτείνει σημαντικά το αντικείμενο της σύμβασης ή συμφωνίας-πλαίσιο, (δ) νέος ανάδοχος υποκαθιστά εκείνον στον οποίο είχε ανατεθεί αρχικώς η σύμβαση σε περιπτώσεις διαφορετικές από τις προβλεπόμενες στην περίπτωση δ' της παραγράφου 1, ε) η τροποποίηση δεν περιλαμβάνεται στις περιπτώσεις β' και γ' της παραγράφου 2, στ) η τροποποίηση προκαλεί βλάβη στα συμφέροντα του Δημοσίου, ζ) η τροποποίηση αφορά στην περίπτωση εφαρμογής των παραγράφων 10 και 11 του άρθρου 124 σχετικά με με τη δυνατότητα αντικατάστασης προστίμου με ισόποσης αξίας προμήθεια ειδών ή/και παροχή υπηρεσιών για συμβάσεις που είχαν συναφθεί με προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο.

Στην παράγραφο 5 ορίζεται ότι η τροποποίηση της σύμβασης ή συμφωνίας-πλαίσιο γίνεται σε κάθε περίπτωση ύστερα από γνωμοδότηση της αρμόδιας ΚΓΕΠ-ΠΓΕΠ και απόφαση του έχοντος την οικονομική εξουσία, ενώ στην παράγραφο 6 καθορίζεται ότι η τροποποίηση ουσιωδών όρων της σύμβασης ή συμφωνίας-πλαίσιο πραγματοποιείται ύστερα από γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Άρθρο 104

Δικαίωμα μονομερούς λύσης της σύμβασης ή συμφωνίας-πλαίσιο

Η παράγραφος 1 ρυθμίζει το δικαίωμα μονομερούς λύσης της σύμβασης λαμβάνοντας υπόψη και τις συναφείς διατάξεις του ν.4412/2016. Πιο συγκεκριμένα, ορίζεται ότι η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να καταγγείλει μια σύμβαση κατά τη διάρκεια της εκτέλεσής της, εφόσον α) η σύμβαση έχει υποστεί ουσιώδη τροποποίηση που θα απαιτούσε μια νέα διαδικασία σύναψης, β) στο πρόσωπο του αναδόχου κατά τον χρόνο ανάθεσης της σύμβασης, συνέτρεχαν λόγοι, οι οποίοι απέκλειαν τη συμμετοχή του στη διαδικασία σύναψης σύμβασης, γ) η σύμβαση δεν έπρεπε να ανατεθεί στον ανάδοχο λόγω σοβαρής παραβίασης των υποχρεώσεων που υπέχει από τις Συνθήκες και την Οδηγία 2009/81/EK, η οποία έχει αναγνωρισθεί με απόφαση του Δικαστηρίου της Ένωσης στο πλαίσιο διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 258 της ΣΛΕΕ, δ) διαπιστωθεί παράβαση εκ μέρους του αναδόχου των υποχρεώσεων που ανέλαβε δυνάμει της ρήτρας ακεραιότητας του άρθρου 19, ε) διαπιστωθεί ότι ο ανάδοχος κηρύχθηκε σε κατάσταση πτώχευσης ή τέθηκε σε αναγκαστική διαχείριση, ή στ) διαπιστωθεί ότι η συνέχιση εκτέλεσης της σύμβασης θα οδηγούσε σε δυσανάλογα επαχθείς για το δημόσιο συμφέρον ή την εθνική άμυνα και ασφάλεια συνέπειες.

Περαιτέρω, οι παράγραφοι 2 έως και 4 ρυθμίζουν την περίπτωση της καταγγελίας και λύσης των συμφωνιών-πλαίσιο. Πρόκειται για ένα σύνθετο νομικό ζήτημα, λόγω των συνεπειών που έχει η καταγγελία και η λύση των συμφωνιών-πλαίσιο στην ισχύ και την εκτέλεση των συμβάσεων που έχουν συναφθεί βάσει αυτών. Οι εν λόγω συμβάσεις ενδέχεται να απαιτείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος είτε να λυθούν είτε να διατηρηθούν σε ισχύ. Αντίστοιχα, η ανώμαλη εξέλιξη μίας σύμβασης που συνάπτεται βάσει συμφωνίας-πλαίσιο όσον αφορά την αντισυμβατική συμπεριφορά ενός οικονομικού φορέα έχει επιπτώσεις στο όλο σύστημα της συμφωνίας-πλαίσιο.

Άρθρο 105

Ολοκλήρωση εκτέλεσης σύμβασης

Το άρθρο 105 θεσπίζει το πλαίσιο σχετικά με τη διαδικασία ολοκλήρωσης του εκτελεστικού μέρους μίας σύμβασης και προβλέπει τις προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά ώστε η σύμβαση να θεωρείται εκτελεσθείσα. Ειδικότερα η σύμβαση θεωρείται ότι έχει εκτελεσθεί εφόσον: α) σε περίπτωση προμήθειας παραδόθηκε ολόκληρη η ποσότητα ή, σε περίπτωση διαιρετού υλικού, η ποσότητα που παραδόθηκε υπολείπεται της συμβατικής, κατά μέρος που κρίνεται ως ασήμαντο από το αρμόδιο όργανο. Σε περίπτωση παροχής υπηρεσιών αυτές παρασχέθηκαν στο σύνολο τους, ή σε περίπτωση διαιρετής υπηρεσίας, το αντικείμενο που παραδόθηκε υπολείπεται του συμβατικού, κατά μέρος που κρίνεται ως ασήμαντο από το αρμόδιο όργανο, β) παραλήφθηκαν οριστικά ποσοτικά και ποιοτικά τα υλικά ή οι υπηρεσίες που παραδόθηκαν, γ) έγινε η αποπληρωμή του συμβατικού τιμήματος, αφού προηγουμένως επιβλήθηκαν τυχόν κυρώσεις ή εκπτώσεις και δ) εκπληρώθηκαν και οι τυχόν λοιπές συμβατικές υποχρεώσεις και από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη και αποδεσμεύθηκαν οι σχετικές εγγυήσεις κατά τα προβλεπόμενα από τη σύμβαση.

Άρθρο 106

Χρόνος παράδοσης υλικών-Διάρκεια σύμβασης παροχής υπηρεσίας

Το περιεχόμενο του άρθρου 106 προσδιορίζει τις ουσιώδεις πτυχές μίας εκ των κρισιμότερων παραμέτρων αναφορικά με την εκτέλεση συμβάσεων προμήθειας αγαθών ή παροχής υπηρεσιών, ήτοι το χρόνο παράδοσης των υλικών ή παροχής υπηρεσιών αντίστοιχα. Η διάταξη της παραγράφου 1 ορίζει τη ρητή υποχρέωση του αναδόχου περί έγκαιρης και κατά τους συμβατικούς όρους παράδοσης του υλικού οι οποίοι καθορίζονται βάσει των Διεθνών Εμπορικών Όρων INCOTERMS του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου. Επιπλέον προσδιορίζει τις αναγκαίες προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά προκειμένου να καθίσταται δυνατή η παράταση του συμβατικού χρόνου παράδοσης. Στην παράγραφο 2 ορίζεται ρητώς και προς αποφυγή αμφισβητήσεων ότι ο χρόνος παράτασης δεν συνυπολογίζεται στο συμβατικό χρόνο παράδοσης. Η διάταξη της παραγράφου 3 προβλέπει τη διαδικασία που ακολουθείται σε περίπτωση παράτασης, η οποία περιλαμβάνει την υποβολή σχετικού αιτήματος του αναδόχου και την έκδοση απόφασης εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος. Η διάταξη της παραγράφου 4 προβλέπει τα σχετικά με την επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση παράτασης του ανωτέρω χρόνου και ειδικότερα ορίζει ότι στις περιπτώσεις παράτασης του συμβατικού χρόνου παράδοσης καταρχήν επιβάλλονται οι προβλεπόμενες στο άρθρο 124 κυρώσεις, πλην των περιπτώσεων που η παράταση οφείλεται σε λόγους ανωτέρας βίας ή άλλους ιδιαιτέρως σοβαρούς λόγους που καθιστούν αντικειμενικώς αδύνατη την εμπρόθεσμη παράδοση των συμβατικών ειδών. Η παράγραφος 5 προβλέπει την κήρυξη του προμηθευτή εκπτώτου, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του άρθρου 125, στην περίπτωση που δεν υποβληθεί εγκαίρως και πριν τη λήξη του συμβατικού χρόνου παράδοσης αίτημα παράτασης εκ μέρους του προμηθευτή καθώς και στην περίπτωση που λήξει ο παραταθείς, κατά τα ανωτέρω, χρόνος, χωρίς να παραδοθεί το υλικό. Οι διατάξεις των παραγράφων 6 και 7 προβλέπουν την γενική υποχρέωση του προμηθευτή περί έγκαιρης ενημέρωσης σχετικά με τον ακριβή χρόνο και τόπο παράδοσης του υλικού. Η παράγραφος 8 αναφέρεται στη διάρκεια της σύμβασης υπηρεσιών, ήτοι στο συνολικό χρόνο κατά τον οποίο εκτελείται το αντικείμενο της σύμβασης, όπως ορίζεται σε αυτή, συμπεριλαμβανομένων και τυχόν τμηματικών/ ενδιαμέσων προθεσμιών για τα επιμέρους στάδια παροχής των υπηρεσιών και/ή υποβολής των παραδοτέων. Η διάταξη της

παραγράφου 9 προβλέπει τη δυνατότητα παράτασης της διάρκειας της σύμβασης μέχρι το 50% αυτής με αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής. Προβλέπεται τέλος ότι ο ανάδοχος κηρύσσεται έκπτωτος με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του άρθρου 125, εάν λήξει η συνολική διάρκεια της σύμβασης, χωρίς να υποβληθεί εγκαίρως αίτημα παράτασης ή, εάν λήξει η παραταθείσα, κατά τα ανωτέρω, διάρκεια, χωρίς να παρασχεθούν οι υπηρεσίες ή/και να υποβληθούν στην αναθέτουσα αρχή τα παραδοτέα της σύμβασης.

Άρθρο 107

Εκχώρηση δικαιωμάτων και αναδοχή υποχρεώσεων

Με την παράγραφο 1 απαγορεύεται καταρχήν η εκχώρηση των δικαιωμάτων και η αναδοχή των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη σύμβαση. Ωστόσο, στην παράγραφο 2 καθορίζεται ότι σε εξαιρετικές περιπτώσεις, επιτρέπεται η εκχώρηση δικαιωμάτων από τη σύμβαση σε πιστωτικά ιδρύματα, με σκοπό τη χρηματοδότηση της σύμβασης ή την έκδοση τραπεζικής εγγυητικής επιστολής για τη λήψη προκαταβολής. Επιπλέον καθορίζεται ότι προβλέπεται η δυνατότητα εκχώρησης απαιτήσεων του οικονομικού φορέα σε προμηθευτές ή υπεργολάβους του, μετά από σύμφωνη γνώμη της αναθέτουσας αρχής. Στην περίπτωση αυτή, η αναθέτουσα αρχή δικαιούται να αντιτάσσει κατά του εκδοχέα υπεργολάβου, όλες τις ενστάσεις που τυχόν υπάρχουν κατά του εκχωρητή-οικονομικού φορέα, ακόμη και μετά την αναγγελία της εκχώρησης. Τέλος, στην παράγραφο 3 αναφέρεται ότι επιτρέπεται ο συμψηφισμός απαιτήσεων και υποχρεώσεων μεταξύ Ελληνικού Δημοσίου, αναδόχου και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, οργανισμών και νομικών προσώπων που απορρέουν εκατέρωθεν από την ίδια σύμβαση προμήθειας ή από συνδεδεμένες με αυτή συμβάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Εγγυήσεις – Πληρωμές - Προκαταβολές

Άρθρο 108

Εγγυήσεις κατά το στάδιο ανάθεσης και εκτέλεσης της σύμβασης

Το παρόν άρθρο ρυθμίζει το σύνολο των εγγυήσεων που παρέχονται κατά το στάδιο ανάθεσης και εκτέλεσης μιας σύμβασης προμηθειών ή υπηρεσιών. Οι παράγραφοι 1 έως 8 ρυθμίζουν τις εγγυήσεις καλής εκτέλεσης και προκαταβολής και ειδικότερα το ύψος, το χρόνο κατάθεσης, τις προϋποθέσεις αποδέσμευσης και κατάπτωσης αυτών, καθώς και επιμέρους ειδικές ρυθμίσεις για τις εγγυήσεις καλής εκτέλεσης των συμφωνιών-πλαίσιο. Στην παράγραφο 9 ορίζεται ως προαιρετική η εγγύηση καλής λειτουργίας για την αποκατάσταση των ελαττωμάτων που ανακύπτουν ή ζημιών που προκαλούνται από δυσλειτουργία των αγαθών κατά την περίοδο εγγύησης της καλής λειτουργίας. Στην παράγραφο 10 προβλέπεται ότι, σε περίπτωση αδιαίρετης παροχής, παραδίδονται και εγγυητικές επιστολές εξασφάλισης των ενδιάμεσων πληρωμών. Με την παράγραφο 11 παρέχεται το δικαίωμα στην αναθέτουσα αρχή να ζητά πρόσθετες εγγυήσεις προς εξασφάλιση ειδικών όρων εκτέλεσης της σύμβασης, με την προϋπόθεση ότι τα έγγραφα της σύμβασης ορίζουν ρητά τα είδη των εγγυήσεων αυτών, καθώς και τη διαδικασία κατάθεσης, αποδέσμευσης ή κατάπτωσής τους. Στην παράγραφο 12 απαριθμούνται οι φορείς οι οποίοι μπορούν νόμιμα να προβαίνουν στην έκδοση εγγυητικών επιστολών. Καινοτομία αποτελεί η κατ' εξαίρεση δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής να δέχεται και εταιρικές εγγυητικές επιστολές, εφόσον το έχει προβλέψει ρητά στα έγγραφα της σύμβασης. Απαραίτητη προϋπόθεση για την αποδοχή των ως άνω εγγυήσεων είναι οι εταιρείες που τις εκδίδουν να διαθέτουν πιστοληπτική ικανότητα, δηλαδή τα ομολογά τους

να κατατάσσονται σε επενδυτική βαθμίδα διεθνών οίκων αξιολόγησης αναγνωρισμένων από το ελληνικό δημόσιο. Στην παράγραφο 13 προβλέπεται ρητά η υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να ελέγχει την εγκυρότητα των εγγυητικών επιστολών, επικοινωνώντας αρμοδίως με τους φορείς που φέρεται να τις έχουν εκδώσει. Στην παράγραφο 14 καθορίζονται τα ελάχιστα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνουν οι εγγυήσεις του παρόντος άρθρου. Τέλος, στην παράγραφο 15 ορίζεται ότι τα υποδείγματα εγγυητικών επιστολών περιλαμβάνονται στα υποδείγματα των εγγράφων της σύμβασης, τα οποία εκδίδονται με την απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας που προβλέπεται στο άρθρο 38.

Άρθρο 109

Πληρωμές – Προκαταβολές

Το άρθρο 109 στοχεύει στην αποσαφήνιση των σχετικών με την πληρωμή του αναδόχου ζητημάτων και την επίτευξη ομοιόμορφης ρύθμισης αυτών. Η διάταξη της παραγράφου 1 ορίζει ότι στα έγγραφα της σύμβασης ορίζεται ο τρόπος πληρωμής του αναδόχου και όλες οι συναφείς λεπτομέρειες. Η διάταξη της παραγράφου 2 ορίζει τους δυνατούς τρόπους πληρωμής της αξίας των υλικών ή της υπηρεσίας στον ανάδοχο, ενώ η παράγραφος 3 εντάσσει την περίπτωση πληρωμής τμηματικών παραδόσεων στο ανωτέρω πλαίσιο. Στην παράγραφο 4 παρέχεται η δυνατότητα για προθεσμιακό διακανονισμό του τιμήματος και τμηματικές πληρωμές χωρίς παραλαβή υλικών ή υπηρεσιών ανάλογης αξίας. Οι παράγραφοι 5 και 6 καθορίζουν τα ελάχιστα απαιτούμενα δικαιολογητικά αναλόγως του είδους της σύμβασης. Τέλος στις παραγράφους 7 και 8 ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στην περίπτωση χορήγησης έντοκης προκαταβολής.

Άρθρο 110

Πληρωμές οικονομικών φορέων αλλοδαπής

Το άρθρο 110 αναφέρεται στις πληρωμές που λαμβάνουν χώρα σε αναδόχους από το εξωτερικό. Στην παράγραφο 1 ορίζεται ότι κατά κανόνα η πληρωμή του δικαιούχου θα γίνεται με έμβασμα και η παράγραφος 2 αναφέρεται στην πληρωμή με έμβασμα μέσω ειδικού τμήματος της Τράπεζας της Ελλάδος. Στην παράγραφο 3 προβλέπεται κατ' εξαίρεση η δυνατότητα πληρωμής του τιμήματος με άνοιγμα υπέρ του δικαιούχου πίστωσης ενώ στις παραγράφους 4 και 5 ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την προαναφερθείσα περίπτωση. Τέλος η παράγραφος 7 περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν θέματα πληρωμής για συμβάσεις που συνάπτονται μέσω υπηρεσιών εξωτερικού των ΕΔ.

Άρθρο 111

Είσπραξη δικαιωμάτων του Δημοσίου

Με το άρθρο 111 διατηρείται η πρόβλεψη του άρθρου 45 του ν.3433/2006 για την ικανοποίηση των οικονομικών απαιτήσεων του Δημοσίου σε περίπτωση παράβασης ή μη εφαρμογής όρων της σύμβασης, με την παρακράτηση από το Δημόσιο από το ποσό της αμοιβής του αναδόχου και για οποιαδήποτε αιτία και στην περίπτωση που δεν επαρκούν, την αναγκαστική είσπραξη με βάση τον κώδικα περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 112

Κρατική Διασφάλιση Ποιότητας

Το άρθρο 112 αναφέρεται στις διαδικασίες Κρατικής Διασφάλισης Ποιότητας (ΚΔΠ) που εφαρμόζονται στις συμβάσεις προμήθειας και παροχής υπηρεσιών στρατιωτικού εξοπλισμού. Στην παράγραφο 1 ορίζεται ότι οι διαδικασίες ΚΔΠ διέπονται από τα εκάστοτε

ισχύοντα πρότυπα AQAP (Allied Quality Assurance Procedures) και ISO (International Standardisation Organisation) ενώ στις παραγράφους 2 και 3 περιλαμβάνονται διατάξεις σχετικά με την εφαρμογή της ΚΔΠ. Στην παράγραφο 4 ορίζεται ότι η ΚΔΠ εφαρμόζεται σε όλες τις φάσεις του κύκλου ζωής του στρατιωτικού εξοπλισμού και παράλληλα προβλέπεται ο τρόπος υλοποίησης αυτής ανάλογα με τα ισχύοντα στη χώρα του αναδόχου της σύμβασης.

Άρθρο 113

Ποιοτικός και ποσοτικός έλεγχος στο εξωτερικό

Το άρθρο 113 εγγυάται τη διενέργεια ελέγχου των υλικών, ποιοτικής και ποσοτικής φύσεως, κατά την εισαγωγή αυτών από το εξωτερικό, προκειμένου να εξακριβωθεί η πλήρωση των συμβατικών όρων. Η παράγραφος 1 ορίζει ότι ο ποιοτικός και ποσοτικός έλεγχος των υλικών από το εξωτερικό καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Περαιτέρω, η διάταξη της παραγράφου 2 προβλέπει τη δυνατότητα ανάθεσης διενέργειας ποιοτικού και ποσοτικού ελέγχου των υλικών σε διεθνές γραφείο ελέγχου, η παράγραφος 3 τις υποχρεώσεις του οικονομικού φορέα προς το εν λόγω γραφείο και η παράγραφος 4 αναφέρεται στην περίπτωση χρονικής καθυστέρησης των σχετικών διαδικασιών με υπαιτιότητα του προαναφερθέντος γραφείου. Στην παράγραφο 5 ορίζεται ότι η αξία των δειγμάτων και αντιδειγμάτων του υλικού καθώς και των εργαστηριακών – εργοστασιακών ελέγχων, όπου τούτο απαιτείται, κατά τον έλεγχο στο εξωτερικό και εσωτερικό, βαρύνει τον ανάδοχο. Η διάταξη της παραγράφου 6 ορίζει τα σχετικά με τη μη εναρμόνιση του υλικού με τους συμβατικούς όρους, ενώ στην παράγραφο 7 προβλέπεται και η δυνατότητα διενέργειας ποιοτικού ελέγχου στο εξωτερικό από ειδική επιτροπή.

Άρθρο 114

Δείγματα – Δειγματοληψία – Εργαστηριακές εξετάσεις

Το άρθρο 114 προσδιορίζει εξαντλητικά τα σχετικά με τα δείγματα των υλικών ζητήματα, με γνώμονα τη θέσπιση μίας ενιαίας και ομοιόμορφης διαχείρισης αυτών, στο σύνολο των περιπτώσεων. Η παράγραφος 1 περιλαμβάνει την κατηγοριοποίηση και περιγραφή των χρησιμοποιούμενων δειγμάτων κατά τη διενέργεια διαδικασιών σύναψης συμβάσεων για την προμήθεια αγαθών. Η παράγραφος 2 προβλέπει τους τρόπους καθορισμού της ποσότητας ή του μεγέθους των δειγμάτων ενώ η παράγραφος 3 αναφέρεται στην κατάθεση των δειγμάτων. Η παράγραφος 4 ορίζει ρητώς την αποδοχή δειγμάτων αποκλειστικώς και μόνο εφόσον υφίσταται σχετική πρόβλεψη στα έγγραφα της σύμβασης. Η διάταξη της παραγράφου 5 προβλέπει τα σχετικά με την επισημοποίηση των δειγμάτων, ήτοι την έγκριση αυτών από την αναθέτουσα αρχή ενώ στην παράγραφο 6 περιλαμβάνεται ιδιαίτερη πρόβλεψη σχετικά με το χειρισμό δειγμάτων που ανήκουν σε ευπαθή ή επικίνδυνα υλικά. Η διάταξη της παραγράφου 7 αναφέρεται στην ενημέρωση των ενδιαφερομένων σχετικά με τα δείγματα του προς προμήθεια υλικού και στην παράγραφο 8 περιλαμβάνεται ρητή πρόβλεψη περί γνωστοποίησης των σχετικών δειγμάτων στο αρμόδιο όργανο όταν αυτό απαιτείται για την αξιολόγηση των προσφορών. Η διάταξη της παραγράφου 9 προσδιορίζει τη διαδικασία έγκρισης (επισημοποίησης) των δειγμάτων και αντιδειγμάτων εκ μέρους του αρμοδίου για την τεχνική αξιολόγηση των προσφορών οργάνου. Με τη διάταξη της παραγράφου 10 παρέχεται η δυνατότητα διάθεσης δείγματος της αναθέτουσας αρχής στον ανάδοχο ενώ στην παράγραφο 11 προβλέπονται τα σχετικά με την επιστροφή των δειγμάτων για το σύνολο των περιπτώσεων. Στην παράγραφο 12 προβλέπεται η επιβάρυνση των προμηθευτών με την αξία των δειγμάτων και αντιδειγμάτων. Τέλος στις παραγράφους 13, 14 και 15 γίνεται αναφορά στη διαδικασία, τα όργανα και το κόστος των εργαστηριακών ελέγχων.

Άρθρο 115

Εγγυημένη λειτουργία του αντικειμένου της σύμβασης

Η διασφάλιση της εγγυημένης λειτουργίας του αντικειμένου της σύμβασης ανάγεται σε ουσιώδες ζήτημα, με αποτέλεσμα να επιχειρείται αναλυτική ρύθμιση των συναφών θεμάτων στο άρθρο 115. Ειδικότερα, η διάταξη των παραγράφων 1 και 2 πραγματεύεται την έννοια της εγγυημένης λειτουργίας του προς απόκτηση αντικειμένου και ορίζεται ότι τόσο ο χρόνος όσο και το περιεχόμενο της εγγυημένης λειτουργίας περιγράφεται στα έγγραφα της σύμβασης, όταν κρίνεται σκόπιμο από την αναθέτουσα αρχή ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα, την οικονομική αξία ή τη σπουδαιότητα, την κρισιμότητα και τη χρήση των προμηθειών ή υπηρεσιών. Στις παραγράφους 3 και 4 ορίζεται ότι η εκάστοτε αρμόδια υπηρεσία κάθε κλάδου των ΕΔ προβαίνει στο απαιτούμενο έλεγχο της συμμόρφωσης του αναδόχου στα προβλεπόμενα στην σύμβαση για την εγγυημένη λειτουργία. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του αναδόχου προς τις συμβατικές του υποχρεώσεις, η παραπάνω υπηρεσία εισηγείται την έκπτωση του αναδόχου, ενώ δύναται να προτείνει και την ολική ή μερική κατάπτωση της εγγυήσεως καλής λειτουργίας. Η απόφαση για την έκπτωση του αναδόχου ή την ολική ή μερική κατάπτωση της εγγυήσεως καλής λειτουργίας λαμβάνεται από το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο μετά από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Μεταφορά

Άρθρο 116

Ανακοίνωση φόρτωσης

Το άρθρο 116 διατυπώνει τις υποχρεωτικές ενέργειες του αναδόχου που έπονται της φόρτωσης των υλικών, με σκοπό την έγκαιρη ενημέρωση της αναθέτουσας αρχής και τη σχετική προετοιμασία αυτής, καθώς και τις συνέπειες σε βάρος του αναδόχου σε περίπτωση αθέτησης των κατά τα ανωτέρω υποχρεώσεών του. Επιπλέον ορίζεται ότι σε περιπτώσεις προμήθειας κρίσιμων υλικών είναι δυνατόν να επιτραπεί η αεροπορική μεταφορά τους, με την ανάλογη τήρηση των καθοριζομένων στο άρθρο αυτό.

Άρθρο 117

Ναύλωση – Ασφάλιση

Με το άρθρο 117 ρυθμίζονται οι υποχρεώσεις της αναθέτουσας αρχής και του αναδόχου για θέματα που άπτονται των προμηθειών εκείνων όπου απαιτείται ναύλωση και ασφάλιση μεταφορικού μέσου σύμφωνα με τους Διεθνείς Εμπορικούς Όρους INCOTERMS του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου.

Άρθρο 118

Εκτελωνισμός ειδών προέλευσης εξωτερικού

Με το άρθρο 118 διατηρούνται σε ισχύ οι διατάξεις του άρθρου 36 του ν.3433/2006 που αναφέρονται στον εκτελωνισμό των ειδών προέλευσης εξωτερικού. Με τις διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 3 ρυθμίζονται η αρμοδιότητα και η διαδικασία εκτελωνισμού ενώ η παράγραφος 4 αναφέρεται στη διαδικασία εισαγωγής πρώτων υλών και ημικατεργασμένων προϊόντων που θα χρησιμοποιηθούν για κατασκευή στρατιωτικού εξοπλισμού με αναστολή δασμών και φόρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

Παραδόσεις - Παραλαβές

Άρθρο 119

Χρόνος παραλαβής υλικών

Το άρθρο 119 προσδιορίζει τα συναφή με την εμπρόθεσμη παραλαβή των υλικών ζητήματα , επιτρέποντας με αυτόν τον τρόπο την άμεση χρήση αυτών με ταυτόχρονη προσπάθεια για περιορισμό ανεπιθύμητων χρονικών καθυστερήσεων. Συγκεκριμένα, στις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 ορίζεται σαφώς το χρονικό πλαίσιο παραλαβής των υλικών και έκδοσης των σχετικών πρωτοκόλλων και ρυθμίζονται τα σχετικά με την έναρξη ισχύος του συμβατικού χρόνου παραλαβής.

Άρθρο 120 Παραλαβή υλικών

Σκοπός του άρθρου 120 είναι η πρόβλεψη και περιγραφή μίας ολοκληρωμένης διαδικασίας παραλαβής υλικών, της οποίας ουσιώδες χαρακτηριστικό αποτελεί η διενέργεια πολλαπλών ελέγχων για τον εντοπισμό τυχόν αποκλίσεων από τους συμβατικούς όρους. Ειδικότερα, η διάταξη της παραγράφου 1 προσδιορίζει τις αρμόδιες επιτροπές που διενεργούν την παραλαβή των υλικών με βάση τους όρους της σύμβασης και της παραγράφου 2 τους τρόπους διενέργειας ποιοτικού και ποσοτικού ελέγχου κατά την παραλαβή των υλικών. Η παράγραφος 3 προβλέπει την περίπτωση που απαιτείται η παρακολούθηση της κατασκευής των υλικών ή κρατική διασφάλιση ποιότητας. Η παράγραφος 4 προβλέπει τις απαιτούμενες ενέργειες της επιτροπής παραλαβής κατόπιν περάτωσης των ελέγχων του παραδοτέου. Στην παράγραφο 5 ρυθμίζεται η περίπτωση αποκλίσεων του υλικού από τους συμβατικούς όρους και η δυνατότητα παραλαβής αυτού μετά από γνωμοδότηση του αρμοδίου οργάνου, εφόσον κριθεί ότι οι παρεκκλίσεις δεν επηρεάζουν την καταλληλότητα του υλικού για χρήση και για κάλυψη των οικείων αναγκών. Στις παραγράφους 6 και 8 καθορίζεται η αρμοδιότητα της δευτεροβάθμιας επιτροπής παραλαβής και οι διαδικαστικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις για την επανεξέταση του υλικού, ενώ στην παράγραφο 7 προβλέπεται η υποχρεωτική κοινοποίηση των σχετικών πρωτοκόλλων των επιτροπών παραλαβής και στους αναδόχους. Η διάταξη της παραγράφου 9 κατοχυρώνει την αξίωση του αναδόχου για κατ' έφεση εξέταση των οικείων αντιδειγμάτων ενώ στην παράγραφο 10 ορίζεται ότι στην περίπτωση διαφοράς που παραπέμφθηκε στη δευτεροβάθμια επιτροπή, ο ανάδοχος δεν δικαιούται να ζητήσει από το Δημόσιο αποζημίωση για ζημία που υπέστη κατά το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μέχρι την έκδοση της τελικής απόφασης. Τέλος στην παράγραφο 11 ορίζεται ότι τα υλικά δεν μπορούν να τεθούν σε επιχειρησιακή εκμετάλλευση παρά μόνο μετά την οριστική παραλαβή τους.

Άρθρο 121

Παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης παροχής υπηρεσιών

Το άρθρο 121 προβλέπει τα συναφή με την παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης παροχής υπηρεσιών, με σκοπό τη θέσπιση μίας σαφούς διαδικασίας. Ειδικότερα, οι παράγραφοι 1 και 2 αναφέρονται στην παραλαβή των παρεχόμενων υπηρεσιών ή/και παραδοτέων από επιτροπή παραλαβής και στη διενέργεια του απαιτούμενου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη σύμβαση ελέγχου, παρουσία του αναδόχου, αν αυτό κρίνεται απαραίτητο, οπότε και καλείται να παραστεί. Η διάταξη της παραγράφου 3 αναφέρεται στην περίπτωση που η επιτροπή παραλαβής κρίνει ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες ή/και τα παραδοτέα δεν ανταποκρίνονται πλήρως στους όρους της σύμβασης. Προβλέπεται τότε η σύνταξη πρωτοκόλλου προσωρινής παραλαβής, που αναφέρει τις παρεκκλίσεις που διαπιστώθηκαν από τους όρους της σύμβασης και γνωμοδότηση του συλλογικού οργάνου σχετικά με το αν οι αναφερόμενες παρεκκλίσεις επηρεάζουν την καταλληλότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών ή/και παραδοτέων. Στην παράγραφο 4 ορίζεται ότι στην περίπτωση που διαπιστωθεί αρμοδίως ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες

μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες για τις οποίες παρέχονται, η αναθέτουσα αρχή με αιτιολογημένη απόφασή της, η οποία κοινοποιείται υποχρεωτικά στον ανάδοχο, μπορεί να εγκρίνει την παραλαβή των εν λόγω παρεχόμενων υπηρεσιών ή/και παραδοτέων, με έκπτωση επί της συμβατικής αξίας, ανάλογη προς τις διαπιστωθείσες παρεκκλίσεις. Στη συνέχεια, η επιτροπή παραλαβής υποχρεούται να προβεί στην οριστική παραλαβή. Στην παράγραφο 5 ορίζεται ότι σε αντίθετη περίπτωση, εφόσον κριθεί αρμοδίως ότι οι παρεκκλίσεις των παρεχόμενων υπηρεσιών ή/και παραδοτέων επηρεάζουν την καταλληλότητά τους και συνεπώς δεν μπορούν οι τελευταίες να καλύψουν τις σχετικές ανάγκες, με αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής οι παρεχόμενες υπηρεσίες ή/και παραδοτέα μπορεί να απορριφθούν. Τέλος, στην παράγραφο 6 ορίζεται ότι οι εγγυητικές επιστολές προκαταβολής και καλής εκτέλεσης δεν επιστρέφονται πριν την ολοκλήρωση όλων των προβλεπόμενων από τη σύμβαση ελέγχων και τη σύνταξη των σχετικών πρωτοκόλλων οριστικής παραλαβής.

Άρθρο 122

Απόρριψη συμβατικών υλικών – αντικατάσταση

Το άρθρο 122 κατοχυρώνει αφενός την υποχρέωση απόρριψης μη αποδεκτών συμβατικών υλικών και αφετέρου τη δυνατότητα αντικατάστασης αυτών. Η εν λόγω πρόβλεψη στοχεύει στην αποτροπή κάθε δυνητικού κωλύματος σχετικά με την παραλαβή των προς προμήθεια υλικών και των σχετικών διαδικασιών εν γένει. Η διάταξη της παραγράφου 1 προβλέπει τη δυνατότητα αντικατάστασης της οριστικώς απορριφθείσας συμβατικής ποσότητας των υλικών, καθώς και τα συναφή με αυτήν. Οι παράγραφοι 2 και 3 προβλέπουν την επιστροφή των απορριφθέντων υλικών στον προμηθευτή, τη διαδικασία και τους όρους αυτής.

Άρθρο 123

Απόρριψη– Αντικατάσταση υπηρεσιών

Το άρθρο 123 προβλέπει τα σχετικά με την οριστική απόρριψη ολόκληρου ή μέρους των παρεχόμενων υπηρεσιών ή /και παραδοτέων, προσδιορίζοντας σαφώς τις σχετικές υποχρεώσεις του παρόχου των υπηρεσιών, καθώς και τις ενδεχόμενες κυρώσεις που δύναται να επιβληθούν σε βάρος του και απορρέουν από τη μη τήρηση των ανωτέρω υποχρεώσεων. Ειδικότερα, η διάταξη της παραγράφου 1 εισάγει τη δυνατότητα αντικατάστασης των παραδοτέων, η οποία εγκρίνεται με απόφαση της αναθέτουσας αρχής, σε περίπτωση οριστικής απόρριψης ολόκληρου ή μέρους των παρεχόμενων υπηρεσιών με έκπτωση επί της συμβατικής αξίας. Στην ανωτέρω απόφαση ορίζεται τακτική προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να γίνει η αντικατάσταση. Η παράγραφος 2 αναφέρεται στην κήρυξη εκπτώτου του αναδόχου που δεν αντικατέστησε τις υπηρεσίες ή/και τα παραδοτέα που απορρίφθηκαν μέσα στην προθεσμία που του τάχθηκε και εφόσον έχει λήξει η συνολική διάρκεια της σύμβασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

Κυρώσεις

Άρθρο 124

Κυρώσεις για εκπρόθεσμη παράδοση υλικών ή παροχή υπηρεσιών

Το άρθρο 124 εμπεριέχει διατάξεις σχετικά με τις κυρώσεις που επιβάλλονται για εκπρόθεσμη παράδοση προμήθειας ή παροχή υπηρεσίας, οι οποίες στοχεύουν στην αναγκαία διασφάλιση τήρησης των συμβατικών χρονικών ορίων και την περιστολή φαινομένων αντισυμβατικής συμπεριφοράς σχετικά με αυτήν. Οι παράγραφοι 1, 2 και 3 προβλέπουν την επιβολή και ρυθμίζουν τον τρόπο υπολογισμού προστίμου (ποινικών ρητρών) στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης παράδοσης υλικού, ενώ οι παράγραφοι 4 και 5

προβλέπουν την επιβολή και ρυθμίζουν τον τρόπο υπολογισμού προστίμου (ποινικών ρητρών) στις περιπτώσεις καθυστέρησης παροχής υπηρεσίας από υπαιτιότητα του αναδόχου. Στην παράγραφο 6 ορίζεται ότι ο ανάδοχος επιβαρύνεται επιπροσθέτως με τόκο επί του ποσού της προκαταβολής για εκπρόθεσμη παράδοση προμήθειας ή παροχή υπηρεσίας. Η είσπραξη των προαναφερθεισών οικονομικών κυρώσεων γίνεται σύμφωνα με την παράγραφο 7, ενώ στην παράγραφο 8 ορίζεται ότι σε περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων, το πρόστιμο και οι τόκοι επιβάλλονται αναλόγως σε όλα τα μέλη της ένωσης. Στην παράγραφο 9 ορίζεται ότι η επιβολή προστίμου δεν στερεί από την αναθέτουσα αρχή το δικαίωμα να κηρύξει τον ανάδοχο έκπτωτο.

Επιπρόσθετα με το άρθρο 124 θεσπίζονται διατάξεις σχετικά με την δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής για αντικατάσταση της χρηματικής αξίας των κυρώσεων με ισόποσης αξίας προμήθεια υλικών ή παροχή υπηρεσιών. Η υπόσχεση εκ μέρους του οφειλέτη άλλης παροχής (αντί χρηματικού ποσού) για την περίπτωση μη εκπλήρωσης ή μη προσήκουσας εκπλήρωσης της κύριας ενοχής, συνιστά εννοιολογικό στοιχείο των κυρώσεων (ποινικών ρητρών) σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 404 του Αστικού Κώδικα (ΑΚ), που εφαρμόζεται αναλογικά και στις δημόσιες συμβάσεις. Εξάλλου η συνομολόγηση ποινικής ρήτρας σε είδος στα πλαίσια της συμβατικής ελευθερίας του άρθρου 361 ΑΚ εκτιμάται ότι εξυπηρετεί στο βέλτιστο βαθμό τα συμφέροντα των συμβαλλομένων που απορρέουν από την κατάρτιση και εκτέλεση της σύμβασης. Επιτρέποντας τη συμβατική κατανομή του κινδύνου, η ποινική ρήτρα σε είδος μειώνει την αβεβαιότητα, καθώς τα μέρη μπορούν να προγραμματίσουν καλύτερα τις οικονομικές τους δραστηριότητες και ιδιαίτερα τις επενδύσεις τους, οι οποίες εξαρτώνται από την προκείμενη συμβατική σχέση, γνωρίζοντας εκ των προτέρων με ακρίβεια το αντάλλαγμα σε περίπτωση αθέτησης των συμβατικών τους υποχρεώσεων. Με δεδομένο ότι η ποινική ρήτρα είναι στην πράξη επιμέρους σύμβαση ενισχυτική της κύριας ενοχής, αποσκοπεί δε κυρίως στην ενίσχυση της θέσης της αναθέτουσας αρχής, είτε ασκώντας πίεση στον αντισυμβαλλόμενο ανάδοχο να εκπληρώσει την κύρια οφειλή του, είτε αξιώνοντας την κατάπτωση της ρήτρας σε περίπτωση ανώμαλης εξέλιξης της ενοχής και ανεξαρτήτως επέλευσης ζημίας, αντιμετωπίζεται η συχνά αναποτελεσματική για την αναθέτουσα αρχή αναδιαπραγμάτευση της σύμβασης και ενθαρρύνεται η επένδυση του δανειστή (Δημοσίου), που μπορεί πλέον να βασίζεται στη συμβατική σχέση χωρίς να φοβάται ότι δεν θα αποζημιωθεί πλήρως για την επένδυσή του σε περίπτωση μη (προσήκουσας) εκπλήρωσης της κύριας οφειλής. Ταυτόχρονα με αυτόν τον τρόπο ενισχύονται οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες αδυνατούν κατά κανόνα να προσφέρουν χαμηλότερη τιμή σε σχέση με τις εταιρείες που διαθέτουν μεγάλη αγοραστική δύναμη. Προσφέροντας όμως ποινικές ρήτρες σε είδος, ως ασφάλιση, δημιουργούν εχέγγυα αξιοπιστίας και δυνατότητας εκπλήρωσης των συμβατικών τους δεσμεύσεων.

Προς αποφυγή του κινδύνου να νοηθεί η ποινική ρήτρα σε είδος ως «έμμεση» απευθείας ανάθεση σύμβασης, καταστρατηγώντας τις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων που προάγει η διαγωνιστική διαδικασία, προβλέπεται ρητά στο παρόν άρθρο η άρρηκτη σύνδεση του αντικείμενου της ποινικής ρήτρας με το αντικείμενο της σύμβασης και η ανάλογη τροποποίηση των όρων αυτής σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Κατ' αυτόν τον τρόπο η εν λόγω παροχή σε είδος δεν απολύει το χαρακτήρα της ως ποινικής ρήτρας, η δε δυνατότητα αντικατάστασης και το εύρος αυτής ως ολικής ή μερικής, καθορίζεται από την αναθέτουσα αρχή, συναρτήσει του ποσού της επιβληθείσας ποινικής ρήτρας, το οποίο δεν πρέπει να υπερβαίνει τα κατώτατα όρια εφαρμογής της Οδηγίας 2009/81, όπως αυτά προσδιορίζονται στο άρθρο 45 του παρόντος και εφόσον συνεκτιμηθούν το ισοδύναμο της αξίας της παροχής σε είδος

συνδεόμενοι άμεσα με το αντικείμενο της σύμβασης, οι ανάγκες της Υπηρεσίας και όλοι οι απαιτούμενοι όροι εκπλήρωσης της υποχρέωσης του αναδόχου. Ο σαφής καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας λήψης της απόφασης αντικατάστασης συμβάλλει στη διασφάλιση των αρχών της φανεράς δράσης της διοίκησης, της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων και της ανάπτυξης συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού, με γνώμονα την οικονομία της αγοράς και την προάσπιση του δημοσίου συμφέροντος.

Επιπρόσθετα, στην παράγραφο 10 προβλέπεται η δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής για αντικατάσταση του επιβαλλόμενου χρηματικού προστίμου και των τόκων επί της προκαταβολής με ισόποσης αξίας υλικά/υπηρεσίες και παράλληλα ορίζονται οι προϋποθέσεις/ διαδικασία εφαρμογής της πρόβλεψης αυτής. Τέλος, με την παράγραφο 11, η δυνατότητα της ανταλλαγής παρέχεται υπό προϋποθέσεις και για τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί με προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο.

Άρθρο 125

Κήρυξη οικονομικού φορέα έκπτωτου – Κυρώσεις

Η κήρυξη του οικονομικού φορέα ως έκπτωτου συνιστά το περιεχόμενο του άρθρου 125 με τις σχετικές ρυθμίσεις να στοχεύουν στην ξεκάθαρη αποτύπωση των προϋποθέσεων για την έκπτωση του οικονομικού φορέα. Ειδικότερα η προτεινόμενη διάταξη της παραγράφου 1 προβλέπει την υποχρεωτική κήρυξη του αναδόχου ως έκπτωτου σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, κατόπιν γνωμοδότησης της αρμόδιας ΚΓΕΠ/ΠΓΕΠ, ήτοι, α) στην περίπτωση της παραγράφου 6 του άρθρου 89, β) σε περίπτωση σύμβασης προμηθειών, εφόσον δεν φόρτωσε, παρέδωσε ή αντικατέστησε τα συμβατικά υλικά ή δεν επισκεύασε ή συντήρησε αυτά μέσα στον συμβατικό χρόνο ή στον χρόνο παράτασης που του δόθηκε, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στις διατάξεις του νόμου, γ) στην περίπτωση σύμβασης υπηρεσιών: αα) αν δεν εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή δεν συμμορφωθεί με τις γραπτές εντολές της υπηρεσίας, που είναι σύμφωνες με την σύμβαση ή τις κείμενες διατάξεις και ββ) αν υπερέβη υπαίτια την συνολική προθεσμία εκτέλεσης της σύμβασης, λαμβανομένων υπόψη των τυχόν παρατάσεων. Η διάταξη της παραγράφου 2 ορίζει τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται από την αναθέτουσα αρχή στην περίπτωση συνδρομής λόγου έκπτωσης του αναδόχου από σύμβαση παροχής υπηρεσιών κατά την περίπτωση γ' της παραγράφου 1. Στην παράγραφο 3 περιλαμβάνεται το σύνολο των περιπτώσεων κατά τις οποίες ο οικονομικός φορέας δεν κηρύσσεται έκπτωτος ενώ στην παράγραφο 4 προβλέπονται οι κυρώσεις που επιβάλλονται σωρευτικά στον έκπτωτο οικονομικό φορέα. Στην παράγραφο 5 ορίζεται ότι μη παράσταση του οικονομικού φορέα κατά τη συνεδρίαση του αρμόδιου γνωμοδοτικού οργάνου δεν αποτελεί λόγο αναστολής της εξέτασης του θέματος της έκπτωσης και της επ' αυτού γνωμοδότησης. Η παράγραφος 6 εξειδικεύει την επιβολή των κυρώσεων στην περίπτωση που η απόκτηση του αντικειμένου της σύμβασης σε βάρος του έκπτωτου οικονομικού φορέα γίνεται με τροποποίηση όρων ή τεχνικών προδιαγραφών της κατακύρωσης, της ανάθεσης ή της σύμβασης. Τέλος στην παράγραφο 7 ορίζεται ότι οι παραπάνω κυρώσεις είναι ανεξάρτητες από την αξίωση της ενδιαφερόμενης για τη σύμβαση υπηρεσίας των Ενόπλων Δυνάμεων για θετική ζημία που προήλθε από την άρνηση ή αδυναμία του οικονομικού φορέα να πραγματοποιήσει έγκαιρα τη σύμβαση που του κατακυρώθηκε.

Άρθρο 126

Εξαιρέσεις επιβολής κυρώσεων - Ανωτέρα βία

Στην παράγραφο 1 ορίζεται ότι δεν επιβάλλονται κυρώσεις στον ανάδοχο εφόσον διαπιστωθεί υπαιτιότητα της αναθέτουσας αρχής ή ανωτέρα βία ως λόγους εξαίρεσης

επιβολής κυρώσεων στον ανάδοχο. Στην παράγραφο 2 ορίζεται η διαδικασία επίκλησης ανωτέρας βίας από την πλευρά του αναδόχου. Στην παράγραφο 3 ορίζεται ότι η ανωτέρα βία συνιστά κάθε τυχαίο γεγονός που δεν μπορεί να προβλεφθεί και να αποτραπεί ούτε με μέτρα άκρας επιμέλειας και σύνεσης και παράλληλα αναφέρονται ενδεικτικά, γεγονότα που συνιστούν περιπτώσεις ανωτέρας βίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

Επίλυση διαφορών

Άρθρο 127

Διοικητικές προσφυγές κατά τη διαδικασία εκτέλεσης των συμβάσεων

Με το άρθρο 127 εισάγονται προβλέψεις σχετικά με τις διοικητικές προσφυγές που μπορούν να ασκηθούν κατά τη διαδικασία εκτέλεσης των συμβάσεων. Παρέχεται έτσι το δικαίωμα στον ανάδοχο να υποβάλει προσφυγή κατά των αποφάσεων που επιβάλλουν σε βάρος του κυρώσεις για λόγους νομιμότητας και ουσίας, ενώπιον του φορέα παρακολούθησης της σύμβασης, εντός καθορισμένου χρονικού διαστήματος. Επί της προσφυγής αποφασίζει το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο της αναθέτουσας αρχής, ύστερα από εξέτασή της από την Επιτροπή Αξιολόγησης Προσφυγών και η απόφαση δεν επιδέχεται προσβολή με άλλη οιασδήποτε φύσεως διοικητική προσφυγή.

Άρθρο 128

Διαιτητική επίλυση συμβατικών διαφορών

Εισάγεται η δυνατότητα προσφυγής σε διαιτησία ως μορφή εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών, που εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, προσφέροντας αξιόπιστες και ταχείες μεθόδους επίλυσης διαφορών, αποδεδειγμένα ταυτόχρονα πολύτιμους πόρους και χρόνο προς όφελος τόσο της πολιτειακής δικαιοσύνης όσο και της αναθέτουσας αρχής και των εμπλεκόμενων οικονομικών φορέων. Τονίζεται, ωστόσο, ότι η δυνατότητα διαιτητικής επίλυσης αφορά διαφορές που ανακύπτουν κατά το στάδιο που έπεται της ανάθεσης της σύμβασης, καθώς τις περισσότερες φορές οι αντισυμβαλλόμενοι οικονομικοί φορείς εμπιστεύονται το θεσμό της διαιτησίας και επιθυμούν την προσφυγή τους σε αυτήν ως τρόπο επίλυσης των διαφορών τους που προκύπτουν από τη σύναψη και εκτέλεση της σύμβασης με το Ελληνικό Δημόσιο (ΥΠΕΘΑ). Αξίζει να σημειωθεί ότι η διαιτητική επίλυση διαφορών προβλέπεται ήδη ρητά στην ελληνική νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων (άρθρο 176 του ν.4412/2016) για τον τομέα των δημοσίων έργων. Με το παρόν άρθρο προβλέπεται πλέον ρητά η δυνατότητα επίλυσης με διαιτησία των διαφορών που απορρέουν από συμβάσεις προμηθειών ή υπηρεσιών και αφορούν τον κρίσιμο και ευαίσθητο τομέα της άμυνας. Η σχετική νομοθετική ρύθμιση εκτιμάται ότι δύναται να συμβάλει στην αποτροπή χρονοβόρων δικαστικών διενέξεων με επιτυχή και ταχεία επίλυση διαφορών μέσω του σύγχρονου και πλέον αποτελεσματικού για το συμβατικό δίκαιο θεσμού της διαιτησίας, με όρους όμως που διασφαλίζουν στο μέγιστο βαθμό και την αναθέτουσα αρχή (δίκαιη και αποτελεσματική εκπροσώπηση Δημοσίου, εφαρμοστέο ελληνικό δίκαιο).

Ειδικότερα καθορίζεται ότι στα έγγραφα της σύμβασης μπορεί η αναθέτουσα αρχή να συμπεριλάβει ρήτρα διαιτητικής επίλυσης κάθε διαφοράς που απορρέει από ή σχετίζεται με τη συγκεκριμένη σύμβαση προμήθειας ή υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένων και διαφορών που σχετίζονται με το κύρος, την ερμηνεία ή την εκτέλεση αυτής, υπάγονται προς επίλυση σε διαιτησία. Περαιτέρω προβλέπεται ότι η υπαγωγή μιας διαφοράς σε διαιτησία και ο ορισμός του διαιτητή ή των διαιτητών γίνεται με γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και κοινή απόφαση των αρμοδίων

Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομίας, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 49 του Εισαγωγικού Νόμου του ισχύοντος Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α' 182). Κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην παράγραφο 3 Α του άρθρου 6 του ν.3086/2002 (Α' 324) περί Οργανισμού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ως ισχύει, διαιτητής από πλευράς του ελληνικού δημοσίου (ΥΠΕΘΑ) ορίζεται μόνο ανώτατος δικαστικός λειτουργός ή ανώτατος λειτουργός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ή καθηγητής Ανώτατης Σχολής ή δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω. Το διαιτητικό δικαστήριο συγκροτείται κατά περίπτωση (ad hoc) και δικάζει σε μονομελή ή τριμελή σύνθεση, κατόπιν συμφωνίας των συμβαλλομένων μερών, τα οποία λαμβάνουν υπόψη για την κρίση τους τη φύση και την αξία του αντικειμένου της διαφοράς. Το διαιτητικό δικαστήριο εδρεύει και συνεδριάζει στην Αθήνα και εφαρμόζει το ελληνικό δίκαιο. Γλώσσα της διαιτητικής διαδικασίας ορίζεται η ελληνική γλώσσα, η διαιτητική δε απόφαση και το κείμενο της συμφωνίας στο οποίο αυτή βασίζεται συντάσσονται πρωτότυπα στην ελληνική γλώσσα. Για επιμέρους θέματα σχετικά με τη διεξαγωγή της διαιτητικής διαδικασίας και τη διαιτητική απόφαση ισχύουν αναλογικά τα αναφερόμενα στα άρθρα 882 έως 900 του ισχύοντος Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, εφόσον συμφωνήσουν προς τούτο ρητά τα μέρη. Η διαιτητική απόφαση είναι δεσμευτική για τα μέρη, τα οποία ρητώς αναλαμβάνουν την υποχρέωση να την εκπληρώσουν εκουσίως και αμελλητί.

Άρθρο 129

Δικαστική επίλυση συμβατικών διαφορών

Με το άρθρο αυτό απονέμεται ρητά η αρμοδιότητα επίλυσης των διαφορών, που προκύπτουν κατά το στάδιο που έπεται της υπογραφής των συμβάσεων, στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια των Αθηνών, με εφαρμοστέο δίκαιο το ελληνικό.

ΜΕΡΟΣ ΟΓΔΟΟ

Ειδικές περιπτώσεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Αξιοποίηση στρατιωτικού εξοπλισμού

Άρθρο 130

Αξιοποίηση μη επιχειρησιακά αναγκαίου στρατιωτικού εξοπλισμού

Αποσαφηνίζεται, απλοποιείται και επιταχύνεται περαιτέρω η διαδικασία αξιοποίησης του στρατιωτικού εξοπλισμού ο οποίος χαρακτηρίζεται ως εύχρηστος και μη επιχειρησιακά αναγκαίος. Ειδικότερα:

α. Καθορίζονται παράγοντες που λαμβάνονται κυρίως υπόψη για το χαρακτηρισμό στρατιωτικού εξοπλισμού ως εύχρηστου και μη επιχειρησιακά αναγκαίου, όπως η ισχύουσα Δομή Δυνάμεων, η πορεία υλοποίησης του προγραμματισμού συμβάσεων και η διαμορφούμενη δημοσιονομική συγκυρία, οι επιχειρησιακές δυνατότητες και οι στόχοι που εξυπηρετεί ο προς αξιοποίηση στρατιωτικός εξοπλισμός, οι ικανότητες εναλλακτικών κατεχόμενων εξοπλισμών να υλοποιήσουν τους υπόψη στόχους, η εκτίμηση της δυνατότητας συνέχισης διατήρησης και απρόσκοπτης τεχνικο-εφοδιαστικής υποστήριξης των κατεχόμενων εξοπλισμών, καθώς και τα επιχειρησιακά πλεονεκτήματα που εξασφαλίζουν στρατιωτικοί εξοπλισμοί νέας τεχνολογίας, τα οποία υπαγορεύουν την αντικατάσταση των υπαρχόντων στρατιωτικών εξοπλισμών.

β. Καθορίζεται το περιεχόμενο της πρότασης - εισήγησης του Ανώτατου Συμβουλίου του οικείου Κλάδου προς τον ΥΕΘΑ για την έκδοση απόφασης αξιοποίησης στρατιωτικού εξοπλισμού χαρακτηρισμένου ως εύχρηστου και μη επιχειρησιακά αναγκαίου, με πώληση, ανταλλαγή ή χρηματοδοτική μίσθωση. Έτσι, στην πρόταση

συμπεριλαμβάνονται ο προτεινόμενος τρόπος αξιοποίησης και το ελάχιστο αποδεκτό αντάλλαγμα για την αξιοποίηση.

γ. Καθορίζεται σαφώς το Γενικό Επιτελείο του Κλάδου στον οποίο ανήκει ο προς αξιοποίηση εξοπλισμός, ως ο αρμόδιος φορέας για την υποβολή των σχετικών εισηγήσεων προς τον ΥΕΘΑ, καθώς και τα επιμέρους στάδια για την υλοποίηση των διαδικασιών αξιοποίησης. Ιδιαίτερα, στην περίπτωση που ο εν λόγω εξοπλισμός μπορεί να δωρίζεται ή να παραχωρείται κατά χρήση για την εξυπηρέτηση της εξωτερικής αμυντικής πολιτικής της χώρας στο πλαίσιο διακρατικών συμβάσεων ή συμβάσεων που συνάπτονται δυνάμει ειδικών διαδικαστικών κανόνων διεθνών οργανισμών, απαιτείται να προηγηθεί σχετική πρόταση της ΓΔΠΕΑΔΣ προς το αρμόδιο Γενικό Επιτελείο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης

Άρθρο 131

Προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης

Ρυθμίζεται η υλοποίηση από τις ΕΔ προγραμμάτων έρευνας και ανάπτυξης, η οποία μπορεί να λάβει τη μορφή είτε της ανάθεσης συμβάσεων που έχουν ως αντικείμενο εν όλω ή εν μέρει δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης (ΕΑ), είτε της συμμετοχής σε διακρατικά προγράμματα με αντικείμενο την ερευνητική και αναπτυξιακή συνεργασία (ΔΟΠΕΑΣ). Στην παράγραφο 2 ορίζονται τα είδη των συμβάσεων που περιλαμβάνουν στοιχεία ΕΑ, οι οποίες διακρίνονται: α. στις απλές συμβάσεις ΕΑ, με αντικείμενο δραστηριότητες που αφορούν αποκλειστικά στην ΕΑ χωρίς επιχειρησιακές εφαρμογές και β. στις μικτές συμβάσεις ΕΑ με επιχειρησιακές εφαρμογές, με αντικείμενο αφενός δραστηριότητες ΕΑ της παρ. 3 και αφετέρου αποτελέσματα τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν από το ΥΠΕΘΑ και να ενσωματωθούν στις δυνατότητές του (προ-παραγωγή ή/και παραγωγή υλικών και προϊόντων για λογαριασμό του ΥΠΕΘΑ, βάσει των αποτελεσμάτων του σταδίου της έρευνας).

Στην παράγραφο 3 οριοθετείται το αντικείμενο των συμβάσεων ΕΑ. Ειδικότερα ορίζεται ότι, η ΕΑ μπορεί να συνίσταται είτε στη διενέργεια βασικής ή εφαρμοσμένης έρευνας, είτε ακόμη και στην πειραματική ανάπτυξη. Η τελευταία μπορεί να περιλαμβάνει την υλοποίηση έργων τεχνολογικής επίδειξης, με επιχειρησιακές ή μη εφαρμογές, όχι όμως την κατασκευή πρωτοτύπων προ-παραγωγής. Οι συμβάσεις ΕΑ θα πρέπει να καλύπτουν δραστηριότητες μόνον μέχρι ορισμένου σταδίου, όπου μπορεί να αξιολογείται ευλόγως η ωρίμανση νέων τεχνολογιών και να αίρεται ο κίνδυνος παρεμπόδισης του ανταγωνισμού για τις επόμενες φάσεις του κύκλου ζωής ενός προϊόντος. Επιπλέον, σε κάθε περίπτωση, οι συμβάσεις έρευνας και ανάπτυξης δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται πέραν αυτού του σταδίου ως τρόπος αποφυγής των διατάξεων του παρόντος νόμου, περιλαμβανομένου του προκαθορισμού της επιλογής του προσφέροντος για τις φάσεις που ακολουθούν.

Στην παράγραφο 4 καθορίζονται οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων που περιλαμβάνουν μόνο απλές συμβάσεις ΕΑ, οι οποίες ανατίθενται:

α. είτε σύμφωνα με την περίπτωση ιγ' της παραγράφου 1 του άρθρου 4, με τον ανάδοχο που επιλέγει η αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με τις ανάγκες του εκάστοτε προγράμματος ΕΑ, όταν η σύμβαση ΕΑ έχει ως αποκλειστικό αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ΕΑ, τα οφέλη των οποίων, όπως ιδίως τα πνευματικά δικαιώματα επί των αποτελεσμάτων της έρευνας, δεν ανήκουν αποκλειστικά στην αναθέτουσα αρχή για ίδια χρήση κατά την άσκηση της δραστηριότητάς της και υπό τον όρο ότι η χρηματοδότηση της

σύμβασης δεν προέρχεται αποκλειστικά από πόρους της αναθέτουσας αρχής ή του δημοσίου εν γένει,

β. είτε με τη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προκήρυξη διαγωνισμού του άρθρου 50, όταν η σύμβαση ΕΑ έχει ως αντικείμενο:

(1) την παροχή υπηρεσιών ΕΑ, τα οφέλη των οποίων ανήκουν για ίδια χρήση αποκλειστικά στην αναθέτουσα αρχή, η οποία καταβάλλει το σύνολο της αμοιβής για την παροχή των ως άνω υπηρεσιών ΕΑ ή

(2) την προμήθεια προϊόντων που κατασκευάζονται αποκλειστικά για σκοπούς έρευνας και ανάπτυξης ή αποτελούν έργα τεχνολογικής επίδειξης, με εξαίρεση την παραγωγή ποσοτήτων ικανών να εξασφαλίζουν την εμπορική βιωσιμότητα του προϊόντος ή την απόσβεση των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης.

γ. Στην περίπτωση των απλών συμβάσεων είναι δυνατή και η χρήση του ανταγωνιστικού διαλόγου, εφόσον συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις.

Τέλος, στην παράγραφο 5 προβλέπεται ότι οι συμβάσεις ΕΑ που συνδυάζονται με την εν συνεχεία παραγωγή στρατιωτικού εξοπλισμού (μικτές συμβάσεις ΕΑ) ανατίθενται κατ' εφαρμογή των γενικών αρχών και διατάξεων του νόμου. Κατά τον τρόπο αυτό αποφεύγεται η διενέργεια δεύτερου διαγωνισμού για την ανάθεση σύμβασης παραγωγής στρατιωτικού εξοπλισμού βάσει αποτελεσμάτων μίας προηγηθείσας σύμβασης ΕΑ, εάν η μικτή σύμβαση ΕΑ περιλαμβάνει ήδη δυνατότητα για την υλοποίηση μεταγενέστερων φάσεων προπαραγωγής ή/και παραγωγής στρατιωτικού εξοπλισμού και ανατίθεται μέσω της κλειστής διαδικασίας ή της διαδικασίας διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού ή, κατά περίπτωση, μέσω ανταγωνιστικού διαλόγου.

Άρθρο 132

Υλοποίηση – Χρηματοδότηση

Καθορίζονται τα βασικά στάδια της υλοποίησης προγραμμάτων ΕΑ, τα οποία περιλαμβάνουν: τον λεπτομερή καθορισμό των γενικών απαιτήσεων, την σύνταξη και έγκριση των στόχων και προδιαγραφών αποτελέσματος των επιμέρους ερευνητικών δραστηριοτήτων, τη σύναψη συμβάσεων ΕΑ/συμφωνιών ΔΟΠΕΑΣ, τη διενέργεια ελέγχων παρακολούθησης και αποδοχής αποτελεσμάτων ΕΑ και τον απολογισμό.

Για την εκτέλεση των συμβάσεων του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται αναλογικά οι προβλέψεις του έβδομου μέρους του παρόντος νόμου, στο βαθμό που συνάδουν με τις ιδιαιτερότητες μιας σύμβασης ΕΑ. Περαιτέρω, προβλέπεται ειδικά για τις συμβάσεις ΕΑ, προς διευκόλυνση του έργου των επιτροπών παραλαβής, ότι εάν διαπιστωθεί κατά την παραλαβή του συμβατικού αντικειμένου απόκλιση από τους στόχους ή από τις τεχνικές προδιαγραφές ή μη πλήρης ανταπόκριση στους όρους της σύμβασης, είναι δυνατή η ολική ή μερική παραλαβή του αντικειμένου με μείωση τιμής ανάλογη με το βαθμό ικανοποίησης των στόχων και των τεχνικών προδιαγραφών αποτελέσματος. Στην περίπτωση αυτή, η ολική ή μερική παραλαβή με μειωμένη τιμή θα εγκρίνεται με απόφαση του αποφαινόμενου οργάνου και το σχετικό ποσοστό μείωσης θα περιλαμβάνεται στο οριστικό πρωτόκολλο παραλαβής του συμβατικού αντικειμένου. Επιπλέον, διευκρινίζεται ρητά ότι δεν απαιτείται εγγύηση καλής εκτέλεσης για τα Προγράμματα ΕΑ, εκτός αν άλλως ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

Άρθρο 133

Διακρατικά Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ερευνητικής και Αναπτυξιακής Συνεργασίας

Ρυθμίζεται η συμμετοχή του ΥΠΕΘΑ σε προγράμματα συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, ενδεχομένως τρίτων κρατών, που έχουν ως

αντικείμενο την από κοινού ανάπτυξη νέου στρατιωτικού εξοπλισμού (προγράμματα ΔΟΠΕΑΣ). Τα προγράμματα αυτά είναι ιδιαίτερα σημαντικά διότι συμβάλλουν στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και στην αντιμετώπιση του υψηλού κόστους έρευνας και ανάπτυξης πολυσύνθετων οπλικών συστημάτων.

Ειδικότερα, στην παράγραφο 1 διευκρινίζεται ότι το ΥΠΕΘΑ μπορεί, μέσω συμφωνιών διακρατικής συνεργασίας, να συμμετέχει σε ΔΟΠΕΑΣ, σε συνεργασία με τουλάχιστον ένα κ-μ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να αναπτύξει νέο στρατιωτικό εξοπλισμό από κοινού, με στόχο την εξέλιξη νέων τεχνολογιών και την αντιμετώπιση του υψηλού κόστους έρευνας και ανάπτυξης πολυσύνθετων οπλικών συστημάτων. Στα προγράμματα αυτά μπορούν να συμμετέχουν και τρίτα κράτη. Τα ΔΟΠΕΑΣ μπορεί να έχουν ως αντικείμενο την ανάπτυξη νέου προϊόντος και, κατά περίπτωση, τις μεταγενέστερες φάσεις του κύκλου ζωής του προϊόντος αυτού, συμπεριλαμβανομένων των φάσεων της προ-παραγωγής και της παραγωγής. Τα ΔΟΠΕΑΣ τελούν υπό τη διαχείριση είτε των κρατών που συμμετέχουν σε αυτά είτε διεθνών οργανισμών ή υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Αμυνας και εμπίπτουν στην εξαίρεση της περίπτωσης 1στ του άρθρου 4. Εάν το ΔΟΠΕΑΣ υλοποιείται μόνο από κ-μ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εισάγεται η υποχρέωση ενημέρωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τα βασικά χαρακτηριστικά του προγράμματος, όπως το ποσοστό του προϋπολογισμού που αντιστοιχεί στο τμήμα ΕΑ, η συμφωνία επιμερισμού του κόστους μεταξύ των εταίρων του προγράμματος και το τυχόν προβλεπόμενο ποσοστό αγορών ανά εταίρο, εφόσον είναι γνωστό.

Άρθρο 134

Επιστροφή του σταθερού και μη επαναλαμβανόμενου κόστους

Ρυθμίζεται το ζήτημα της επιστροφής του σταθερού, μη επαναλαμβανόμενου κόστους σε περιπτώσεις κατά τις οποίες το ΥΠΕΘΑ επωμίζεται το κόστος έρευνας, σχεδίασης, ανάπτυξης, πιστοποίησης, ενσωμάτωσης και ολοκλήρωσης συστημάτων ή υποσυστημάτων που πρόκειται εν συνεχεία ο οικονομικός φορέας να προσφέρει σε άλλους πελάτες του. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις αυτές ο οικονομικός φορέας υποχρεούται να καταβάλει στο ΥΠΕΘΑ, κατ' αναλογία, το μη επαναλαμβανόμενο κόστος (Non Recurring Cost), περιλαμβανομένης της διαχρονικής προσαρμογής του τιμήματος, σύμφωνα με συγκεκριμένο μαθηματικό τύπο, οι παράγοντες του οποίου ορίζονται στην παράγραφο 1 και με βάση τις τιμές των παραγόντων αυτών που προβλέπονται στην παράγραφο 2. Τέλος, σύμφωνα με την παράγραφο 3, οι ειδικές λεπτομέρειες περί του τρόπου υπολογισμού και της διαδικασίας επιστροφής του σταθερού και μη επαναλαμβανόμενου κόστους για το υπό προμήθεια υλικό καθορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Ρύθμιση ειδικών περιπτώσεων - εξαιρέσεων

Άρθρο 135

Προϋποθέσεις και διαδικασία προσφυγής στο άρθρο 346ΣΛΕΕ

Η διάταξη του άρθρου 346 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) παρέχει στα κ-μ τη διακριτική ευχέρεια να λαμβάνουν τα μέτρα που θεωρούν αναγκαία για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων ασφαλείας τους. Ωστόσο, τόσο η διατύπωση της ανωτέρω διάταξης («αναγκαία για την προστασία ζωτικών συμφερόντων...») όσο και η ύπαρξη του άρθρου 348 ΣΛΕΕ (ειδική διαδικασία για την περίπτωση μη προσήκουσας χρήσης του άρθρου 346 ΣΛΕΕ), επιβεβαιώνουν ότι η διακριτική ευχέρεια των κρατών-μελών δεν είναι απεριόριστη. Ειδικότερα η εξέταση

εξαίρεσης από τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς πρέπει να γίνεται ανά περίπτωση κάθε συγκεκριμένης δημόσιας σύμβασης προμηθειών, έργων και υπηρεσιών που αφορά τους τομείς της άμυνας ή/και ασφάλειας. Συγκεκριμένα, η αναθέτουσα αρχή που υλοποιεί συμβάσεις στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας φέρει το βάρος της απόδειξης και οφείλει να αιτιολογεί ειδικά και εμπειριστατωμένα την κάθε απόφασή της για εξαίρεση μιας δημόσιας σύμβασης στρατιωτικού εξοπλισμού από τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς. Ο μοναδικός δικαιολογητικός της εξαίρεσης λόγος είναι η προστασία των συμφερόντων ασφάλειας της χώρας. Τα άλλα συμφέροντα, ιδίως βιομηχανικά και οικονομικά, έστω και αν συνδέονται με προμήθεια στρατιωτικού εξοπλισμού, έργο ή παροχή υπηρεσίας στον τομέα της άμυνας ή της ασφάλειας, δεν μπορούν από μόνα τους να δικαιολογήσουν εξαίρεση.

Το άρθρο 346 ΣΛΕΕ δεν αναφέρεται γενικά στην προστασία των συμφερόντων ασφάλειας, αλλά στην προστασία των ουσιωδών (ζωτικών) συμφερόντων ασφάλειας, υπογραμμίζοντας τον εξαιρετικό χαρακτήρα της παρέκκλισης και καθιστώντας σαφές ότι ο ειδικός στρατιωτικός χαρακτήρας του εξοπλισμού δεν επαρκεί από μόνος του για να δικαιολογήσει την εξαίρεση από τους κανόνες της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις. Η ιδιαίτερα εμφαντική διατύπωση («ουσιώδη») περιορίζει τις πιθανές εξαιρέσεις στις προμήθειες ύψιστης σημασίας για τις στρατιωτικές ικανότητες της χώρας.

Με βάση τα ανωτέρω και τη νομολογία του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκής Ένωσης επί του ζητήματος, η αναθέτουσα αρχή του κράτους-μέλους που επικαλείται το άρθρο 346 ΣΛΕΕ πρέπει να αποδείξει το ζωτικό/ουσιώδες συμφέρον εθνικής ασφαλείας που διακυβεύεται, την άμεση σύνδεση του εν λόγω ζωτικού/ουσιώδους συμφέροντος ασφάλειας με τη σύναψη της συγκεκριμένης σύμβασης που αφορά προμήθεια, έργο ή υπηρεσία ύψιστης σημασίας για τις στρατιωτικές ικανότητες της χώρας, καθώς και το λόγο για τον οποίο κρίνεται απαραίτητη η παρέκκλιση από τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς για τις δημόσιες συμβάσεις στη συγκεκριμένη περίπτωση για την προστασία του συγκεκριμένου ζωτικού/ουσιώδους συμφέροντος ασφάλειας.

Διευκρινίζεται ότι παροχές μη στρατιωτικού χαρακτήρα, που δεν εξυπηρετούν συγκεκριμένα συμφέροντα ασφάλειας αλλά γενικά οικονομικά συμφέροντα, δεν καλύπτονται από το άρθρο 346 ΣΛΕΕ, ακόμη και αν συνδέονται με μια σύμβαση προμηθειών στον τομέα της άμυνας που έχει εξαιρεθεί με βάση το εν λόγω άρθρο. Αντιθέτως, παροχές που συνδέονται άμεσα με το αντικείμενο της σύμβασης και έχουν στρατιωτικό χαρακτήρα μπορούν να δικαιολογήσουν εξαίρεση βάσει του άρθρου 346 ΣΛΕΕ εφόσον πληρούνται οι ειδικές προϋποθέσεις εφαρμογής του, τις οποίες η αρμόδια αναθέτουσα αρχή οφείλει να αποδείξει, όπως προαναφέρθηκε.

Περαιτέρω, το Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αποφανθεί ότι απαιτήσεις σχετικές με την ασφάλεια εφοδιασμού δύνανται να δικαιολογήσουν εξαίρεση από τα άρθρα 36 ΣΛΕΕ (ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών) και 62 ΣΛΕΕ (ελεύθερη παροχή υπηρεσιών) με βάση το άρθρο 346 ΣΛΕΕ, εφόσον η ασφάλεια εφοδιασμού δεν μπορεί να διασφαλισθεί επαρκώς με μέτρα που λαμβάνονται εντός του πλαισίου του δικαίου της ΕΕ ή με κοινή δράση των κρατών-μελών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα δε μέτρα λαμβάνονται με αποκλειστικό σκοπό την επίτευξη της δημόσιας ασφάλειας και όχι για οικονομικούς σκοπούς και είναι αντικειμενικά αναγκαία και κατάλληλα, με βάση τις αρχές αναγκαιότητας, προσφορότητας και αναλογικότητας, να επιτύχουν την ασφάλεια του εφοδιασμού ή τουλάχιστον συμβάλουν στην αντικειμενική βελτίωση της κατάστασης της εφοδιαστικής ασφάλειας η οποία διακυβεύεται.

Η απόφαση εξαίρεσης από τους κανόνες της ενωσιακής αγοράς με την επίκληση του άρθρου 346 ΣΛΕΕ λαμβάνεται κάθε φορά από το ΚΥΣΕΑ, μετά από σύμφωνη γνώμη της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων της Βουλής των Ελλήνων. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται και η διαδικασία που θα ακολουθηθεί. Για την εισαγωγή της πρότασης στο ΚΥΣΕΑ απαιτείται πρόταση του Ανώτατου Συμβουλίου του οικείου Κλάδου, προς όφελος του οποίου συνάπτεται η σύμβαση. Στη συνέχεια ο Αρχηγός ΓΕΕΘΑ διατυπώνει την πρότασή του προς τον ΥΕΘΑ, ο οποίος εφόσον κρίνει αναγκαίο μπορεί να ζητήσει τη γνώμη των Γενικών Διευθύνσεων Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων (ΓΔΑΕΕ) και Πολιτικής Εθνικής Άμυνας και Διεθνών Σχέσεων (ΓΔΠΕΑΔΣ).

Σημειώνεται τέλος ότι δεν είναι αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να αξιολογεί τα ζωτικά συμφέροντα ασφάλειας των κ-μ, ούτε να κρίνει ποιον στρατιωτικό εξοπλισμό θα προμηθεύονται για να προστατεύουν τα εν λόγω συμφέροντά τους. Ωστόσο, ως θεματοφύλακας της ΣΛΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να επαληθεύει κατά πόσο πληρούνται οι όροι εξαίρεσης των δημοσίων συμβάσεων στρατιωτικού εξοπλισμού βάσει του άρθρου 346 ΣΛΕΕ αυτής. Στις περιπτώσεις αυτές, εναπόκειται στο κ-μ και συγκεκριμένα στην αναθέτουσα αρχή που υλοποιεί τη συγκεκριμένη σύμβαση κατά παρέκκλιση από τους κανόνες της ενωσιακής αγοράς, να παρέχει, μετά από αίτηση της Επιτροπής, τις απαραίτητες πληροφορίες και να αποδεικνύει ότι η εξαίρεση είναι απαραίτητη για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων ασφάλειας της χώρας.

Άρθρο 136

Μικτές συμβάσεις

Ρυθμίζει τις μικτές συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, για τις οποίες παρέχεται καταρχήν η ευχέρεια στην αναθέτουσα αρχή είτε να αναθέσει χωριστές συμβάσεις, όταν τα μέρη μιας σύμβασης μπορούν να χωριστούν αντικειμενικά, είτε να αναθέσει μία ενιαία σύμβαση. Στις περιπτώσεις συμβάσεων των οποίων το πεδίο εφαρμογής εμπίπτει εν μέρει στον παρόντα νόμο και εν μέρει στο ν.4412/2016, η σύμβαση συνάπτεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, υπό τον όρο ότι η ανάθεση μιας ενιαίας σύμβασης δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους. Κατ' αντιστοιχία, όταν μία σύμβαση εμπίπτει εν μέρει στο πεδίο εφαρμογής του νόμου, ενώ το υπόλοιπο μέρος δεν εμπίπτει στο νόμο αυτό ή στο ν.4412/2016, η σύμβαση δεν υπόκειται στις διατάξεις του παρόντος νόμου, υπό τον όρο ότι η ανάθεση μιας ενιαίας σύμβασης δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους. Σε κάθε περίπτωση, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συνάπτει ενιαία σύμβαση, υπό τον όρο ότι η απόφασή της αυτή δε λαμβάνεται με σκοπό την αποφυγή εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος νόμου ή του ν.4412/2016.

Άρθρο 137

Κρίση ή πόλεμος

Η ιδιαιτερότητα των συμβάσεων που διέπονται από τον παρόντα νόμο καταδεικνύει την ανάγκη να προβλεφθεί ειδικά ο τρόπος αντιμετώπισης εξαιρετικών περιστάσεων κρίσης ή πολέμου, που ενδέχεται να προκύψουν στους τομείς που καλυπτονται από αυτόν. Κατά την έναρξη ή κατά την διάρκεια των ανωτέρω περιστάσεων, η ασφάλεια της χώρας και η επιχειρησιακή ετοιμότητα των ΕΔ ενδέχεται να καταστήσει αναγκαία τη σύναψη ορισμένων συμβάσεων με διαφοροποιημένους όρους ανάθεσης και εκτέλεσης και ιδίως με συντετμημένες προθεσμίες, συγκριτικά με τους συνήθεις όρους και προθεσμίες που προβλέπονται στον παρόντα νόμο. Για το λόγο αυτό, σε περίπτωση που η χώρα περιέλθει σε κατάσταση κρίσης, σύμφωνα με τον ορισμό της παραγράφου 1 (20) του άρθρου 2 του παρόντος, ή κηρυχθεί σε μία από τις προβλεπόμενες στο Σύνταγμα

εξαιρετικές καταστάσεις (πολιορκίας ή πολέμου) και τηρουμένων των διαδικασιών των άρθρων 44 και 48 του Συντάγματος, παρέχεται με το παρόν άρθρο ευθέως στην αναθέτουσα αρχή η δυνατότητα αναστολής εφαρμογής των διατάξεων κυρίως του δεύτερου, τέταρτου, πέμπτου, έκτου και έβδομου μέρους του παρόντος νόμου, ώστε να μπορεί να αναθέτει και να εκτελεί κρίσιμες για την άμυνα και την ασφάλεια της χώρας συμβάσεις προμηθειών, υπηρεσιών ή έργων.

Άρθρο 138

Συμφωνίες-πλαίσιο εν συνεχεία υποστήριξης οπλικών συστημάτων

Η απαίτηση εν συνεχεία υποστήριξης (ΕΣΥ) μπορεί να υλοποιηθεί είτε με σύναψη σύμβασης, κατά την έννοια του άρθρου 11 του παρόντος νόμου, εφόσον όλοι οι ουσιώδεις όροι της υποστήριξης (αντικείμενο, τιμές και ποσότητες) είναι καθορισμένοι, είτε με σύναψη συμφωνιών-πλαίσιο και εκτελεστικών αυτών συμβάσεων, εφόσον δεν δύναται να συμφωνηθούν εκ των προτέρων όλοι οι ουσιώδεις όροι της υποστήριξης (αντικείμενο, τιμές και ποσότητες). Στην περίπτωση ΕΣΥ των Ο/Σ των Κλάδων των ΕΔ εκτιμάται ότι η τεχνική της συμφωνίας-πλαίσιο είναι ιδιαίτερα χρήσιμη, καθώς ουσιώδεις συμβατικοί όροι, όπως οι τιμές και οι ποσότητες των υλικών, ως και το είδος των υπηρεσιών και εργασιών που θα απαιτηθούν καθ' όλη τη συμφωνηθείσα διάρκεια υποστήριξης δεν δύναται να καθορισθούν επακριβώς κατά το χρόνο σύναψης της συμφωνίας. Δεδομένης της ιδιαιτερότητας και της πολυπλοκότητας των συμφωνιών ΕΣΥ, στο αγγλοσαξονικό δίκαιο εφαρμόζονται μηχανισμοί συμφωνιών τύπου «Blanket Purchase Agreement» (BPA) ή «Basic Ordering Agreement» (BOA). Κατ' αναλογία του τρόπου σύνταξης των ως άνω συμφωνιών, καθώς και των διακρατικών συμφωνιών ΕΣΥ (τύπου FMS), λαμβάνοντας υπόψη και τα προβλεπόμενα στο άρθρο 11 του παρόντος νόμου για τις συμβάσεις ΕΣΥ, θα μπορούσε να λειτουργήσει στο ελληνικό δίκαιο ο μηχανισμός της συμφωνίας-πλαίσιο για ΕΣΥ Ο/Σ, με τα ακόλουθα στοιχεία ως ουσιώδες ελάχιστο περιεχόμενο αυτής:

α. Προσδιορισμός της εκτιμώμενης μέγιστης συνολικής αξίας των προμηθειών και υπηρεσιών που ενδέχεται να πραγματοποιηθούν καθ' όλη τη χρονική διάρκεια ισχύος της συμφωνίας.

β. Καθορισμός των ελάχιστων απαιτήσεων, όπως τεχνικές προδιαγραφές, κριτήρια ανάθεσης, περιβαλλοντικές, εργασιακές και κοινωνικοασφαλιστικές παράμετροι.

γ. Κατηγοριοποίηση των υλικών/αγαθών που ενδέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο προμήθειας κατά τη διάρκεια της συμφωνίας, περιγραφή των υπηρεσιών που ενδέχεται να εκτελεσθούν καθ' όλο το χρονικό διάστημα ισχύος της συμφωνίας, καθώς και ενδεικτική κοστολόγηση αυτών, κατά το μέτρο που είναι εφικτή.

δ. Ρητή πρόβλεψη της δυνατότητας τροποποιήσεων/βελτιώσεων των απαιτήσεων σε προμήθειες/υπηρεσίες/εργασίες, με τη μορφή ρητρών αναθεώρησης ή προαίρεσης, καθώς και της δυνατότητας μεταβολών/αυξομοιώσεων των προσδιορισμών ποσοτικά (αριθμητικά ή ως ποσοστά) στοιχείων, με την προϋπόθεση ότι δεν συντελείται υπέρβαση της προαναφερθείσας μέγιστης εκτιμώμενης συνολικής αξίας και υπό τον όρο ότι δεν μεταβάλλονται οι ελάχιστες απαιτήσεις της συμφωνίας-πλαίσιο.

ε. Πρόβλεψη τύπου αναπροσαρμογής τιμών (λχ. ανά έτος), στις περιπτώσεις που είναι εφικτό.

Τέλος διευκρινίζεται ρητά ότι, σε περίπτωση που το πραγματικό κόστος της υποστήριξης υπερβαίνει αυτό που εκτιμήθηκε αρχικά από τον αντισυμβαλλόμενο και αναγράφηκε στην προσφορά του, η υποστήριξη θα πραγματοποιείται μόνον εφόσον την εγκρίνει τελικά η αναθέτουσα αρχή και σε κάθε περίπτωση εφόσον δεν υπερβαίνει τη

μέγιστη εκτιμώμενη συνολική αξία της σύμβασης ή συμφωνίας-πλαίσιο. Αντίστοιχα, σε περίπτωση που το πραγματικό κόστος υπολείπεται του αρχικώς εκτιμηθέντος και αναγραφέντος στην προσφορά του αντισυμβαλλομένου, η αναθέτουσα αρχή θα επιβαρύνεται μόνο με το πραγματικό κόστος.

Άρθρο 139

Συμβάσεις ανατιθέμενες σε προστατευόμενα εργαστήρια

Αναγνωρίζεται ότι η απασχόληση και η εργασία είναι βασικά στοιχεία για τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους και συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη. Στο πλαίσιο αυτό, τα προγράμματα προστατευόμενων εργαστηρίων και προστατευόμενης απασχόλησης συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ένταξη ή επανένταξη των ατόμων με αναπηρίες στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, τα εργαστήρια αυτά ενδέχεται να μην είναι σε θέση να συνάπτουν και να εκτελούν συμβάσεις υπό κανονικές συνθήκες ανταγωνισμού. Συνεπώς, το άρθρο αυτό προβλέπει τη δυνατότητα παραχώρησης κατ' αποκλειστικότητα στα εργαστήρια αυτά το δικαίωμα συμμετοχής σε διαδικασίες ανάθεσης σύμβασων ή ανάθεσης κατ' αποκλειστικότητα της εκτέλεσης συμβάσεων στο πλαίσιο προγραμμάτων προστατευόμενης απασχόλησης.

Άρθρο 140

Διαδικασία σύναψης ειδικών κατηγοριών συμβάσεων

Θεσπίζεται διαδικασία σύναψης για περιπτώσεις ειδικών κατηγοριών συμβάσεων/συμφωνιών, με ρητή πρόβλεψη ότι η απόφαση για την υπογραφή συμβάσεων/συμφωνιών των περιπτώσεων 1α', β', γ', στ' και θ' του άρθρου 4, εκτιμώμενης αξίας ίσης ή ανώτερης των 10.000.000€, χωρίς ΦΠΑ, λαμβάνεται από το ΚΥΣΕΑ, μετά από εισήγηση του ΥΕΘΑ και γνώμη της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, ενώ για συμβάσεις/συμφωνίες μικρότερης οικονομικής αξίας, η απόφαση λαμβάνεται από τον ΕΟΕ, μετά από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου.

ΜΕΡΟΣ ΕΝΑΤΟ

Λοιπά θέματα

Στο άρθρο 141 περιέχονται οι εξουσιοδοτικές διατάξεις, στο άρθρο 142 οι μεταβατικές διατάξεις, στο άρθρο 143 οι καταργούμενες διατάξεις, ενώ στο άρθρο 145 καθορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου.

Άρθρο 141

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

Περιλαμβάνονται σε αυτοτελές άρθρο, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 3 του ν. 4048/2012 (Α' 34), οι νομοθετικές εξουσιοδοτήσεις που χορηγούνται για την έκδοση των κανονιστικών διοικητικών πράξεων, προκειμένου να ρυθμιστούν τα επιμέρους (ειδικά και ειδικότερα) θέματα που αφορούν.

Άρθρο 142

Μεταβατικές διατάξεις

Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται σε όλες τις συμβάσεις προμηθειών, υπηρεσιών ή έργων που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του και η έναρξη της διαδικασίας σύναψης των οποίων λαμβάνει χώρα μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος σύμφωνα με το άρθρο 145. Διευκρινίζεται ότι έναρξη διαδικασίας σύναψης νοείται η αποστολή προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τις συμβάσεις χρηματικής αξίας ίσης ή άνω των ορίων του άρθρου 45, η δημοσίευση προκήρυξης, για τις συμβάσεις χρηματικής αξίας κάτω των ορίων του άρθρου 45 και η

αποστολή πρόσκλησης για υποβολή προσφοράς ή συμμετοχής σε διαπραγμάτευση, για τις υπόλοιπες περιπτώσεις. Διευκρινίζεται περαιτέρω ότι αποφάσεις ενεργοποίησης προγραμμάτων που έχουν ληφθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, χωρίς να έχει ξεκινήσει η διαδικασία σύναψης σύμβασης, επικαιροποιούνται στην έκταση που απαιτείται προκειμένου να εναρμονίζονται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων οι οποίες έχουν ξεκινήσει πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, συνεχίζονται και ολοκληρώνονται σύμφωνα με το καθεστώς που ίσχυε κατά το χρόνο έναρξης τους, ενώ συμβάσεις που έχουν συναφθεί πριν την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος νόμου, εκτελούνται σύμφωνα με το καθεστώς που τις διέπει κατά το χρόνο σύναψης τους. Τέλος, επισημαίνεται ότι, οι διατάξεις περί έννομης προστασίας διέπουν τις διαφορές που αναφύονται από πράξεις ή παραλείψεις της αναθέτουσας αρχής, οι οποίες εκδίδονται ή συντελούνται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

Άρθρο 143

Καταργούμενες διατάξεις

Από έναρξης ισχύος του παρόντος νόμου, καταργούνται οι διατάξεις των άρθρων 1 έως 11 και 13 έως 71 του ν.3433/2006 (ΦΕΚ Α' 20), 72 έως 76 του ν.3883/2010 (ΦΕΚ Α' 167) και 1 έως 107 και 109 του ν.3978/2011 (ΦΕΚ Α' 137).

Άρθρο 144

Παραρτήματα

Προβλέπεται ότι προσαρτώνται στο σχέδιο νόμου και αποτελούν αναπόσπαστα τμήματα αυτού τα Παραρτήματα Ι έως ΙΧ.

Άρθρο 145

Έναρξη ισχύος

Καθορίζεται ότι ο νόμος τίθεται σε ισχύ από την ημερομηνία δημοσίευσής του στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.